ทำวัตร • สวดมนต์
ฉบับวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

จัดพิมพ์โดย
วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ทำวัตร-สวดมนต์
ฉบับวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

จัดพิมพ์โดย

วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ทำวัตร-สวดมนต์ ฉบับวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

ISBN : 974-86302-4-2
พิมพ์ครั้งที่ ๔ : มีนาคม ๒๕๕๐ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๕ : พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย :
วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๓๐
โทรศัพท์ ๐-๓๒๒๒๕-๓๖๓๒ กดต่อ ๒๒๐/๑๙๑,
๐๘-๓๐๓๒-๘๙๐๗ โทรสาร: ๐-๓๒๒๒๕-๔๙๕๔

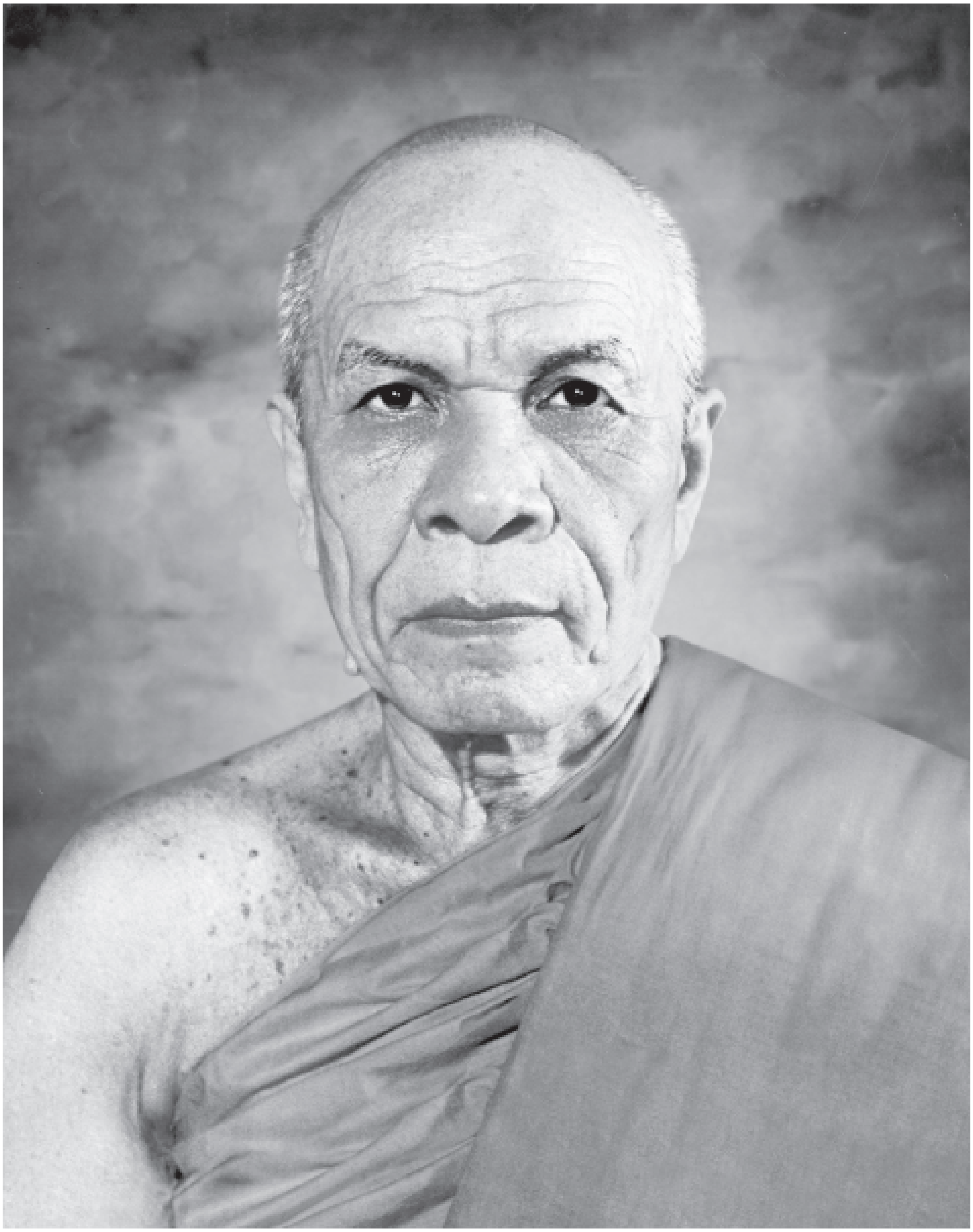
จัดทำรูปเล่ม/เรียงพิมพ์ :
กองงานสื่อสิ่งพิมพ์ วัดหลวงพ่อสดฯ
ภัคกร เมืองนิล เพชรเกษมการพิมพ์

พิมพ์ที่ :
โรงพิมพ์ เพชรเกษมการพิมพ์
โทรศัพท์ ๐๓๔-๒๕๙๗๕๙

อุโบสถวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

หลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

ผู้ปฏิบัติและสอนภาวนาตามแนวสติปัฏฐาน ๔

ถึงธรรมกายและพระนิพพานของพระพุทธเจ้า

คติธรรม
ของ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) หลวงพ่อวัดปากน้ำ

รักษ์ร่างพอสร่างร้าย รอดตน
ยอดเยี่ยม "ธรรมกาย" ผล ผ่องแผ้ว
เลอเลิศล่วงกุศล ใดอื่น
เชิญท่านถือเอาแก้ว ก่องหล้า เรืองสกล

•

ไม่หยุด ไม่ถึงพระ ตัวหยุดนี่แหละเป็นตัวสำเร็จ

•

ผลไม้ดก นกชุม น้ำเย็น ปลาชอบอาศัย

•

ด้วยความหมั่น มั่นใจ ไม่ประมาท
รักษาอาตม์ ข่มใจ ไว้เป็นศรี
ผู้ฉลาด อาจตั้งหลัก พำนักดี
อันห้วงน้ำ ไม่มี มารังควาน

•

ประกอบเหตุ สังเกตผล ทนเอาเถิด ประเสริฐนัก
ประกอบเหตุ สังเกตผล สนใจเถิด ประเสริฐนัก
ประกอบในเหตุ สังเกตในผล สนใจเข้าเถิด ประเสริฐดีนัก
ประกอบที่ในเหตุ สังเกตดูในผล สนใจหนักเข้าเถิด ประเสริฐดียิ่งนัก

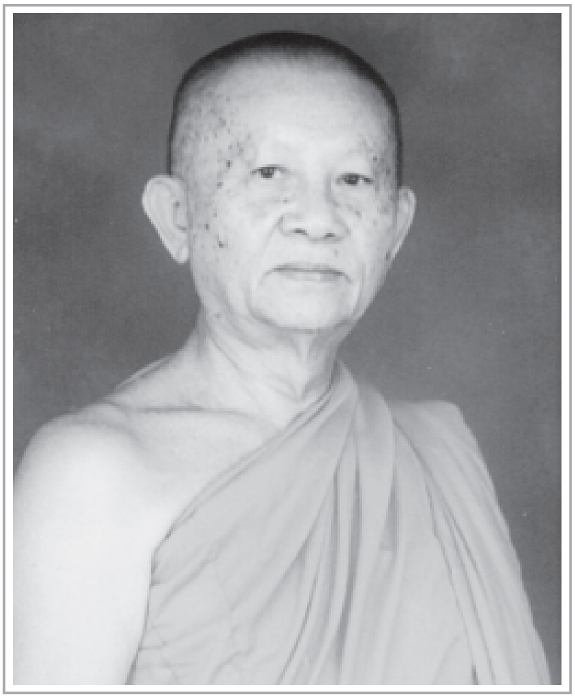
•

ขุดบ่อล่อธารา ให้อุตส่าห์ ขุดร่ำไป
ขุดตื้นๆ น้ำบ่มี ขุดถึงที่ น้ำจึ่งไหล

•

เกิดมาว่าจะมาหาแก้ว พบแล้วไม่กำ จะเกิดมาทำอะไร
สิ่งที่อยากก็หลอก สิ่งที่หยอกเขาก็ลวง ทำให้จิตเป็นห่วงใย
เลิกอยากลาหยอก รีบออกจากกาม เดินตามขันธ์สามเรื่อยไป
เสร็จกิจสิบหก ไม่ตกกันดาร เรียกว่านิพพานก็ได้

•

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.๖)
เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
ผู้ปฏิบัติและสอนภาวนาตามแนวสติปัฏฐาน ๔
ที่หลวงพ่อวัดปากน้ำฯ ได้ปฏิบัติและสั่งสอนถ่ายทอดไว้

ประวัติย่อ

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.๖)

ชื่อ ฉายา	**พระราชญาณวิสิฐ** (เสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.๖)
นามสกุล	พลพัฒนาฤทธิ์
วันเดือนปีเกิด	วันพฤหัสบดีที่ ๖ มีนาคม พ.ศ.๒๔๗๒
ชาติภูมิเดิม	อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
อุปสมบท	๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๙
ณ พัทธสีมา	วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ
พระอุปัชฌาย์	**สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์** (ฟื้น ชุตินธรมหาเถระ) วัดสามพระยา กรุงเทพฯ

พระกรรมวาจาจารย์	**สมเด็จพระพุฒาจารย์** (เกี่ยว อุปเสณมหาเถระ) วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพฯ ในสมัยที่ดำรงสมณศักดิ์เป็นที่ พระพรหมคุณาภรณ์
พระอนุสาวนาจารย์	**สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์** (ช่วง วรปุญญมหาเถระ) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ในสมัยที่ดำรงสมณศักดิ์เป็นที่ พระธรรมธีรราชมหามุนี
พระวิปัสสนาจารย์	**พระราชพรหมเถร** (วีระ คณุตฺตโม) รองเจ้าอาวาสและ พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ
วุฒิการศึกษาภาคปริยัติ	ป.ธ.๖, น.ธ.เอก
เป็นพระอุปัชฌาย์สามัญ	วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๙
สังกัด	พรรษา ๑-๕ (๒๕๒๙-๒๕๓๓) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ พรรษา ๖ (๒๕๓๔) ถึงปัจจุบัน วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

ประวัติก่อนบรรพชาอุปสมบท

วุฒิการศึกษา

รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (เกียรตินิยม ‘ดี’) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประกาศนียบัตรการศึกษาอบรม “วิชาวิจัยทางสังคมศาสตร์” Institute of Social Research, The University of Michigan, Ann Arbor สหรัฐอเมริกา

ประกาศนียบัตรการศึกษาอบรมหลักสูตรการจัดการคอมพิวเตอร์ และระบบข่าวสารด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ จากสำนักแถลงข่าวสหรัฐ วอชิงตัน ดีซี ประเทศสหรัฐอเมริกา

หน้าที่การงานประจำ เป็นพนักงานประจำสำนักข่าวสารอเมริกัน กรุงเทพฯ ในตำแหน่ง Research Specialist ลาออกจากสำนักข่าวสารอเมริกัน ก่อนถึงเวลาเกษียณอายุ ๓ ปี คือเมื่อมีอายุ ๕๗ ปี เพื่อบรรพชาอุปสมบท ปฏิบัติพระศาสนา ปัจจุบันเป็นพนักงานบำนาญของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา

ผู้บรรยายพิเศษ สาขา **“วิชาระเบียบวิธีการวิจัยและประเมินผล”** แก่นักศึกษาชั้นปริญญาโท สาขาวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฯลฯ

คำ นำ

หนังสือ “ทำวัตร-สวดมนต์” ฉบับนี้ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ได้จัดพิมพ์ขึ้นใหม่ หลังจากว่างเว้นไปนาน

ในการพิมพ์ครั้งใหม่นี้ ยังได้เพิ่มคำแปลภาษาไทย ในเกือบทุกแห่ง เพื่อให้อุบาสกอุบาสิกา ผู้ที่ใช้หนังสือนี้ ได้เข้าใจความหมายของบทที่สวด อันเป็นพระพุทธวจนะบ้าง พระเถรภาษิตบ้าง ของบูรพาจารย์ต่างๆ บ้าง ซึ่งนอกจากจะได้อานิสงส์จากการทำวัตร-สวดมนต์ ด้วยศรัทธาปสาทะ เพื่อสรรเสริญบูชาคุณพระรัตนตรัย ฝึกจิตให้สงบสะอาดแล้ว เป็นการเพิ่มพูนปัญญาให้สว่างไสว เป็นปัญญาบารมีให้ยิ่งๆ ขึ้นไปด้วย

หนังสือ **“ทำวัตร-สวดมนต์”** ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยความอุตสาหะวิริยะของกองงานสื่อสิ่งพิมพ์ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อาตมภาพจึงขอขอบคุณและอนุโมทนาสาธุการในกุศลเจตนาและความอุตสาหะวิริยะของท่านทั้งหลาย ที่ได้ช่วยให้การจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้สำเร็จลงด้วยดี และขออนุโมทนาท่านเจ้าภาพตลอดทั้งผู้มีอุปการคุณอื่นๆ ที่ช่วยในการจัดพิมพ์หนังสือนี้ด้วย

อาตมภาพขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย จงได้โปรดดลบันดาลประทานพรให้ท่านเจ้าภาพทุกท่าน และผู้มีอุปการคุณในการจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ จงเจริญรุ่งเรืองด้วยพระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และจงเจริญด้วย อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธนสารสมบัติ ปรารถนาสิ่งใดๆ โดยชอบที่ไม่เหลือวิสัยเหตุปัจจัย ก็ขอจงสำเร็จทุกประการ เทอญ.

(พระราชญาณวิสิฐ)
เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

สารบัญ

ทำวัตร

พระปริตร

(๗) หมายถึง เป็นบทสวดพระปริตรใน ๗ ตำนานและ ๑๒ ตำนาน
(๑๒) หมายถึง เป็นบทสวดพระปริตรใน ๑๒ ตำนานเท่านั้น

อนุโมทนาวิธี

อานุภาพพระปริตร

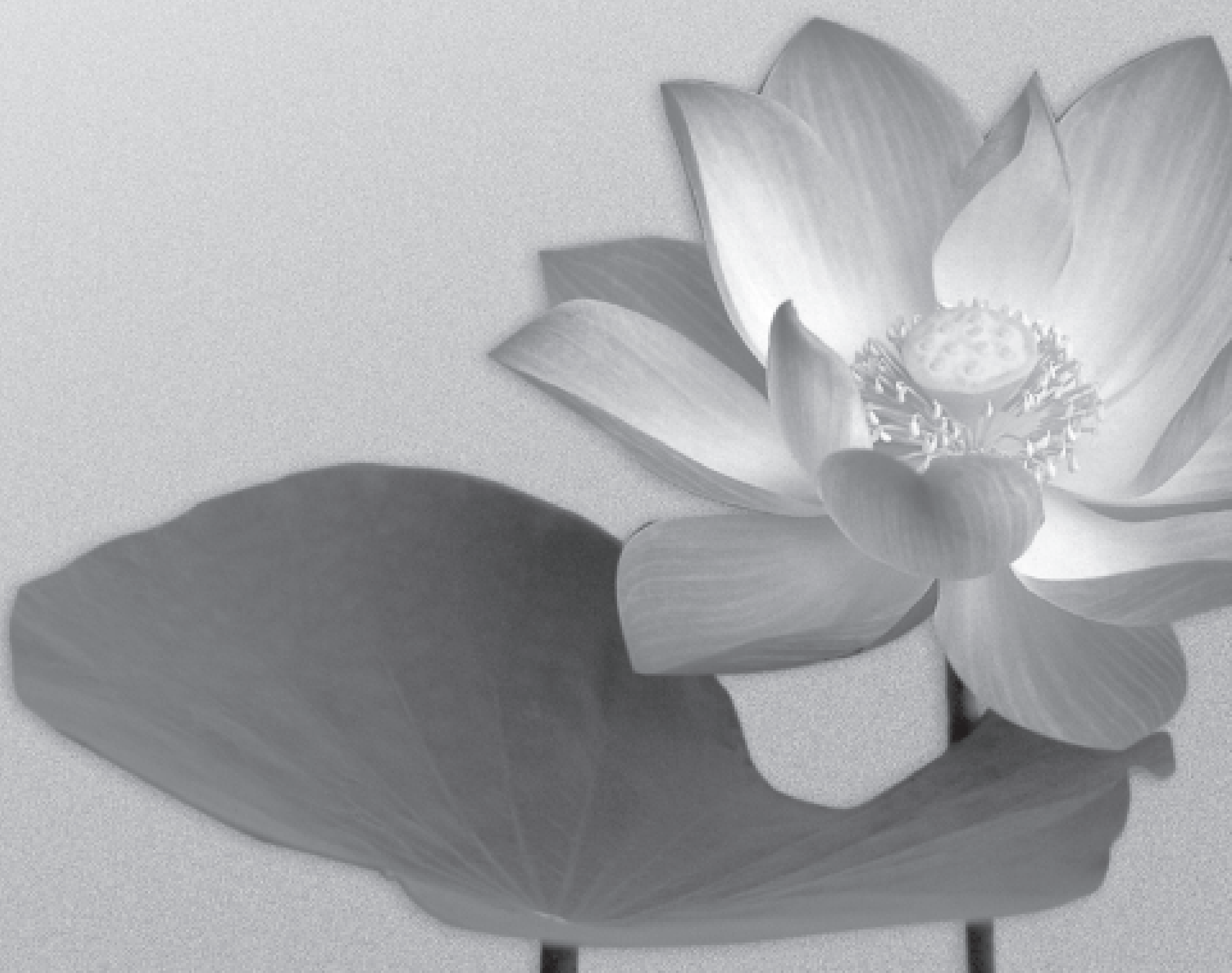
ตำนานพระปริตร

ภาคผนวก

คำอาราธนาศีล-ให้ศีล

คำถวายสังฆทาน

ทำวัตรเช้า - เย็น

ทำวัตรเช้า

(นำ-ว่าตาม)

โย โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ, ส๎วากขาโต เยนะ ภะคะวะตา ธัมโม, สุปะฏิปันโน ยัสสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, ตัมมะยัง ภะคะวันตัง สะธัมมัง สะสังฆัง อิเมหิ สักกาเรหิ ยะถาระหัง อาโรปิเตหิ อะภิปูชะยามะ.

พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น พระองค์ใด เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้เองโดยชอบแล้ว, พระธรรม เป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด ตรัสไว้ดีแล้ว, พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์ใด ปฏิบัติดีแล้ว, ข้าพเจ้าขอบูชาอย่างยิ่งซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น พร้อมทั้ง พระสัทธรรม และพระอริยสงฆ์เจ้าทั้งหลาย ด้วยเครื่องสักการะทั้งหลายเหล่านี้ อันยกขึ้นตาม สมควรแล้ว.

สาธุ โน ภันเต ภะคะวา สุจิระปะรินิพพุโตปิ ปัจฉิมาชะนะตานุกัมปะมานะสา อิเม สักกาเร ทุคคะตะปัณณาการะภูเต ปะฏิคคัณ๎หาตุ อัม๎หากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น แม้ปรินิพพานนานแล้วก็ตาม ยังประโยชน์ยิ่งใหญ่ให้สำเร็จแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอจงรับเครื่องสักการะอันเป็นบรรณาการของ คนยากทั้งหลายเหล่านี้ ด้วยพระหฤทัยเพื่อจะอนุเคราะห์ประชุมชนผู้เกิดแล้วในภายหลัง เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

คำนมัสการ

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา. พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ. *(กราบ ๑ ครั้ง)*

พระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นพระอรหันต์ ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกข์สิ้นเชิง ตรัสรู้ชอบได้โดย พระองค์เอง ข้าพเจ้าอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน.

ส๎วากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม. ธัมมัง นะมัสสามิ. *(กราบ ๑ ครั้ง)*

พระธรรมเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้ดีแล้ว ข้าพเจ้านมัสการพระธรรม.

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ. สังฆัง นะมามิ. *(กราบ ๑ ครั้ง)*

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติดีแล้ว ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์.

(นำ) ***หันทะ มะยัง พุทธัสสะ ภะคะวะโต ปุพพะภาคะนะมะการัง กะโรมะ เส.***

ปุพพภาคนมการ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ. *(๓ จบ)*

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง

(นำ) ***หันทะ มะยัง พุทธาภิถุติง กะโรมะ เส.***

พุทธาภิถุติ

โย โส ตะถาคะโต อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวา,

พระตถาคตเจ้านั้น พระองค์ใด เป็นผู้ไกลจากกิเลส เป็นผู้ควรไหว้ควรบูชา เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง เป็นผู้ถึงพร้อมแล้วด้วยวิชชาและจรณะ เป็นผู้เสด็จไปดีแล้ว เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง เป็นผู้ฝึกบุรุษที่ควรฝึก ไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นครูสอนเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์,

โย อิมัง โลกัง สะเทวะกัง สะมาระกัง สะพ์รัห์มะกัง สัสสะมะณะพ์ราห์มะณิง ปะชัง สะเทวะมะนุสสัง สะยัง อะภิญญา สัจฉิกัต์วา ปะเวเทสิ,

พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด ได้ทรงทำให้แจ้งด้วยพระปัญญาอันยิ่งเองแล้ว ทรงสอนโลกนี้ กับทั้งเทวดา มาร พรหม และหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ และเทวดา มนุษย์ ให้รู้ตาม,

โย ธัมมัง เทเสสิ อาทิกัล์ยาณัง มัชเฌกัล์ยาณัง ปะริโยสานะกัล์ยาณัง สาตถัง สะพ์ยัญชะนัง เกวะละปะริปุณณัง ปะริสุทธัง พ์รัห์มะจะริยัง ปะกาเสสิ,

พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด ทรงแสดงแล้วซึ่งธรรม ไพเราะในเบื้องต้น ไพเราะในท่ามกลาง ไพเราะในที่สุด ทรงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ บริสุทธิ์บริบูรณ์ สิ้นเชิง,

ตะมะหัง ภะคะวันตัง อะภิปูชะยามิ. ตะมะหัง ภะคะวันตัง สิระสา นะมามิ.

ข้าพเจ้าขอบูชาโดยยิ่ง ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น. ข้าพเจ้านอบน้อมพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ด้วยเศียรเกล้า.

(กราบ ๑ ครั้ง)

(นำ) ***หันทะ มะยัง ธัมมาภิถุติง กะโรมะ เส.***

ธัมมาภิถุติ

โย โส ส๎วากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ,

พระธรรมนั้นใด อันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดีแล้ว เป็นสิ่งอันบุคคลพึงเห็นได้ด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ และให้ผลได้ไม่จำกัดกาล เป็นสิ่งที่ควรกล่าวกะผู้อื่นว่าท่านจงมาดูเถิด เป็นสิ่งอันบุคคลพึงน้อมเข้ามาใส่ตน เป็นสิ่งอันวิญญูชนทั้งหลายพึงรู้ได้เฉพาะตน,

ตะมะหัง ธัมมัง อะภิปูชะยามิ. ตะมะหัง ธัมมัง สิระสา นะมามิ. *(กราบ ๑ ครั้ง)*

ข้าพเจ้าขอบูชาโดยยิ่ง ซึ่งพระธรรมนั้น. ข้าพเจ้านอบน้อมซึ่งพระธรรมนั้นด้วยเศียรเกล้า.

(นำ) ***หันทะ มะยัง สังฆาภิถุติง กะโรมะ เส.***

สังฆาภิถุติ

โย โส สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้นหมู่ใด เป็นผู้ปฏิบัติดีแล้ว, พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด เป็นผู้ปฏิบัติตรงแล้ว, พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรมเป็นเครื่องออกจากทุกข์แล้ว, พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด เป็นผู้ปฏิบัติชอบแล้ว,

ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา, เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเณยโย อัญชะลีกะระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสะ

ได้แก่ คู่แห่งบุรุษ ๔ บุรุษบุคคลทั้งหลาย ๘[๑], นั่นแหละ พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขาจัดไว้ต้อนรับ เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน เป็นผู้ที่บุคคลควรทำอัญชลี เป็นเนื้อนาบุญของโลก ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า,

ตะมะหัง สังฆัง อะภิปูชะยามิ. ตะมะหัง สังฆัง สิระสา นะมามิ. *(กราบ ๑ ครั้ง)*

ข้าพเจ้าขอบูชาโดยยิ่ง ซึ่งพระสงฆ์หมู่นั้น. ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์หมู่นั้น ด้วยเศียรเกล้า.

---

[๑] คือ โสดาปัตติมรรค-โสดาปัตติผล, สกิทาคามิมรรค-สกิทาคามิผล, อนาคามิมรรค-อนาคามิผล, อรหัตตมรรค-อรหัตตผล

รตนัตตยัปปณามคาถา

(นำ) ***หันทะ มะยัง ระตะนัตตะยัปปะณามะคาถาโย ภะณามะ เส.***

ถ้าสวดสังเวคปริกิตตนปาฐะด้วย ให้ว่านำรวมกันดังนี้

(นำ) ***หันทะ มะยัง ระตะนัตตะยัปปะณามะคาถาโย เจวะ สังเวคะปะริกิตตะนะปาฐัญจะ ภะณามะ เส.***

พุทโธ สุสุทโธ กะรุณามะหัณณะโว
โยจจันตะสุทธัพพะระญาณะโลจะโน
โลกัสสะ ปาปูปะกิเลสะฆาตะโก,
วันทามิ พุทธัง อะหะมาทะเรนะ ตัง.

พระพุทธเจ้าผู้บริสุทธิ์ มีพระกรุณาดุจห้วงมหรรณพ พระองค์ใด มีตาคือญาณอันประเสริฐหมดจดถึงที่สุด เป็นผู้ฆ่าเสียซึ่งบาป และอุปกิเลสของโลก, ข้าพเจ้าไหว้พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น โดยใจเคารพเอื้อเฟื้อ.

ธัมโม ปะทีโป วิยะ ตัสสะ สัตถุโน
โย มัคคะปากามะตะเภทะภินนะโก
โลกุตตะโร โย จะ ตะทัตถะทีปะโน,
วันทามิ ธัมมัง อะหะมาทะเรนะ ตัง.

พระธรรมของพระศาสดา สว่างรุ่งเรืองเปรียบดวงประทีป จำแนกประเภท คือ มรรค ผล นิพพาน ส่วนใด ซึ่งเป็นตัวโลกุตตระ และส่วนใดที่ชี้แนวแห่งโลกุตตระนั้น, ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมนั้น โดยใจเคารพเอื้อเฟื้อ.

สังโฆ สุเขตตาภ์ยะติเขตตะสัญญิโต
โย ทิฏฐะสันโต สุคะตานุโพธะโก
โลลัปปะหีโน อะริโย สุเมธะโส,
วันทามิ สังฆัง อะหะมาทะเรนะ ตัง.

พระสงฆ์เป็นนาบุญอันยิ่งใหญ่กว่านาบุญอันดีทั้งหลาย เป็นผู้เห็นพระนิพพาน ตรัสรู้ตามพระสุคต หมู่ใด เป็นผู้ละกิเลสเครื่องโลเล เป็นพระอริยเจ้า มีปัญญาดี, ข้าพเจ้าไหว้พระสงฆ์หมู่นั้น โดยใจเคารพเอื้อเฟื้อ.

อิจเจวะเมกันตะภิปูชะเนยยะกัง
วัตถุตตะยัง วันทะยะตาภิสังขะตัง
ปุญญัง มะยา ยัง, มะมะ สัพพุปัททะวา
มา โหนตุ เว ตัสสะ ปะภาวะสิทธิยา.

บุญใด ที่ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งวัตถุสาม คือพระรัตนตรัย อันควรบูชายิ่งโดยส่วนเดียว ได้กระทำแล้วเป็นอย่างยิ่งเช่นนี้ นี้, ขออุปัททวะขัดข้องทั้งหลาย จงอย่ามีแก่ข้าพเจ้าเลย ด้วยอำนาจความสำเร็จ อันเกิดจากบุญนั้น.

สังเวคปริกิตตนปาฐะ

อิธะ ตะถาคะโต โลเก อุปปันโน อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ. ธัมโม จะ เทสิโต นิยยานิโก อุปะสะมิโก ปะรินิพพานิโก สัมโพธะคามี สุคะตัปปะเวทิโต.

พระตถาคตเจ้าเกิดขึ้นแล้ว ในโลกนี้ เป็นผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง. และพระธรรมที่ทรงแสดง เป็นธรรมเครื่องออกจากทุกข์ เป็นเครื่องสงบกิเลส เป็นไปเพื่อปรินิพพาน เป็นไปเพื่อความรู้พร้อม เป็นธรรมที่พระสุคตประกาศ.

มะยันตัง ธัมมัง สุต์วา เอวัง ชานามะ: ชาติปิ ทุกขา. ชะราปิ ทุกขา. มะระณัมปิ ทุกขัง. โสกะปะริเทวะทุกขะโทมะนัสสุปายาสาปิ ทุกขา. อัปปิเยหิ สัมปะโยโค ทุกโข. ปิเยหิ วิปปะโยโค ทุกโข. ยัมปิจฉัง นะ ละภะติ, ตัมปิ ทุกขัง.

พวกเราเมื่อได้ฟังธรรมนั้นแล้ว จึงได้รู้อย่างนี้ว่า: แม้ความเกิดก็เป็นทุกข์. แม้ความแก่ก็เป็นทุกข์. แม้ความตายก็เป็นทุกข์. แม้ความโศก ความร่ำไรรำพัน ความไม่สบายกาย ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ ก็เป็นทุกข์. ความประสบกับสิ่งไม่เป็นที่รักที่พอใจ ก็เป็นทุกข์. ความพลัดพรากจากสิ่งเป็นที่รักที่พอใจ ก็เป็นทุกข์. ปรารถนาสิ่งใด ไม่ได้สิ่งนั้น, นั่นก็เป็นทุกข์.

สังขิตเตนะ ปัญจุปาทานักขันธา ทุกขา. เสยยะถีทัง รูปูปาทานักขันโธ เวทะนูปาทานักขันโธ สัญญูปาทานักขันโธ สังขารูปาทานักขันโธ วิญญาณูปาทานักขันโธ.

ว่าโดยย่อ อุปาทานขันธ์ทั้ง ๕ เป็นตัวทุกข์. ได้แก่สิ่งเหล่านี้ คือ ขันธ์อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือรูป ขันธ์อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือเวทนา ขันธ์อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือสัญญา ขันธ์อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือสังขาร ขันธ์อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือวิญญาณ.

เยสัง ปะริญญายะ ธะระมาโน โส ภะคะวา เอวัง พะหุลัง สาวะเก วิเนติ. เอวัง ภาคา จะ ปะนัสสะ ภะคะวะโต สาวะเกสุ อะนุสาสะนี พะหุลา ปะวัตตะติ.

เพื่อให้สาวกกำหนดรอบรู้อุปาทานขันธ์เหล่านี้ พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น เมื่อยังทรงพระชนม์อยู่ จึงทรงแนะนำสาวกทั้งหลาย เช่นนี้เป็นส่วนมาก. อนึ่ง คำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น ย่อมเป็นไปในสาวกทั้งหลาย ส่วนมาก มีส่วนคือการจำแนกอย่างนี้ว่า

รูปัง อะนิจจัง. เวทะนา อะนิจจา. สัญญา อะนิจจา. สังขารา อะนิจจา. วิญญาณัง อะนิจจัง. รูปัง อะนัตตา. เวทะนา อะนัตตา. สัญญา อะนัตตา. สังขารา อะนัตตา. วิญญาณัง อะนัตตา. สัพเพ สังขารา อะนิจจา. สัพเพ ธัมมา อะนัตตาติ.

รูปไม่เที่ยง. เวทนาไม่เที่ยง. สัญญาไม่เที่ยง. สังขารไม่เที่ยง. วิญญาณไม่เที่ยง. รูปไม่ใช่ตัวตน. เวทนาไม่ใช่ตัวตน. สัญญาไม่ใช่ตัวตน. สังขารไม่ใช่ตัวตน. วิญญาณไม่ใช่ตัวตน. สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง. ธรรมทั้งปวงไม่ใช่ตัวตน ดังนี้.

เต (ตา)[๑] **มะยัง โอติณณาม์หะ ชาติยา ชะรามะระเณนะ โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ โทมะนัสเสหิ อุปายาเสหิ ทุกโขติณณา ทุกขะปะเรตา. อัปเปวะ นามิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ อันตะกิริยา ปัญญาเยถาติ,**[๒]

พวกเราทั้งหลาย เป็นผู้ถูกครอบงำแล้ว โดยความเกิด โดยความแก่และความตาย โดยความโศกความร่ำไรรำพัน ความไม่สบายกายความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจทั้งหลาย เป็นผู้ถูกความทุกข์หยั่งเอาแล้ว เป็นผู้มีความทุกข์เป็นเบื้องหน้าแล้ว. ทำไฉน การทำที่สุดแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้ จะพึงปรากฏชัดแก่เราได้.

จิระปะรินิพพุตัมปิ ตัง ภะคะวันตัง อุททิสสะ อะระหันตัง สัมมาสัมพุทธัง, สัทธา อะคารัส์มา อะนะคาริยัง ปัพพะชิตา ตัส์มิง ภะคะวะติ พ์รัห์มะจะริยัง จะรามะ. *ภิกขูนัง สิกขาสาชีวะสะมาปันนา.*[๓] ตัง โน พ์รัห์มะจะริยัง อิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ อันตะกิริยายะ สังวัตตะตูติ.

เราทั้งหลาย อุทิศเฉพาะพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง แม้ปรินิพพานนานแล้ว พระองค์นั้น เป็นผู้มีศรัทธา ออกบวชจากเรือน ไม่เกี่ยวข้องด้วยเรือนแล้ว ประพฤติอยู่ซึ่งพรหมจรรย์ ในพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ถึงพร้อมด้วยสิกขาและสาชีพคือธรรมเป็นเครื่องเลี้ยงชีวิต ของภิกษุทั้งหลาย. ขอให้พรหมจรรย์ของเราทั้งหลายนั้น จงเป็นไปเพื่อการทำที่สุดแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้ เทอญ.

---

[๑] สำหรับผู้หญิงสวด

[๒] ถ้าเป็นอุบาสก-อุบาสิกา พึงหยุดตรงนี้ แล้วสวดต่อในวงเล็บ (หน้าถัดไป)

[๓] สามเณรพึงงดคำว่า "ภิกขูนัง สิกขาสาชีวะสะมาปันนา"

(จิระปะรินิพพุตัมปิ ตัง ภะคะวันตัง สะระณัง คะตา ธัมมัญจะ สังฆัญจะ. ตัสสะ ภะคะวะโต สาสะนัง ยะถาสัตติ ยะถาพะลัง มะนะสิกะโรมะ อะนุปะฏิปัชชามะ. สา สา โน ปะฏิปัตติ อิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ อันตะกิริยายะ สังวัตตะตุ.)

เราทั้งหลาย ถึงแล้วซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า แม้ปรินิพพานนานแล้วพระองค์นั้นเป็นสรณะ ถึงพระธรรมด้วย ถึงพระภิกษุสงฆ์ด้วย เป็นสรณะ. เราทั้งหลาย ทำในใจอยู่ ปฏิบัติตามอยู่ ซึ่งคำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น ตามความสามารถ ตามกำลัง. ขอให้ความปฏิบัตินั้นๆ ของเราทั้งหลาย จงเป็นไปเพื่อการทำที่สุดแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้ เทอญ.

ธาตุปฏิกูลปัจจเวกขณปาฐะ

(นำ) ***หันทะ มะยัง ธาตุปะฏิกูละปัจจะเวกขะณะปาฐัง ภะณามะ เส.***

ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง ธาตุมัตตะเมเวตัง. ยะทิทัง จีวะรัง ตะทุปะภุญชะโก จะ ปุคคะโล ธาตุมัตตะโก นิสสัตโต นิชชีโว สุญโญ. สัพพานิ ปะนะ อิมานิ จีวะรานิ อะชิคุจฉะนิยานิ อิมัง ปูติกายัง ปัต๎วา อะติวิยะ ชิคุจฉะนิยานิ ชายันติ.

สิ่งเหล่านี้นี่เป็นสักว่าธาตุ เป็นไปตามเหตุตามปัจจัย. สิ่งเหล่านี้คือจีวร และคนผู้ใช้สอยจีวรนั้น สักว่าเป็นธาตุ มิได้เป็นสัตว์ มิได้เป็นชีวะ ว่างเปล่า. ก็จีวรทั้งหมดนี้ เป็นของไม่น่าเกลียดมาแต่เดิม ครั้นมาถูกกายอันเปื่อยเน่านี้แล้ว กลับกลายเป็นของน่าเกลียดเป็นอย่างยิ่งไป.

ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง ธาตุมัตตะเมเวตัง. ยะทิทัง ปิณฑะปาโต, ตะทุปะภุญชะโก จะ ปุคคะโล ธาตุมัตตะโก นิสสัตโต นิชชีโว สุญโญ. สัพโพ ปะนายัง ปิณฑะปาโต อะชิคุจฉะนิโย อิมัง ปูติกายัง ปัต๎วา อะติวิยะ ชิคุจฉะนิโย ชายะติ.

สิ่งเหล่านี้นี่เป็นสักว่าธาตุ เป็นไปตามเหตุตามปัจจัย. สิ่งเหล่านี้คือบิณฑบาต และคนผู้บริโภคบิณฑบาตนั้น สักว่าเป็นธาตุ มิได้เป็นสัตว์ มิได้เป็นชีวะ ว่างเปล่า. ก็บิณฑบาตทั้งหมดนี้ เป็นของไม่น่าเกลียดมาแต่เดิม ครั้นมาถูกกายอันเปื่อยเน่านี้แล้ว กลับกลายเป็นของน่าเกลียดเป็นอย่างยิ่งไป.

ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง ธาตุมัตตะเมเวตัง. ยะทิทัง เสนาสะนัง, ตะทุปะภุญชะโก จะ ปุคคะโล ธาตุมัตตะโก นิสสัตโต นิชชีโว สุญโญ. สัพพานิ ปะนะ อิมานิ เสนาสะนานิ อะชิคุจฉะนิยานิ อิมัง ปูติกายัง ปัต๎วา อะติวิยะ ชิคุจฉะนิยานิ ชายันติ.

สิ่งเหล่านี้นี่เป็นสักว่าธาตุ เป็นไปตามเหตุตามปัจจัย. สิ่งเหล่านี้คือเสนาสนะ และคนผู้ใช้สอยเสนาสนะนั้น สักว่าเป็นธาตุ มิได้เป็นสัตว์ มิได้เป็นชีวะ ว่างเปล่า. ก็เสนาสนะทั้งหมดนี้ เป็นของไม่น่าเกลียดมาแต่เดิม ครั้นมาถูกกายอันเปื่อยเน่านี้แล้ว กลับกลายเป็นของน่าเกลียดเป็นอย่างยิ่งไป.

ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง ธาตุมัตตะเมเวตัง. ยะทิทัง คิลานะปัจจะยะเภสัชชะปะริกขาโร ตะทุปะภุญชะโก จะ ปุคคะโล ธาตุมัตตะโก นิสสัตโต นิชชีโว สุญโญ. สัพโพ ปะนายัง คิลานะปัจจะยะเภสัชชะปะริกขาโร อะชิคุจฉะนิโย อิมัง ปูติกายัง ปัต๎วา อะติวิยะ ชิคุจฉะนิโย ชายะติ.

สิ่งเหล่านี้นี่เป็นสักว่าธาตุ เป็นไปตามเหตุตามปัจจัย. สิ่งเหล่านี้คือเภสัชบริขารอันเป็นปัจจัยสำหรับคนไข้ และคนผู้บริโภคเภสัชบริขารนั้น สักว่าเป็นธาตุ มิได้เป็นสัตว์ มิได้เป็นชีวะ ว่างเปล่า. ก็เภสัชบริขารอันเป็นปัจจัยสำหรับคนไข้ทั้งหมดนี้ เป็นของไม่น่าเกลียดมาแต่เดิม ครั้นมาถูกกายอันเปื่อยเน่านี้แล้ว กลับกลายเป็นของน่าเกลียดเป็นอย่างยิ่งไป.

ตังขณิกปัจจเวกขณปาฐะ

*(นำ) **หันทะ มะยัง ตังขะณิกะปัจจะเวกขะณะปาฐัง ภะณามะ เส.***

ปะฏิสังขา โยนิโส จีวะรัง ปะฏิเสวามิ ยาวะเทวะ สีตัสสะ ปะฏิฆาตายะ อุณ์หัสสะ ปะฏิฆาตายะ ฑังสะมะกะสะวาตาตะปะสิริงสะปะสัมผัสสานัง ปะฏิฆาตายะ ยาวะเทวะ หิริโกปินะ ปะฏิจฉาทะนัตถัง.

เราย่อมพิจารณาโดยแยบคายแล้ว นุ่งห่มจีวร เพียงเพื่อบำบัดความหนาว เพื่อบำบัดความร้อน เพื่อบำบัดสัมผัสอันเกิดจากเหลือบ ยุง ลม แดด และสัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย เพียงเพื่อปกปิดอวัยวะอันให้เกิดความละอายเท่านั้น.

ปะฏิสังขา โยนิโส ปิณฑะปาตัง ปะฏิเสวามิ เนวะ ทะวายะ นะ มะทายะ นะ มัณฑะนายะ นะ วิภูสะนายะ ยาวะเทวะ อิมัสสะ กายัสสะ ฐิติยา ยาปะนายะ วิหิงสุปะระติยา พ๎รัห๎มะจะริยานุคคะหายะ อิติ ปุราณัญจะ เวทะนัง ปะฏิหังขามิ นะวัญจะ เวทะนัง นะ อุปปาเทสสามิ ยาต๎รา จะ เม ภะวิสสะติ อะนะวัชชะตา จะ ผาสุวิหาโร จาติ.

เราย่อมพิจารณาโดยแยบคายแล้ว ฉันบิณฑบาต มิใช่เพื่อเล่น มิใช่เพื่อความมัวเมา มิใช่เพื่อประดับ มิใช่เพื่อตกแต่ง แต่เพียงเพื่อความตั้งอยู่ได้ เพื่อความเป็นไปได้แห่งกายนี้ เพื่อความสิ้นไปแห่งความลำบาก เพื่ออนุเคราะห์พรหมจรรย์ ด้วยการทำอย่างนี้ เราย่อมระงับเสียได้ซึ่งเวทนาเก่า และไม่ทำเวทนาใหม่ให้เกิดขึ้น อนึ่ง ความเป็นไปได้ และความไม่มีโทษ ความอยู่ผาสุก จักมีแก่เรา.

ปะฏิสังขา โยนิโส เสนาสะนัง ปะฏิเสวามิ ยาวะเทวะ สีตัสสะ ปะฏิฆาตายะ อุณ์หัสสะ ปะฏิฆาตายะ ฑังสะมะกะสะวาตาตะปะสิริงสะปะสัมผัสสานัง ปะฏิฆาตายะ ยาวะเทวะ อุตุปะริสสะยะวิโนทะนัง ปะฏิสัลลานารามัตถัง.

เราย่อมพิจารณาโดยแยบคายแล้ว ใช้สอยเสนาสนะ เพียงเพื่อบำบัดความหนาว เพื่อบำบัดความร้อน เพื่อบำบัดสัมผัสอันเกิดจากเหลือบ ยุง ลม แดด และสัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย เพียงเพื่อบรรเทาอันตรายแต่ฤดู เพื่อความเป็นผู้ยินดีในที่หลีกเร้น.

ปะฏิสังขา โยนิโส คิลานะปัจจะยะเภสัชชะปะริกขารัง ปะฏิเสวามิ ยาวะเทวะ อุปปันนานัง เวยยาพาธิกานัง เวทะนานัง ปะฏิฆาตายะ อัพ๎ยาปัชฌะปะระมะตายาติ.

เราย่อมพิจารณาโดยแยบคายแล้ว บริโภคเภสัชบริขารอันเป็นปัจจัยสำหรับคนไข้ เพียงเพื่อบำบัดเวทนามีอาพาธต่างๆ เป็นมูล อันเกิดขึ้นแล้ว เพื่อความเป็นผู้ไม่มีโรคเบียดเบียนเป็นอย่างยิ่ง.

ปัตติทานคาถา*

(นำ) ***หันทะ มะยัง ปัตติทานะคาถาโย ภะณามะ เส.***

ยา เทวะตา สันติ วิหาระวาสินี
ถูเป ฆะเร โพธิฆะเร ตะหิง ตะหิง,
ตา ธัมมะทาเนนะ ภะวันตุ ปูชิตา
โสตถิง กะโรนเตธะ วิหาระมัณฑะเล.

เทวดาเหล่าใด มีปกติอยู่ในวิหาร สถิตอยู่ที่เรือนพระสถูป ที่เรือนพระโพธิ ในที่นั้นๆ, เทวดาเหล่านั้นเป็นผู้อันเราทั้งหลายบูชาแล้วด้วยธรรมทาน จงทำความสวัสดีในวิหารมณฑลนี้.

เถรา จะ มัชฌา นะวะกา จะ ภิกขะโว
สารามิกา ทานะปะตี อุปาสะกา
คามา จะ เทสา นิคะมา จะ อิสสะรา,
สัปปาณะภูตา สุขิตา ภะวันตุ เต.

พระภิกษุทั้งหลาย ที่เป็นเถระ ที่เป็นปานกลาง ที่ยังใหม่ ก็ดี, อุบาสกอุบาสิกาทั้งหลาย ผู้เป็นทานบดีพร้อมทั้งอารามิกชนก็ดี, ชนทั้งหลายที่เป็นชาวบ้าน ที่เป็นชาวเมือง ที่เป็นชาวนิคม ที่เป็นอิสระก็ดี, สัตว์ที่มีชีวิตทั้งหลายเหล่านั้น จงเป็นผู้ถึงซึ่งความสุข.

ชะลาพุชา เยปิ จะ อัณฑะสัมภะวา
สังเสทะชาตา อะถะโวปะปาติกา,
นิยยานิกัง ธัมมะวะรัง ปะฏิจจะ เต
สัพเพปิ ทุกขัสสะ กะโรนตุ สังขะยัง.

แม้สัตว์เหล่าใด ที่เป็นชลาพุชะกำเนิด (เกิดในครรภ์) ที่เป็นอัณฑชะกำเนิด (เกิดในไข่) ที่เป็นสังเสทชะกำเนิด (เกิดในไคล) ที่เป็นโอปปาติกะกำเนิด (เกิดผุดขึ้น) ก็ดี, สัตว์เหล่านั้น อาศัยพระธรรมเป็นนิยยานิกธรรมแล้ว แม้ทั้งหมด จงทำความสิ้นไปแห่งทุกข์.

ฐาตุ จิรัง สะตัง ธัมโม ธัมมัทธะรา จะ ปุคคะลา.
สังโฆ โหตุ สะมัคโค วะ อัตถายะ จะ หิตายะ จะ.

ขอธรรมของสัตบุรุษทั้งหลาย จงดำรงอยู่นาน และบุคคลทั้งหลายที่ทรงธรรม จงดำรงอยู่นาน. ขอพระสงฆ์จงเป็นผู้พร้อมเพรียงกันเทียว เพื่อประโยชน์และเกื้อกูล.

อัมเห รักขะตุ สัทธัมโม สัพเพปิ ธัมมะจาริโน.
วุฑฒิง สัมปาปุเณยยามะ ธัมเม อะริยัปปะเวทิเต.

ขอพระสัทธรรม จงรักษาเราทั้งหลาย ผู้ประพฤติธรรม แม้ทั้งปวง. ขอเราทั้งหลาย จงถึงความเจริญ ในธรรมที่พระอริยเจ้าแสดงแล้วเถิด.

---

* พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

วิหารทานคาถา

สีตัง อุณ์หัง ปะฏิหันติ ตะโต วาฬะมิคานิ จะ
สิริงสะเป จะ มะกะเส สิสิเร จาปิ วุฏฐิโย.
ตะโต วาตาตะโป โฆโร สัญชาโต ปะฏิหัญญะติ.

เสนาสนะย่อมป้องกันเย็นร้อน และสัตว์ร้าย งู และ ยุง ฝนที่ตั้งขึ้นในสิสิรฤดู. แต่นั้น ลมและแดดอันกล้า ที่เกิดขึ้นแล้ว ย่อมบรรเทาไป.

เลนัตถัญจะ สุขัตถัญจะ ฌายิตุง จะ วิปัสสิตุง
วิหาระทานัง สังฆัสสะ อัคคัง พุทเธหิ วัณณิตัง.

การถวายวิหารแก่สงฆ์ เพื่อเร้นอยู่ เพื่อความสุข เพื่อเพ่งพิจารณา และเพื่อเห็นแจ้ง พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญว่าเป็นทานเลิศ.

ตัส์มา หิ ปัณฑิโต โปโส สัมปัสสัง อัตถะมัตตะโน
วิหาเร การะเย รัมเม วาสะเยตถะ พะหุสสุเต.

เพราะเหตุนั้นแล บุรุษบัณฑิต เมื่อเล็งเห็นประโยชน์ตน พึงสร้างวิหารอันรื่นรมย์ ให้ภิกษุทั้งหลาย ผู้เป็นพหุสูต อยู่เถิด.

เตสัง อันนัญจะ ปานัญจะ วัตถะเสนาสะนานิ จะ
ทะเทยยะ อุชุภูเตสุ วิปปะสันเนนะ เจตะสา

อนึ่ง พึงถวายข้าว น้ำ ผ้า เสนาสนะ แก่ท่านเหล่านั้น ด้วยน้ำใจอันเลื่อมใสในท่านผู้ซื่อตรง.

เต ตัสสะ ธัมมัง เทเสนติ สัพพะทุกขาปะนูทะนัง
ยัง โส ธัมมะมิธัญญายะ ปะรินิพพาต์ยะนาสะโวติ.

เขารู้ธรรมอันใดในโลกนี้แล้ว จะเป็นผู้ไม่มีอาสวะปรินิพพาน ท่านย่อมแสดงธรรมนั้น อันเป็นเครื่องบรรเทาทุกข์ทั้งปวงแก่เขา ดังนี้แล.

ทำวัตรเย็น

(นำ-ว่าตาม)

โย โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ, ส๎วากขาโต เยนะ ภะคะวะตา ธัมโม, สุปะฏิปันโน ยัสสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, ตัมมะยัง ภะคะวันตัง สะธัมมัง สะสังฆัง อิเมหิ สักกาเรหิ ยะถาระหัง อาโรปิเตหิ อะภิปูชะยามะ.

พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น พระองค์ใด เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้เองโดยชอบแล้ว, พระธรรม เป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์ใด ตรัสไว้ดีแล้ว, พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์ใด ปฏิบัติดีแล้ว, ข้าพเจ้าขอบูชาอย่างยิ่งซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น พร้อมทั้ง พระสัทธรรม และพระอริยสงฆ์เจ้าทั้งหลาย ด้วยเครื่องสักการะทั้งหลายเหล่านี้ อันยกขึ้นตาม สมควรแล้ว.

สาธุ โน ภันเต ภะคะวา สุจิระปะรินิพพุโตปิ ปัจฉิมาชะนะตานุกัมปะมานะสา อิเม สักกาเร ทุคคะตะปัณณาการะภูเต ปะฏิคคัณ๎หาตุ อัม๎หากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น แม้ปรินิพพานนานแล้วก็ตาม ยังประโยชน์ยิ่งใหญ่ให้สำเร็จแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอจงรับเครื่องสักการะอันเป็นบรรณาการของ คนยากทั้งหลายเหล่านี้ ด้วยพระหฤทัยเพื่อจะอนุเคราะห์ประชุมชนผู้เกิดแล้วในภายหลัง เพื่อ ประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

คำนมัสการ

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา. พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ. *(กราบ ๑ ครั้ง)*

พระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นพระอรหันต์ ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกข์สิ้นเชิง ตรัสรู้ชอบได้ โดยพระองค์เอง ข้าพเจ้าอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน.

ส๎วากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม. ธัมมัง นะมัสสามิ. *(กราบ ๑ ครั้ง)*

พระธรรมเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้ดีแล้ว ข้าพเจ้านมัสการพระธรรม.

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ. สังฆัง นะมามิ. *(กราบ ๑ ครั้ง)*

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติดีแล้ว ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์.

(นำ) ***ยะมัมหะ โข มะยัง ภะคะวันตัง สะระณัง คะตา, อะระหันตัง สัมมาสัมพุทธัง, ยัง ภะคะวันตัง อุททิสสะ ปัพพะชิตา, ยัสฺมิง ภะคะวะติ พฺรัหฺมะจะริยัง จะรามะ, ตัมมะยัง ภะคะวันตัง สะธัมมัง สะสังฆัง, ยะถาระหัง อาโรปิเตหิ สักกาเรหิ อะภิปูชะยิตฺวา อะภิวาทะนัง กะริมฺหา, หันทะทานิ มะยันตัง ภะคะวันตัง วาจายะ อะภิคายิตุง, ปุพพะภาคะนะมะการัญเจวะ พุทธานุสสะตินะยัญจะ กะโรมะ เส.***

ปุพพภาคนมการ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ. *(๓ จบ)*

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง.

พุทธานุสสตินัย

ตัง โข ปะนะ ภะคะวันตัง เอวัง กัลฺยาโณ กิตติสัททโท อัพภุคคะโต,

ก็กิตติศัพท์อันงามของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้นแล ได้ฟุ้งไปแล้วอย่างนี้ว่า

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติ.

แม้เพราะเหตุอย่างนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น เป็นผู้ไกลจากกิเลส เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง เป็นผู้ถึงพร้อมแล้วด้วยวิชชาและจรณะ เป็นผู้เสด็จไปดีแล้ว เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง เป็นผู้ฝึกบุรุษที่ควรฝึก ไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นครูผู้สอนเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้รู้ผู้ตื่น ผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์ ดังนี้.

(นำ) หันทะ มะยัง พุทธาภิคีติง กะโรมะ เส.

พุทธาภิคีติ

พุทธฺวาระหันตะวะระตาทิคุณาภิยุตโต,
สุทธาภิญาณะกะรุณาหิ สะมาคะตัตโต,
โพเธสิ โย สุชะนะตัง กะมะลังวะ สูโร
วันทามะหัง ตะมะระณัง สิระสา ชิเนนทัง.

พระพุทธเจ้าเป็นผู้ประกอบแล้วด้วยพระคุณ มีความประเสริฐแห่งอรหันตคุณเป็นต้น มีพระอัธยาศัยประกอบด้วยพระบริสุทธิคุณ พระปัญญาคุณ และพระกรุณาคุณ พระองค์ใด ทรงกระทำชนที่ดีให้เบิกบานแล้ว ดุจอาทิตย์ทำบัวให้บานฉะนั้น. ข้าพเจ้าไหว้พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ผู้ไม่มีข้าศึก ผู้เป็นจอมชนะ ด้วยเศียรเกล้า.

พุทโธ โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง,
ปะฐะมานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สิเรนะหัง.

พระพุทธเจ้าพระองค์ใด เป็นสรณะอันเกษมสูงสุด ของสรรพสัตว์ทั้งหลาย, ข้าพเจ้าขอไหว้พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ผู้เป็นที่ตั้งแห่งความระลึกองค์ที่หนึ่ง ด้วยเศียรเกล้า.

พุทธัสสาหัส์มิ ทาโส (ทาสี)* **วะ. พุทโธ เม สามิกิสสะโร.**
พุทโธ ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธาตา จะ หิตัสสะ เม.

ข้าพเจ้าเป็นทาสของพระพุทธเจ้า. พระพุทธเจ้าเป็นเจ้านายของข้าพเจ้า. พระพุทธเจ้าเป็นผู้กำจัดทุกข์ด้วย เป็นผู้ทรงทำซึ่งประโยชน์เกื้อกูลแก่ข้าพเจ้าด้วย.

พุทธัสสาหัง นิยยาเทมิ สะรีรัญชีวิตัญจิทัง.
วันทันโตหัง (วันทันตีหัง)* **จะริสสามิ พุทธัสเสวะ สุโพธิตัง.**

ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิตนี้แด่พระพุทธเจ้า. ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ จักประพฤติตามซึ่งความตรัสรู้ดีของพระพุทธเจ้า.

นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง. พุทโธ เม สะระณัง วะรัง.
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑเฒยยัง สัตถุ สาสะเน.

สรณะอื่นของข้าพเจ้าไม่มี พระพุทธเจ้าเป็นสรณะอันประเสริฐของข้าพเจ้า. ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ขอข้าพเจ้าพึงเจริญในพระศาสนาของพระศาสดา.

พุทธัง เม วันทะมาเนนะ (วันทะมานายะ)* **ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ,**
สัพเพปิ อันตะรายา เม มาเหสุง ตัสสะ เตชะสา.

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งพระพุทธเจ้า ได้ขวนขวายบุญใด ในบัดนี้, แม้สรรพอันตรายทั้งหลายอย่าได้มีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งบุญนั้น.

(หมอบกราบลงสวด)

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา
พุทเธ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง,
พุทโธ ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ พุทเธ.

ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี กรรมน่าติเตียนอันใด ที่ข้าพเจ้ากระทำแล้วในพระพุทธเจ้า, ขอพระพุทธเจ้า จงงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น เพื่อการสำรวมระวัง ในพระพุทธเจ้า ในกาลต่อไป.

---

* สำหรับผู้หญิงสวด

(นำ) ***หันทะ มะยัง ธัมมานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส.***

ธัมมานุสสตินัย

ส๎วากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหีติ.

พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดีแล้ว เป็นสิ่งอันบุคคลพึงเห็นได้ด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ และให้ผลได้ไม่จำกัดกาล เป็นสิ่งที่ควรกล่าวกะผู้อื่นว่า ท่านจงมาดูเถิด เป็นสิ่งอันบุคคลควรน้อมเข้ามาใส่ตน เป็นสิ่งอันวิญญูชนทั้งหลายพึงรู้ได้เฉพาะตน ดังนี้

(นำ) ***หันทะ มะยัง ธัมมาภิคีติง กะโรมะ เส.***

ธัมมาภิคีติ

ส๎วากขาตะตาทิคุณะโยคะวะเสนะ เสยโย โย มัคคะปากะปะริยัตติวิโมกขะเภโท ธัมโม กุโลกะปะตะนา ตะทะธาริธารี, วันทามะหัง ตะมะหะรัง วะระธัมมะเมตัง.

พระธรรมเป็นสิ่งประเสริฐ เพราะประกอบด้วยคุณ คือ ความที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว เป็นต้น เป็นธรรมอันจำแนกเป็นมรรค ผล ปริยัติ และนิพพาน พระธรรมทรงไว้ซึ่งผู้ทรงธรรมนั้นจากการตกไปสู่โลกที่ชั่ว, ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมอันประเสริฐนั้น อันเป็นเครื่องขจัดเสียซึ่งความมืด.

ธัมโม โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง,
ทุติยานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สิเรนะหัง.

พระธรรมใด เป็นสรณะอันเกษมสูงสุดของสรรพสัตว์ทั้งหลาย, ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมนั้น อันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกองค์ที่สอง ด้วยเศียรเกล้า.

ธัมมัสสาหัส๎มิ ทาโส (ทาสี) **วะ. ธัมโม เม สามิกิสสะโร.**
ธัมโม ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธาตา จะ หิตัสสะ เม.

ข้าพเจ้าเป็นทาสของพระธรรม. พระธรรมเป็นเจ้านายของข้าพเจ้า. พระธรรมเป็นเครื่องกำจัดทุกข์ด้วย เป็นธรรมทำซึ่งประโยชน์เกื้อกูลแก่ข้าพเจ้าด้วย.

ธัมมัสสาหัง นิยยาเทมิ สะรีรัญชีวิตัญจิทัง.
วันทันโตหัง (วันทันตีหัง) **จะริสสามิ ธัมมัสเสวะ สุธัมมะตัง.**

ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิตนี้แด่พระธรรม. ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ จักประพฤติตามซึ่งความเป็นความดีของพระธรรม.

นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง. ธัมโม เม สะระณัง วะรัง.
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑเฒยยัง สัตถุ สาสะเน.

สรณะอื่นของข้าพเจ้าไม่มี. พระธรรมเป็นสรณะอันประเสริฐของข้าพเจ้า. ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ขอข้าพเจ้าพึงเจริญในพระศาสนาของพระศาสดา.

ธัมมัง เม วันทะมาเนนะ (วันทะมานายะ) **ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ,**
สัพเพปิ อันตะรายา เม มาเหสุง ตัสสะ เตชะสา.

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งพระธรรม ได้ขวนขวายบุญใด ในบัดนี้, แม้สรรพอันตรายทั้งหลายอย่าได้มีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งบุญนั้น

(หมอบกราบลงสวด)

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา
ธัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง,
ธัมโม ปะฏิคคัณ์หะตุ อัจจะยันตัง
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ ธัมเม.

ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี กรรมน่าติเตียนอันใด ที่ข้าพเจ้ากระทำแล้ว ในพระธรรม ขอพระธรรม จงงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น เพื่อการสำรวมระวังในพระธรรม ในกาลต่อไป.

(นำ) ***หันทะ มะยัง สังฆานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส.***

สังฆานุสสตินัย

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ. อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ. ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ. สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ.

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติดีแล้ว. พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้ปฏิบัติตรงแล้ว. พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรมเป็นเครื่องออกจากทุกข์แล้ว. พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้ปฏิบัติชอบแล้ว.

ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา.

ได้แก่ คู่แห่งบุรุษ ๔ บุรุษบุคคลทั้งหลาย ๘.

เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเณยโย อัญชะลีกะระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ.

นั่นแหละ พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขาจัดไว้ต้อนรับ เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรทำอัญชลีเป็นเนื้อนาบุญของโลก ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า ดังนี้.

(นำ) หันทะ มะยัง สังฆาภิคีติง กะโรมะ เส.

สังฆาภิคีติ

สัทธัมมะโช สุปะฏิปัตติคุณาภิยุตโต
โยฏฐัพพิโธ อะริยะปุคคะละสังฆะเสฏโฐ
สีลาทิธัมมะปะวะราสะยะกายะจิตโต.
วันทามะหัง ตะมะริยานะคะณัง สุสุทธัง.

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้เกิดจากพระสัทธรรม ประกอบด้วยคุณมีความปฏิบัติดีเป็นต้น เป็นหมู่แห่งพระอริยบุคคลอันประเสริฐสุดแปดจำพวก มีกายและจิตอาศัยธรรมอันประเสริฐมีศีลเป็นต้น. ข้าพเจ้าไหว้หมู่แห่งพระอริยเจ้าเหล่านั้น อันบริสุทธิ์ด้วยดี.

สังโฆ โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง,
ตะติยานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สิเรนะหัง.

พระสงฆ์หมู่ใด เป็นสรณะอันเกษมสูงสุด ของสรรพสัตว์ทั้งหลาย, ข้าพเจ้าขอไหว้พระสงฆ์หมู่นั้น ผู้เป็นที่ตั้งแห่งความระลึกองค์ที่สาม ด้วยเศียรเกล้า

สังฆัสสาหัส์มิ ทาโส (ทาสี) **วะ. สังโฆ เม สามิกิสสะโร.**
สังโฆ ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธาตา จะ หิตัสสะ เม.

ข้าพเจ้าเป็นทาสของพระสงฆ์. พระสงฆ์เป็นเจ้านายของข้าพเจ้า. พระสงฆ์เป็นผู้กำจัดทุกข์ด้วย เป็นผู้ทำไว้ซึ่งประโยชน์เกื้อกูลแก่ข้าพเจ้าด้วย.

สังฆัสสาหัง นิยยาเทมิ สะรีรัญชีวิตัญจิทัง.
วันทันโตหัง (วันทันตีหัง) **จะริสสามิ สังฆัสโสปะฏิปันนะตัง.**

ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิตนี้แด่พระสงฆ์. ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ จักประพฤติตาม ซึ่งความปฏิบัติดีของพระสงฆ์.

นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง. สังโฆ เม สะระณัง วะรัง.
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑเฒยยัง สัตถุ สาสะเน.

สรณะอื่นของข้าพเจ้าไม่มี. พระสงฆ์เป็นสรณะอันประเสริฐของข้าพเจ้า. ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ขอข้าพเจ้าพึงเจริญในพระศาสนาของพระศาสดา.

สังฆัง เม วันทะมาเนนะ (วันทะมานายะ) **ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ,**
สัพเพปิ อันตะรายา เม มาเหสุง ตัสสะ เตชะสา.

ข้าพเจ้าผู้ไหว้ซึ่งพระสงฆ์ ได้ขวนขวายบุญใด ในบัดนี้, อันตรายทั้งปวง อย่าได้มีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งบุญนั้น.

(หมอบกราบลงสวด)

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา,
สังเฆ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง,
สังโฆ ปะฏิคคัณ์หะตุ อัจจะยันตัง,
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ สังเฆ.

ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี กรรมน่าติเตียนอันใด ที่ข้าพเจ้ากระทำแล้ว ในพระสงฆ์ ขอพระสงฆ์ จงงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น เพื่อการสำรวมระวังในพระสงฆ์ ในกาลต่อไป.

อตีตปัจจเวกขณปาฐ

(นำ) ***หันทะ มะยัง อะตีตะปัจจะเวกขะณะปาฐัง ภะณามะ เส.***

อัชชะ มะยา อะปัจจะเวกขิต๎วา ยัง จีวะรัง ปะริภุตตัง, ตัง ยาวะเทวะ สีตัสสะ ปะฏิฆาตายะ อุณ๎หัสสะ ปะฏิฆาตายะ ฑังสะมะกะสะวาตาตะปะสิริงสะปะสัมผัสสานัง ปะฏิฆาตายะ ยาวะเทวะ หิริโกปินะปะฏิจฉาทะนัตถัง.

จีวรใด อันเรานุ่งห่มแล้ว มิทันได้พิจารณาในวันนี้ จีวรนั้นเรานุ่งห่มแล้วเพียงเพื่อบำบัดความหนาว เพื่อบำบัดความร้อน เพื่อบำบัดสัมผัสอันเกิดจากเหลือบ ยุง ลม แดด และสัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย เพียงเพื่อปกปิดอวัยวะอันให้เกิดความละอายเท่านั้น.

อัชชะ มะยา อะปัจจะเวกขิต๎วา โย ปิณฑะปาโต ปะริภุตโต, โส เนวะ ทะวายะ นะ มะทายะ นะ มัณฑะนายะ นะ วิภูสะนายะ ยาวะเทวะ อิมัสสะ กายัสสะ ฐิติยา ยาปะนายะ วิหิงสุปะระติยา พ๎รัห๎มะจะริยานุคคะหายะ. อิติ ปุราณัญจะ เวทะนัง ปะฏิหังขามิ นะวัญจะ เวทะนัง นะ อุปปาเทสสามิ. ยาต๎รา จะ เม ภะวิสสะติ อะนะวัชชะตา จะ ผาสุวิหาโร จาติ.

บิณฑบาตใด อันเราฉันแล้ว มิทันได้พิจารณาในวันนี้, บิณฑบาตนั้น เราฉันแล้วมิใช่เพื่อเล่น มิใช่เพื่อความมัวเมา มิใช่เพื่อประดับ มิใช่เพื่อตกแต่ง แต่เพียงเพื่อความตั้งอยู่ได้ เพื่อความเป็นไปได้แห่งกายนี้ เพื่อความสิ้นไปแห่งความลำบาก เพื่ออนุเคราะห์พรหมจรรย์. ด้วยการทำอย่างนี้ เราย่อมระงับเสียได้ซึ่งเวทนาเก่า และไม่ทำเวทนาใหม่ให้เกิดขึ้น. อนึ่ง ความเป็นไปได้ ความไม่มีโทษ และความอยู่ผาสุก จักมีแก่เรา.

อัชชะ มะยา อะปัจจะเวกขิต๎วา ยัง เสนาสะนัง ปะริภุตตัง, ตัง ยาวะเทวะ สีตัสสะ ปะฏิฆาตายะ, อุณ๎หัสสะ ปะฏิฆาตายะ, ฑังสะมะกะสะวาตาตะปะสิริง-สะปะสัมผัสสานัง ปะฏิฆาตายะ, ยาวะเทวะ อุตุปะริสสะยะวิโนทะนัง ปะฏิสัลลานารามัตถัง.

เสนาสนะอันใด อันเราใช้สอยแล้ว มิทันได้พิจารณาในวันนี้, เสนาสนะนั้น เพียงเพื่อบำบัดความหนาว เพื่อบำบัดความร้อน เพื่อบำบัดสัมผัสอันเกิดจากเหลือบ ยุง ลม แดด และสัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย เพียงเพื่อบรรเทาอันตรายแต่ฤดู เพื่อความเป็นผู้ยินดีในที่เร้น.

อัชชะ มะยา อะปัจจะเวกขิต๎วา โย คิลานะปัจจะยะเภสัชชะปะริกขาโร ปะริภุตโต, โส ยาวะเทวะ อุปปันนานัง เวยยาพาธิกานัง เวทะนานัง ปะฏิฆาตายะ, อัพ๎ยาปัชฌะ-ปะระมะตายาติ.

เภสัชบริขารอันเป็นปัจจัยสำหรับคนไข้อันใด อันเราบริโภคแล้ว มิทันได้พิจารณาในวันนี้, คิลานปัจจัยเภสัชบริขารนั้น เพียงเพื่อบำบัดเวทนาอันเกิดขึ้นแล้ว มีอาพาธต่างๆ เป็นมูล เพื่อความเป็นผู้ไม่มีโรคเบียดเบียนเป็นอย่างยิ่ง.

บทกรวดน้ำ (ของเก่า)

(นำ) ***หันทะ มะยัง อุททิสสะนาธิฏฐานะคาถาโย ภะณามะ เส.***

อิมินา ปุญญะกัมเมนะ **อุปัชฌายา คุณุตตะรา**
อาจะริยูปะการา จะ **มาตา ปิตา จะ ญาตะกา**
(อาจะริยูปะการา จะ มาตา ปิตา) **ปิยา มะมัง**

ด้วยบุญกรรมที่ข้าพเจ้ากระทำนี้ ขอพระอุปัชฌาย์ผู้มีพระคุณอันยิ่ง และอาจารย์ผู้มีอุปการคุณ ทั้งมารดาบิดา และหมู่ญาติทั้งหลาย อันเป็นที่รักของข้าพเจ้า

สุริโย จันทิมา ราชา **คุณะวันตา นะราปิ จะ**
พ์รัห์มะมารา จะ อินทา จะ[๑] **โลกะปาลา จะ เทวะตา**

ตลอดถึงพระอาทิตย์ พระจันทร์ และพระราชา และนรชนผู้มีคุณงามความดีทั้งหลาย อีกทั้งเหล่าพรหมและหมู่มาร และพระอินทาธิราช ถึงจอมเทพดาผู้รักษาโลกทั้งสี่

ยะโม มิตตา มะนุสสา จะ **มัชฌัตตา เวริกาปิ จะ**
สัพเพ สัตตา สุขี โหนตุ. **ปุญญานิ ปะกะตานิ เม.**

และพระยมราช อีกมิตรสหาย ทั้งชนผู้วางตนเป็นกลาง และผู้มีเวรกัน ท่านเหล่านั้นทั้งปวง จงเป็นผู้มีความสุข.

สุขัง จะ ติวิธัง[๒] **เทนตุ** **ขิปปัง ปาเปถะ โวมะตัง.**
อิมินา ปุญญะกัมเมนะ. **อิมินา อุททิเสนะ จะ**
ขิปปาหัง สุละเภ เจวะ **ตัณ์หุปาทานะเฉทะนัง.**

ด้วยบุญกรรมที่ข้าพเจ้ากระทำไว้นี้ จงให้ซึ่งความสุข ๓ ประการ[๒] ให้ถึงสุขอย่างยิ่ง คือ อมตมหานิพพาน โดยพลัน. อนึ่ง ด้วยการอุทิศส่วนบุญนี้ ขอให้ข้าพเจ้าพึงได้ซึ่งการตัดขาดตัณหาอุปาทาน โดยพลัน.

เย สันตาเน หินา ธัมมา **ยาวะ นิพพานะโต มะมัง**
นัสสันตุ สัพพะทาเยวะ. **ยัตถะ ชาโต ภะเว ภะเว**
อุชุจิตตัง สะติปัญญา **สัลเลโข วีริยัม์หินา.**

ธรรมชั่วในสันดานจงพินาศไป ตราบเท่าถึงพระนิพพาน ในกาลทุกเมื่อเทียว. หากข้าพเจ้ายังต้องไปเกิดในที่ใดๆ ขอให้มีจิตซื่อตรง มีสติปัญญา มีความเพียร ขัดเกลากิเลส.

---
[๑] บางแห่งว่า จะตุ- [๒] ได้แก่ กามสุข ฌานสุข นิพพานสุข

มารา ละภันตุ โนกาสัง **กาตุญจะ วีริเยสุ เม.**

ขอหมู่มารจงอย่าได้โอกาสเพื่อทำอันตรายในความเพียรของข้าพเจ้าได้.

พุทโธ ทีปะวะโร[๑] นาโถ. **ธัมโม นาโถ วะรุตตะโม.**

นาโถ ปัจเจกะพุทโธ จะ **สังโฆ นาโถตตะโร มะมัง**

พระพุทธเจ้าผู้เป็นที่พึ่ง ดุจประทีปอันประเสริฐ. พระธรรมเป็นที่พึ่งอันประเสริฐสูงสุด. ทั้งพระปัจเจกพุทธเจ้า พระสงฆ์ อันเป็นที่พึ่งอันสูงสุด ของข้าพเจ้า.

เตโสตตะมานุภาเวนะ **มาโรกาสัง ละภันตุ มา.**

ด้วยอานุภาพอันสูงสุดของพระรัตนะ ๓ เหล่านั้น ขอหมู่มารจงอย่าได้โอกาส เทอญ.

[๑] บางแห่งว่า พุทธาทิปะวะโร

พระปริตร

ชุมนุมเทวดา

[๑] - สะมันตา จักกะวาเฬสุ อัต์ราคัจฉันตุ เทวะตา
สัทธัมมัง มุนิราชัสสะ สุณันตุ สัคคะโมกขะทัง.

เหล่าเทพยดาจักรวาลทั้งหลายโดยรอบ ขอจงมาประชุมกันในสถานที่นี้ จงฟังพระสัทธรรมอันให้สวรรค์และพระนิพพาน ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้เป็นราชาแห่งมุนีเถิด.

[๒] - ผะริต์วานะ เมตตัง สะเมตตา ภะทันตา
อะวิกขิตตะจิตตา ปะริตตัง ภะณันตุ.

ท่านผู้เจริญทั้งหลาย ผู้มีเมตตา ขอแผ่ไมตรีจิต อย่าได้มีจิตฟุ้งซ่าน ตั้งใจสวดพระปริตรเถิด.

[๓] - สะรัชชัง สะเสนัง สะพันธุง นะรินทัง
ปะริตตานุภาโว สะทา รักขะตูติ.

ด้วยคิดว่า ขออานุภาพแห่งพระปริตร จงพิทักษ์รักษา พระราชาผู้เป็นเจ้าแห่งนรชน พร้อมด้วยราชสมบัติ พร้อมด้วยพระราชวงศ์ พร้อมด้วยเสนามาตย์ ในกาลทุกเมื่อเถิด.

สัคเค กาเม จะ รูเป คิริสิขะระตะเฏ จันตะลิกเข วิมาเน,
ทีเป รัฏเฐ จะ คาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุม์หิ เขตเต,
ภุมมา จายันตุ เทวา ชะละถะละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา.
ติฏฐันตา สันติเก ยัง มุนิวะระวะจะนัง สาธะโว เม สุณันตุ.

ขอเชิญเหล่าเทพยดา ซึ่งสถิตอยู่ในสวรรค์ ชั้นกามภพก็ดี ชั้นรูปภพก็ดี และภุมมเทวดที่สถิตที่ยอดขุนเขา หุบเหว ในอากาศวิมาน ในเกาะ ในแว่นแคว้น ในบ้าน ที่ต้นไม้และป่าชัฏ ในเรือน และในไร่นาก็ดี และยักษ์ คนธรรพ์ นาคที่สถิตอยู่ในน้ำ บนบก และที่อันไม่เรียบราบก็ดี อันอยู่ในที่ใกล้เคียงกัน จงมาประชุมพร้อมกันในที่นี้. ท่านสาธุชนทั้งหลาย จงสดับรับฟังพระดำรัสของพระมุนีเจ้าผู้ประเสริฐ กับข้าพเจ้าเถิด.

ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา.
ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา.
ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา.

ท่านผู้เจริญทั้งหลาย เวลานี้ เป็นเวลาฟังธรรม.

---

๑ สำหรับสวด ๑๒ ตำนาน
๒ สำหรับสวด ๗ ตำนาน
๓ ใช้เฉพาะในราชการ

ปุพพภาคนมการะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ.

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง.

สรณคมนปาฐะ

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ข้าพเจ้าขอถึงพระพุทธเจ้า-พระธรรม-พระสงฆ์ ว่าเป็นที่พึ่งที่ระลึก.

ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

แม้ครั้งที่ ๒ ข้าพเจ้าขอถึงพระพุทธเจ้า-พระธรรม-พระสงฆ์ ว่าเป็นที่พึ่งที่ระลึก.

ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

แม้ครั้งที่ ๓ ข้าพเจ้าขอถึงพระพุทธเจ้า-พระธรรม-พระสงฆ์ ว่าเป็นที่พึ่งที่ระลึก.

นมการสิทธิคาถา*

โย จักขุมา โมหะมะลาปะกัฏโฐ
สามัง วะ พุทโธ สุคะโต วิมุตโต
มารัสสะ ปาสา วินิโมจะยันโต
ปาเปสิ เขมัง ชะนะตัง วิเนยยัง.

ท่านพระองค์ใด มีพระปัญญาจักษุ ขจัดมลทินคือโมหะแล้ว ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าโดยพระองค์เอง เสด็จไปดี พ้นไปแล้ว ทรงเปลื้องชุมนุมชนอันเป็นเวไนยจากบ่วงแห่งมาร นำมาให้ถึงความเกษม.

พุทธัง วะรันตัง สิระสา นะมามิ
โลกัสสะ นาถัญจะ วินายะกัญจะ.
ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิ โหตุ
สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ.

ข้าพระพุทธเจ้าขอถวายนมัสการพระพุทธเจ้าผู้บวรพระองค์นั้น ผู้เป็นนาถะและเป็นผู้นำแห่งโลก. ด้วยเดชพระพุทธเจ้านั้น ขอความสำเร็จแห่งชัยชนะจงมีแก่ท่าน และขออันตรายทั้งมวลจงถึงความพินาศ.

ธัมโม ธะโช โย วิยะ ตัสสะ สัตถุ
ทัสเสสิ โลกัสสะ วิสุทธิมัคคัง
นิยยานิโก ธัมมะธะรัสสะ ธารี
สาตาวะโห สันติกะโร สุจิณโณ.

พระธรรมเจ้าใด เป็นดุจธงชัยแห่งพระศาสดาพระองค์นั้น แสดงทางแห่งความบริสุทธิ์แก่โลก เป็นคุณอันนำยุคเข็ญ คุ้มครองชนผู้ทรงธรรม ประพฤติดีแล้ว นำความสุขมา ทำความสงบ.

ธัมมัง วะรันตัง สิระสา นะมามิ
โมหัปปะทาลัง อุปะสันตะทาหัง.
ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิ โหตุ
สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ.

ข้าพระพุทธเจ้าขอถวายนมัสการพระธรรมอันบวรนั้น อันทำลายโมหะ ระงับความเร่าร้อน. ด้วยเดชพระธรรมเจ้านั้น ขอความสำเร็จแห่งชัยชนะจงมีแก่ท่าน และขออันตรายทั้งมวลจงถึงความพินาศ.

สัทธัมมะเสนา สุคะตานุโค โย
โลกัสสะ ปาปูปะกิเลสะเชตา
สันโต สะยัง สันตินิโยชะโก จะ
สว๎ากขาตะธัมมัง วิทิตัง กะโรติ.

พระสงฆ์เจ้าใด เป็นเสนา ประกาศพระสัทธรรม ดำเนินตามพระศาสดา ผู้เสด็จดีแล้ว ผจญเสียซึ่งอุปกิเลสอันเลวทรามของสัตว์โลก (ด้วยการสั่งสอนให้ละเสีย) เป็นผู้สงบเองด้วย ประกอบผู้อื่นไว้ในความสงบด้วย ย่อมทำพระธรรมอันพระศาสดาตรัสดีแล้วให้มีผู้รู้ตาม.

สังฆัง วะรันตัง สิระสา นะมามิ
พุทธานุพุทธัง สะมะสีละทิฏฐิง.
ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิ โหตุ
สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ.

ข้าพระพุทธเจ้าขอถวายนมัสการพระสงฆ์เจ้าผู้บวรนั้น ผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธเจ้า มีศีลและทิฏฐิเสมอกัน. ด้วยเดชพระสังฆเจ้านั้น ขอความสำเร็จแห่งชัยชนะจงมีแก่ท่าน และขออันตรายทั้งมวลจงถึงความพินาศ เทอญ.

---

* พระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส.

สัมพุทเธฯ

สัมพุทเธ อัฏฐะวีสัญจะ ท๎วาทะสัญจะ สะหัสสะเก
ปัญจะ สะตะ สะหัสสานิ นะมามิ สิระสา อะหัง.
เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง.
นะมะการานุภาเวนะ หันต๎วา สัพเพ อุปัททะเว
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโต.

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระพุทธเจ้าทั้งหลายจำนวน ๕๑๒,๐๒๘ พระองค์ ด้วยเศียรเกล้า. ข้าพเจ้าขอนอบน้อม พระธรรมด้วย พระสงฆ์ด้วย แห่งพระสัมพุทธเจ้าเหล่านั้น ด้วยใจเคารพ. ด้วยอานุภาพแห่งการกระทำความนอบน้อม จงขจัดเสียซึ่งอุปัทวะทั้งปวง แม้อันตรายทั้งหลายเป็นอันมาก จงพินาศไปโดยไม่เหลือเถิด.

สัมพุทเธ ปัญจะปัญญาสัญจะ จะตุวีสะติสะหัสสะเก
ทะสะ สะตะ สะหัสสานิ นะมามิ สิระสา อะหัง.
เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง.
นะมะการานุภาเวนะ หันต๎วา สัพเพ อุปัททะเว
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโต.

ข้าพเจ้าขอนอบน้อม พระพุทธเจ้าทั้งหลาย จำนวน ๑,๐๒๔,๐๕๕ พระองค์ ด้วยเศียรเกล้า. ข้าพเจ้าขอนอบน้อม พระธรรมด้วย พระสงฆ์ด้วย แห่งพระสัมพุทธเจ้าเหล่านั้น ด้วยใจเคารพ. ด้วยอานุภาพแห่งการกระทำความนอบน้อม จงขจัดเสียซึ่งอุปัทวะทั้งปวง แม้อันตรายทั้งหลายเป็นอันมาก จงพินาศไปโดยไม่เหลือเถิด.

สัมพุทเธ นะวุตตะระสะเต อัฏฐะจัตตาฬีสะสะหัสสะเก
วีสะติ สะตะ สะหัสสานิ นะมามิ สิระสา อะหัง.
เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง.
นะมะการานุภาเวนะ หันต๎วา สัพเพ อุปัททะเว
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโต.

ข้าพเจ้าขอนอบน้อม พระพุทธเจ้าทั้งหลาย จำนวน ๒,๐๔๘,๑๐๙ พระองค์ ด้วยเศียรเกล้า. ข้าพเจ้าขอนอบน้อม พระธรรมด้วย พระสงฆ์ด้วย แห่งพระสัมพุทธเจ้าเหล่านั้น ด้วยใจเคารพ. ด้วยอานุภาพแห่งการกระทำความนอบน้อม จงขจัดเสียซึ่งอุปัทวะทั้งปวง แม้อันตรายทั้งหลายเป็นอันมาก จงพินาศไปโดยไม่เหลือเถิด.

นโมการอัฏฐกคาถา*

นะโม อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ มะเหสิโน.

ขอนอบน้อมแด่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่. (อะ)

นะโม อุตตะมะธัมมัสสะ ส๎วากขาตัสเสวะ เตนิธะ.

ขอนอบน้อมแด่พระธรรมอันสูงสุด ในพระศาสนานี้ อันพระองค์ตรัสดีแล้ว. (อุ)

นะโม มะหาสังฆัสสาปิ วิสุทธะสีละทิฏฐิโน.

ขอนอบน้อมแด่พระสงฆ์หมู่ใหญ่ ผู้มีศีลและทิฏฐิ อันหมดจด. (มะ)

นะโม โอมาต๎ยารัทธัสสะ ระตะนัตต๎ยัสสะ สาธุกัง.

การนอบน้อมแด่พระรัตนตรัย ที่ปรารภไว้แล้วว่า 'โอม' (คือ อะ อุ มะ) ให้สำเร็จประโยชน์.

นะโม โอมะกาตีตัสสะ ตัสสะ วัตถุตตะยัสสะปิ.

ขอนอบน้อมแม้แต่หมวดวัตถุ ๓ [คือพระรัตนตรัย] อันล่วงพ้นโทษต่ำช้า นั้น.

นะโม การัปปะภาเวนะ วิคัจฉันตุ อุปัททะวา.

ด้วยการประกาศการกระทำความนอบน้อม อุปัทวะทั้งหลาย จงปราศจากไป.

นะโม การานุภาเวนะ สุวัตถิ โหตุ สัพพะทา.

ด้วยอานุภาพ แห่งการกระทำความนอบน้อม ขอความสวัสดีจงมีทุกเมื่อ.

นะโม การัสสะ เตเชนะ วิธิม๎หิ โหมิ เตชะวา.

ด้วยเดชแห่งการกระทำความนอบน้อม เราจงเป็นผู้มีเดชในมงคลพิธีเถิด.

มังคลปริตร

เอวัมเม สุตัง. เอกัง สะมะยัง ภะคะวา สาวัตถิยัง วิหะระติ เชตะวะเน อะนาถะปิณฑิกัสสะ อาราเม.

อันข้าพเจ้า คือพระอานันทเถระ ได้สดับมาแล้วอย่างนี้. สมัยหนึ่ง สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จประทับอยู่ที่เชตวันวิหาร อารามของอนาถบิณฑิกเศรษฐี ใกล้เมืองสาวัตถี.

* พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

อะถะ โข อัญญะตะรา เทวะตา อะภิกกันตายะ รัตติยา อะภิกกันตะวัณณา เกวะละกัปปัง เชตะวะนัง โอภาเสต๎วา, เยนะ ภะคะวา, เตนุปะสังกะมิ.

ครั้งนั้นแล เทพยดาองค์ใดองค์หนึ่ง ครั้นเมื่อราตรีปฐมยามล่วงไปแล้ว มีรัศมีอันงามยิ่งนัก ยังเชตวันทั้งสิ้นให้สว่าง, พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จประทับอยู่ โดยที่ใด, ก็เข้าไปเฝ้า ณ ที่นั้น.

อุปะสังกะมิต๎วา ภะคะวันตัง อะภิวาเทต๎วา เอกะมันตัง อัฏฐาสิ. เอกะมันตัง ฐิตา โข สา เทวะตา ภะคะวันตัง คาถายะ อัชฌะภาสิ. *(หยุด)*

ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว จึงถวายอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วได้ยืนอยู่ในท่ามกลางส่วนข้างหนึ่ง. ครั้นเทพยดานั้นยืนในที่สมควรส่วนข้างหนึ่งแล้วแล ได้ทูลพระผู้มีพระภาคเจ้า ด้วยคาถาว่า

‘พะหู เทวา มะนุสสา จะ มังคะลานิ อะจินตะยุง
อากังขะมานา โสตถานัง พ๎รูหิ มังคะละมุตตะมัง’.

‘หมู่เทวดาและมนุษย์ เป็นอันมาก ผู้หวังความสวัสดี ได้คิดหามงคลทั้งหลาย ขอพระองค์โปรดแสดงมงคลอันสูงสุด’.

[พระผู้มีพระภาคได้ตรัสตอบว่า]

อะเสวะนา จะ พาลานัง ปัณฑิตานัญจะ เสวะนา
ปูชา จะ ปูชะนียานัง เอตัมมังคะละมุตตะมัง.

[๑] การไม่คบคนพาล [๒] การคบบัณฑิต และ [๓] การบูชาบุคคลที่ควรบูชา นี้เป็นมงคลอันสูงสุด.

ปะฏิรูปะเทสะวาโส จะ ปุพเพ จะ กะตะปุญญะตา
อัตตะสัมมาปะณิธิ จะ เอตัมมังคะละมุตตะมัง.

[๔] การอยู่ในถิ่นที่อันสมควร สิ่งแวดล้อมดี [๕] การได้ทำบุญทำความดีไว้ก่อน และ [๖] การตั้งตนไว้ถูกต้อง นี้เป็นมงคลอันสูงสุด.

พาหุสัจจัญจะ สิปปัญจะ วินะโย จะ สุสิกขิโต
สุภาสิตา จะ ยา วาจา เอตัมมังคะละมุตตะมัง.

[๗] การได้ฟังได้อ่านมากศึกษามาก [๘] ศิลปะวิทยา [๙] ระเบียบวินัยที่ฝึกฝนดี และ [๑๐] วาจาที่กล่าวดี นี้เป็นมงคลอันสูงสุด.

มาตาปิตุอุปัฏฐานัง ปุตตะทารัสสะ สังคะโห
อะนากุลา จะ กัมมันตา เอตัมมังคะละมุตตะมัง.

[๑๑] การเลี้ยงดูมารดาบิดา [๑๒-๑๓] การสงเคราะห์บุตรและภรรยา และ [๑๔] การงานที่ไม่คั่งค้าง นี้เป็นมงคลอันสูงสุด.

ทานัญจะ ธัมมะจะริยา จะ ญาตะกานัญจะ สังคโห
อะนะวัชชานิ กัมมานิ เอตัมมังคะละมุตตะมัง.

[๑๕] การให้ [๑๖] การประพฤติธรรม [๑๗] การสงเคราะห์ญาติ และ [๑๘] การกระทำการงานที่ไม่มีโทษ นี้เป็นมงคลอันสูงสุด.

อาระตี วิระตี ปาปา มัชชะปานา จะ สัญญะโม
อัปปะมาโท จะ ธัมเมสุ เอตัมมังคะละมุตตะมัง.

[๑๙] การงดเว้นจากบาปความชั่ว [๒๐] การสำรวมเว้นจากการดื่มน้ำเมา และ [๒๑] ความไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย นี้เป็นมงคลอันสูงสุด.

คาระโว จะ นิวาโต จะ สันตุฏฐี จะ กะตัญญุตา
กาเลนะ ธัมมัสสะวะนัง เอตัมมังคะละมุตตะมัง.

[๒๒] ความเคารพ [๒๓] ความไม่อวดเบ่ง ความอ่อนน้อม [๒๔] ความสันโดษยินดีด้วยสิ่งที่หามาได้ มาด้วยความสุจริต [๒๕] ความรู้อุปการะที่ท่านทำแก่ตน และ [๒๖] การฟังธรรมตามกาล นี้เป็นมงคลอันสูงสุด.

ขันตี จะ โสวะจัสสะตา สะมะณานัญจะ ทัสสะนัง
กาเลนะ ธัมมะสากัจฉา เอตัมมังคะละมุตตะมัง.

[๒๗] ความอดทน [๒๘] ความเป็นคนว่าง่ายสอนง่าย [๒๙] การเห็นสมณะ และ [๓๐] การสนทนาธรรมตามกาล นี้เป็นมงคลอันสูงสุด.

ตะโป จะ พ๎รัห๎มะจะริยัญจะ อะริยะสัจจานะ ทัสสะนัง
นิพพานะสัจฉิกิริยา จะ เอตัมมังคะละมุตตะมัง.

[๓๑] ความเพียรเผากิเลส [๓๒] ความประพฤติอันประเสริฐ [๓๓] การเห็นอริยสัจ และ [๓๔] การทำนิพพานให้แจ้ง นี้เป็นมงคลอันสูงสุด.

ผุฏฐัสสะ โลกะธัมเมหิ จิตตัง ยัสสะ นะ กัมปะติ
อะโสกัง วิระชัง เขมัง เอตัมมังคะละมุตตะมัง.

[๓๕] ถูกโลกธรรมกระทบแล้ว จิตไม่หวั่นไหว [๓๖] จิตไม่โศกเศร้า [๓๗] จิตที่ปราศจากธุลีคือกิเลส และ [๓๘] จิตที่เกษม นี้เป็นมงคลอันสูงสุด.

เอตาทิสานิ กัต๎วานะ สัพพัตถะมะปะราชิตา
สัพพัตถะ โสตถิง คัจฉันติ. ตันเตสัง มังคะละมุตตะมันติ.

เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย กระทำมงคลเช่นนี้แล้ว ไม่พ่ายแพ้ในทุกที่ ย่อมถึงความสวัสดีในที่ทั้งปวง. ข้อนั้นเป็นมงคลอันสูงสุด ของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายเหล่านั้น แล.

รัตนปริตร

ยังกิญจิ วิตตัง อิธะ วา หุรัง วา
สัคเคสุ วา ยัง ระตะนัง ปะณีตัง,
นะ โน สะมัง อัตถิ ตะถาคะเตนะ.
อิทัมปิ พุทเธ ระตะนัง ปะณีตัง.
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.

ทรัพย์เครื่องปลื้มใจ อันใดอันหนึ่ง ในโลกนี้หรือโลกอื่น หรือรัตนะอันใด อันประณีต ในสวรรค์, รัตนะอันนั้น ที่เสมอด้วยพระตถาคตเจ้า ไม่มีเลย. แม้อันนี้ เป็นรัตนะอันประณีตในพระพุทธเจ้า. ด้วยคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมี.

ขะยัง วิราคัง อะมะตัง ปะณีตัง
ยะทัชฌะคา สักยะมุนี สะมาหิโต,
นะ เตนะ ธัมเมนะ สะมัตถิ กิญจิ.
อิทัมปิ ธัมเม ระตะนัง ปะณีตัง.
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.

พระสักยมุนี มีพระหทัยตั้งมั่น ได้บรรลุธรรมอันใด อันประณีต อันเป็นที่สิ้นกิเลส เป็นที่สิ้นราคะ เป็นอมตธรรม, สิ่งใดๆ ที่เสมอด้วยธรรมนั้น ย่อมไม่มี. แม้อันนี้ เป็นรัตนะอันประณีตในพระธรรม. ด้วยคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมี.

ยัมพุทธะเสฏโฐ ปะริวัณณะยี สุจิง,
สะมาธิมานันตะริกัญญะมาหุ,
สะมาธินา เตนะ สะโม นะ วิชชะติ.
อิทัมปิ ธัมเม ระตะนัง ปะณีตัง.
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.

พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐที่สุด ทรงสรรเสริญสมาธิอันใดว่าเป็นธรรมสะอาด, บัณฑิตทั้งหลายกล่าวถึงสมาธิใดว่าให้ผลตามลำดับ, สมาธิใดๆ ที่เสมอด้วยสมาธินั้น ย่อมไม่มี. แม้อันนี้ เป็นรัตนะอันประณีตในพระธรรม. ด้วยคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมี.

เย ปุคคะลา อัฏฐะ สะตัง ปะสัตถา
จัตตาริ เอตานิ ยุคานิ โหนติ
เต ทักขิเณยยา สุคะตัสสะ สาวะกา,
เอเตสุ ทินนานิ มะหัปผะลานิ.
อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง.
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.

บุคคล ๘ จำพวก ๔ คู่ อันเหล่าสัตบุรุษสรรเสริญแล้ว เป็นสาวกของพระสุคตเจ้า ควรแก่ทักษิณาทาน, ทานทั้งหลาย อันบุคคลถวายในท่านเหล่านั้น ย่อมมีผลมาก. แม้อันนี้ เป็นรัตนะอันประณีตในพระสงฆ์. ด้วยคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมี.

เย สุปปะยุตตา มะนะสา ทัฬ์หะนะ
นิกกามิโน โคตะมะสาสะนัมหิ,
เต ปัตติปัตตา อะมะตัง วิคัยหะ
ลัทธา มุธา นิพพุติง ภุญชะมานา.

พระอริยบุคคลเหล่าใด ในศาสนาของพระโคตมเจ้า ประกอบดีแล้ว มีใจมั่นคง หมดความใคร่แล้ว, พระอริยบุคคลเหล่านั้นถึงพระอรหัตตผลที่ควรถึง หยั่งเข้าสู่อมตนิพพาน ได้ซึ่งความดับกิเลสโดยเปล่าๆ แล้วเสวยผลอยู่.

อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง. แม้อันนี้ เป็นรัตนะอันประณีตในพระสงฆ์. ด้วยคำสัตย์นี้
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ. ขอความสวัสดีจงมี.

ขีณัง ปุราณัง นะวัง นัตถิ สัมภะวัง, กรรมเก่าของพระอริยบุคคลเหล่าใดสิ้นแล้ว กรรม
วิรัตตะจิตตายะติเก ภะวัส๎มิง, สมภพใหม่ย่อมไม่มี, พระอริยบุคคลเหล่าใดมีจิตอัน
เต ขีณะพีชา อะวิรุฬ๎หิฉันทา หน่ายแล้วในภพต่อไป, พระอริยบุคคลเหล่านั้นมีพืช
นิพพันติ ธีรา ยะถายัมปะทีโป. สิ้นไปแล้ว มีความพอใจงอกไม่ได้แล้ว เป็นผู้มีปัญญา ย่อมปรินิพพาน เหมือนประทีปอันดับไป ฉะนั้น.

อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง. แม้อันนี้ เป็นรัตนะอันประณีตในพระสงฆ์. ด้วยคำสัตย์นี้
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ. ขอความสวัสดีจงมี.

กรณียเมตตปริตร

กะระณียะมัตถะกุสะเลนะ, ยันตัง สันตัง ปะทัง อะภิสะเมจจะ.
สักโก อุชู จะ สุหุชู จะ สุวะโจ จัสสะ มุทุ อะนะติมานี

กิจนั้นใด อันพระอริยเจ้า บรรลุบทอันสงบ กระทำแล้ว, กิจนั้น อันกุลบุตรผู้ฉลาดในประโยชน์พึงกระทำ. กุลบุตรนั้น พึงเป็นผู้อาจหาญและซื่อตรงดี เป็นผู้ที่ว่าง่าย อ่อนโยน ไม่มีอติมานะ

สันตุสสะโก จะ สุภะโร จะ อัปปะกิจโจ จะ สัลละหุกะวุตติ
สันตินท๎ริโย จะ นิปะโก จะ อัปปะคัพโภ กุเลสุ อะนะนุคิทโธ.

เป็นผู้สันโดษ เลี้ยงง่าย เป็นผู้มีกิจธุระน้อย ประพฤติเบากายจิต มีอินทรีย์อันสงบแล้ว มีปัญญา เป็นผู้ไม่คึกคะนอง ไม่พัวพันในตระกูลทั้งหลาย.

นะ จะ ขุททัง สะมาจะเร กิญจิ เยนะ วิญญู ปะเร อุปะวะเทยยุง
สุขิโน วา เขมิโน โหนตุ 'สัพเพ สัตตา ภะวันตุ สุขิตัตตา.

วิญญูชนติเตียนเหล่าชนอื่นได้ด้วยกรรมใด, ไม่พึงประพฤติในกรรมอันนั้นเลย [พึงแผ่เมตตาไปในหมู่สัตว์ว่า] 'ขอสัตว์ทั้งปวง จงเป็นผู้มีสุข มีความเกษม มีตนถึงความสุขเถิด.

เย เกจิ ปาณะภูตัตถิ ตะสา วา ถาวะรา วา อะนะวะเสสา
ทีฆา วา เย มะหันตา วา มัชฌิมา รัสสะกา อะณุกะถูลา

สัตว์มีชีวิตทั้งหลายเหล่าใดเหล่าหนึ่งมีอยู่ ยังเป็นผู้สะดุ้ง (คือมีตัณหา) หรือเป็นผู้มั่นคง (ไม่มีตัณหา) ทั้งหมดไม่เหลือ เหล่าใด ยาว หรือ สั้น ใหญ่ หรือ ปานกลาง ผอม หรือ อ้วน

ทิฏฐา วา เย จะ อะทิฏฐา เย จะ ทูเร วะสันติ อะวิทูเร
ภูตา วา สัมภะเวสี วา, สัพเพ สัตตา ภะวันตุ สุขิตัตตา,

เหล่าใดที่เราเห็นแล้ว หรือมิได้เห็น เหล่าใด อยู่ในที่ไกล หรือที่ไม่ไกล ที่เกิดแล้ว หรือกำลังแสวงหาภพก็ดี, ขอสัตว์ทั้งปวงเหล่านั้น จงเป็นผู้มีตนถึงความสุขเถิด.

นะ ปะโร ปะรัง นิกุพเพถะ. นาติมัญเญถะ กัตถะจิ นัง กิญจิ.
พ์ยาโรสะนา ปะฏีฆะสัญญา นาญญะมัญญัสสะ ทุกขะมิจเฉยยะ.

สัตว์อื่นอย่าพึงข่มเหงสัตว์อื่น. อย่าพึงดูหมิ่นอะไรๆ เขา ในที่ไรๆ เลย. ไม่ควรปรารถนาทุกข์แก่กันและกัน เพราะความโกรธและความแค้นเคือง.

มาตา ยะถา นิยัง ปุตตัง อายุสา เอกะปุตตะมะนุรักเข,
เอวัมปิ สัพพะภูเตสุ มานะสัมภาวะเย อะปะริมาณัง.

มารดาถนอมลูกน้อยคนเดียว ผู้เกิดในตน ด้วยยอมพร่าชีวิตได้ ฉันใด, พึงเจริญเมตตามีในใจ ไม่มีประมาณในสัตว์ทั้งปวง แม้ฉันนั้น.

เมตตัญจะ สัพพะโลกัส์มิง มานะสัมภาวะเย อะปะริมาณัง
อุทธัง อะโธ จะ ติริยัญจะ อะสัมพาธัง อะเวรัง อะสะปัตตัง.

บุคคลพึงเจริญเมตตา มีในใจ ไม่มีประมาณ ไปในโลกทั้งสิ้น ทั้งเบื้องบน เบื้องต่ำ เบื้องเฉียง เป็นธรรมอันไม่คับแคบ ไม่มีเวร ไม่มีศัตรู.

ติฏฐัญจะรัง นิสินโน วา สะยาโน วา ยาวะ ตัสสะ วิคะตะมิทโธ
เอตัง สะติง อะธิฏเฐยยะ. พ์รัห์มะเมตัง วิหารัง อิธะมาหุ.

ผู้เจริญเมตตาจิตนั้น ยืนอยู่ก็ดี เดินไปก็ดี นั่งแล้วก็ดี นอนแล้วก็ดี เป็นผู้ปราศจากความง่วงนอน เพียงใด ก็ตั้งสติอันนั้นไว้เพียงนั้น. บัณฑิตทั้งหลายกล่าวกิริยาอันนี้ว่าเป็นพรหมวิหารในพระศาสนานี้.

ทิฏฐิญจะ อะนุปะคัมมะ สีละวา ทัสสะเนนะ สัมปันโน
กาเมสุ วิเนยยะ เคธัง นะ หิ ชาตุ คัพภะเสยยัง ปุนะเรตีติ.

บุคคลที่มีเมตตา ไม่เข้าถึงทิฏฐิ เป็นผู้มีศีล ถึงพร้อมแล้วด้วยทัศนะ [คือโสดาปัตติมรรค] นำความหมกมุ่นในกามทั้งหลายออก ย่อมไม่ถึงความนอนในครรภ์อีก โดยแท้ทีเดียวแล.

ขันธปริตร

วิรูปักเขหิ เม เมตตัง. เมตตัง เอราปะเถหิ เม.
ฉัพ๎ยาปุตเตหิ เม เมตตัง. เมตตัง กัณ๎หาโคตะมะเกหิ จะ.

ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับพญานาคทั้งหลายตระกูลวิรูปักข์. ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับพญานาคทั้งหลายตระกูลเอราบถ. ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับพญานาคทั้งหลายตระกูลฉัพยาบุตร. ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับพญานาคทั้งหลายตระกูลกัณหโคตมกะ.

อะปาทะเกหิ เม เมตตัง. เมตตัง ทิปาทะเกหิ เม.
จะตุปปะเทหิ เม เมตตัง. เมตตัง พะหุปปะเทหิ เม.

สัตว์ไม่มีเท้า อย่าเบียดเบียนเรา. สัตว์ ๒ เท้า อย่าเบียดเบียนเรา. สัตว์ ๔ เท้า อย่าเบียดเบียนเรา. สัตว์มากเท้า อย่าเบียดเบียนเรา.

มา มัง อะปาทะโก หิงสิ. มา มัง หิงสิ ทิปาทะโก.
มา มัง จะตุปปะโท หิงสิ. มา มัง หิงสิ พะหุปปะโท.

ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับสัตว์ทั้งหลาย ที่ไม่มีเท้า. ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับสัตว์ทั้งหลาย ที่มีสองเท้า. ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับสัตว์ทั้งหลาย ที่มีสี่เท้า. ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับสัตว์ทั้งหลาย ที่มีเท้ามาก.

สัพเพ สัตตา สัพเพ ปาณา สัพเพ ภูตา จะ เกวะลา
สัพเพ ภัท๎รานิ ปัสสันตุ. มา กิญจิ ปาปะมาคะมา.

ขอสรรพสัตว์มีชีวิตทั้งหลาย ที่เกิดมาทั้งหมด จนสิ้นเชิงด้วย จงเห็นซึ่งความเจริญทั้งหลายทั้งปวงเถิด. โทษเลวทรามใดๆ อย่าได้มาถึงแก่สัตว์เหล่านั้น.

อัปปะมาโณ พุทโธ. อัปปะมาโณ ธัมโม. อัปปะมาโณ สังโฆ. ปะมาณะวันตานิ สิริงสะปานิ อะหิ วิจฉิกา สะตะปะที อุณณานาภี สะระพู มูสิกา.

พระพุทธเจ้า ทรงพระคุณไม่มีประมาณ. พระธรรม ทรงพระคุณไม่มีประมาณ. พระสงฆ์ทรงพระคุณไม่มีประมาณ. สัตว์เลือกคลานทั้งหลาย คือ งู แมงป่อง ตะเข็บ ตะขาบ แมงมุม ตุ๊กแก หนู เหล่านี้ ล้วนมีประมาณ [มีไม่มากเหมือนคุณพระรัตนตรัย].

กะตา เม รักขา. กะตา เม ปะริตตา. ปะฏิกกะมันตุ ภูตานิ. โสหัง นะโม ภะคะวะโต. นะโม สัตตันนัง สัมมาสัมพุทธานัง.

ความรักษาอันเราทำแล้ว ความป้องกันอันเราทำแล้ว. หมู่สัตว์ทั้งหลายจงหลีกไปเสีย. เรานั้นกระทำการนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอยู่. นอบน้อมแด่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๗ พระองค์อยู่.

โมรปริตร

อุเทตะยัญจักขุมา เอกะราชา หะริสสะวัณโณ ปะฐะวิปปะภาโส.

พระอาทิตย์ เป็นดวงตาของโลก เป็นเอกราช มีสีเพียงดังสีแห่งทอง ยังพื้นแห่งปฐพีให้สว่าง อุทัยขึ้นมา.

ตัง ตัง นะมัสสามิ หะริสสะวัณณัง ปะฐะวิปปะภาสัง.
ตะยัชชะ คุตตา วิหะเรมุ ทิวะสัง.

เพราะเหตุนั้น ข้าขอนอบน้อมพระอาทิตย์นั้น ซึ่งมีสีเพียงดังสีแห่งทอง ยังพื้นปฐพีให้สว่าง. ข้าทั้งหลาย อันท่านปกครองแล้ว ในวันนี้ พึงอยู่เป็นสุขตลอดวัน.

เย พ์ราห์มะณา เวทะคุ สัพพะธัมเม, เต เม นะโม. เต จะ มัง ปาละยันตุ.

พราหมณ์ทั้งหลายเหล่าใด ผู้ถึงซึ่งเวทในธรรมทั้งปวง, พราหมณ์ทั้งหลายเหล่านั้น ขอจงรับความนอบน้อมของข้า. อนึ่ง พราหมณ์ทั้งหลายเหล่านั้น ขอจงรักษาข้า.

นะมัตถุ พุทธานัง. นะมัตถุ โพธิยา. นะโม วิมุตตานัง. นะโม วิมุตติยา.

ความนอบน้อมของข้า จงมีแด่พระพุทธเจ้าทั้งหลาย. ความนอบน้อมของข้า จงมีแด่พระโพธิญาณ. ความนอบน้อมของข้า จงมีแด่ท่านผู้หลุดพ้นแล้วทั้งหลาย. ความนอบน้อมของข้า จงมีแด่วิมุตติธรรม.

อิมัง โส ปะริตตัง กัต์วา โมโร จะระติ เอสะนา.

นกยูงนั้นได้ทำปริตรอันนี้แล้ว จึงเที่ยวไปเพื่อการแสวงหาอาหาร.

อะเปตะยัญจักขุมา เอกะราชา หะริสสะวัณโณ ปะฐะวิปปะภาโส.

พระอาทิตย์ เป็นดวงตาของโลก เป็นเอกราช มีสีเพียงดังสีแห่งทอง ยังพื้นปฐพีให้สว่าง ย่อมอัสดงคตไป.

ตัง ตัง นะมัสสามิ หะริสสะวัณณัง ปะฐะวิปปะภาสัง.
ตะยัชชะ คุตตา วิหะเรมุ รัตติง.

เพราะเหตุนั้น ข้าขอนอบน้อมพระอาทิตย์นั้น ซึ่งมีสีเพียงดังสีแห่งทอง ยังพื้นปฐพีให้สว่าง. ข้าทั้งหลาย อันท่านปกครองแล้ว ในวันนี้ พึงอยู่เป็นสุขตลอดคืน.

เย พ์ราห์มะณา เวทะคุ สัพพะธัมเม, เต เม นะโม. เต จะ มัง ปาละยันตุ.

พราหมณ์ทั้งหลายเหล่าใด ผู้ถึงซึ่งเวทในธรรมทั้งปวง, พราหมณ์ทั้งหลายเหล่านั้น ขอจงรับความนอบน้อมของข้า. อนึ่ง พราหมณ์ทั้งหลายเหล่านั้น ขอจงรักษาข้า.

นะมัตถุ พุทธานัง. นะมัตถุ โพธิยา. นะโม วิมุตตานัง. นะโม วิมุตติยา.

ความนอบน้อมของข้า จงมีแด่พระพุทธเจ้าทั้งหลาย. ความนอบน้อมของข้า จงมีแด่พระโพธิญาณ. ความนอบน้อมของข้า จงมีแด่ท่านผู้หลุดพ้นแล้วทั้งหลาย. ความนอบน้อมของข้า จงมีแด่วิมุตติธรรม.

อิมัง โส ปะริตตัง กัต๎วา โมโร วาสะมะกัปปะยีติ.

นกยูงนั้นได้ทำปริตรอันนี้แล้ว จึงสำเร็จความอยู่แล.

ฉัททันตปริตร

‘วะธิสสะเมนันติ ปะรามะสันโต
กาสาวะมัททักขิ ธะชัง อิสีนัง
ทุกเขนะ ผุฏฐัสสุทะปาทิ สัญญา
‘อะระหัทธะโช สัพภิ อะวัชฌะรูโป’

พญาช้างฉัททันต์โพธิสัตว์ ได้จับพรานไพรด้วยคิดว่า ‘จักฆ่ามัน’ ครั้นได้เห็นผ้ากาสาวพัสตร์อันเป็นธงชัยของเหล่าผู้แสวงหาคุณ. ทั้งที่ได้รับความทุกข์ [เพราะถูกนายพรานยิงด้วยธนู] ก็เกิดความรู้สึกว่า ‘ธงชัยแห่งพระอรหันต์อันสัตบุรุษไม่พึงทำลาย’.

สัลเลนะ วิทโธ พ๎ยะถิโตปิ สันโต
กาสาวะวัตถัมหิ มะนัง นะ ทุสสะยิ.
สะเจ อิมัง นาคะวะเรนะ สัจจัง,
มา มัง วะเน พาละมิคา อะคัญฉุนติ.

แม้พระโพธิสัตว์ถูกศร ควรจะหวั่นไหว แต่เป็นผู้สงบระงับได้ ไม่ทำใจประทุษร้ายในผ้ากาสาวพัสตร์. ถ้าคำนี้อันพญาช้างกล่าวจริงแล้ว, ขอเหล่าพาลมฤคสัตว์ร้ายในพงไพร อย่าได้กล้ำกรายตัวเรา.

วัฏฏกปริตร

อัตถิ โลเก สีละคุโณ. สัจจัง โสเจยยะนุททะยา.
เตนะ สัจเจนะ กาหามิ สัจจะกิริยะมะนุตตะรัง.

คุณแห่งศีลมีอยู่ในโลก. สัจจะ ความสะอาดกาย และความเอ็นดู มีอยู่ในโลก. ด้วยสัจจะนั้น ข้าพเจ้าจักทำสัจจกิริยาอันเยี่ยม.

อาวัชชิต๎วา ธัมมะพะลัง สะริต๎วา ปุพพะเก ชิเน
สัจจะพะละมะวัสสายะ สัจจะกิริยะมะกาสะหัง.

ข้าพเจ้าพิจารณาซึ่งกำลังแห่งธรรม และระลึกถึงพระชินเจ้าทั้งหลายในปางก่อน อาศัยกำลังแห่งสัจจะ ขอทำสัจจกิริยา.

สันติ ปักขา อะปัตตะนา. สันติ ปาทา อะวัญจะนา.
มาตา ปิตา จะ นิกขันตา. ชาตะเวทะ ปะฏิกกะมะ.

ปีกทั้งหลายของข้ามีอยู่ แต่บินไม่ได้. เท้าทั้งหลายของข้ามีอยู่ แต่เดินไม่ได้. มารดาและบิดาของข้า ออกไปหาอาหาร. ดูก่อนไฟป่า ขอท่านจงหลีกไป.

สะหะ สัจเจ กะเต มัยหัง มะหาปัชชะลิโต สิขี
วัชเชสิ โสฬะสะ กะรีสานิ อุทะกัง ปัต๎วา ยะถา สิขี.

ครั้นเมื่อสัจจะ อันเราทำแล้ว เปลวไฟอันรุ่งเรืองใหญ่หลีกไป ๑๖ กรีส พร้อมกับสัจจะ ประหนึ่งเปลวไฟอันตกถึงน้ำ.

สัจเจนะ เม สะโม นัตถิ. เอสา เม สัจจะปาระมีติ.

สิ่งใดเสมอด้วยสัจจะของเราไม่มี. นี้เป็นสัจจบารมีของเรา.

ธชัคคปริตร

เอวัมเม สุตัง. เอกัง สะมะยัง ภะคะวา สาวัตถิยัง วิหะระติ เชตะวะเน อะนาถะปิณฑิกัสสะ อาราเม. ตัต๎ระ โข ภะคะวา ภิกขู อามันเตสิ "ภิกขะโวติ. "ภะทันเตติ เต ภิกขู ภะคะวะโต ปัจจัสโสสุง. ภะคะวา เอตะทะโวจะ. *(หยุด)*

ข้าพเจ้าได้สดับมาแล้วอย่างนี้. สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน อารามของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี เขตพระนครสาวัตถี. ในกาลนั้นแล พระผู้มีพระภาคตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายมาว่า "ภิกษุทั้งหลาย". ภิกษุเหล่านั้นทูลรับพระดำรัสของพระผู้มีพระภาคแล้ว. พระผู้มีพระภาคตรัสพระพุทธพจน์นี้ว่า

"ภูตะปุพพัง ภิกขะเว เทวาสุระสังคาโม สะมุปัพ๎യุฬ๎โห อะโหสิ. อะถะโข ภิกขะเว สักโก เทวานะมินโท เทเว ตาวะติงเส อามันเตสิ 'สะเจ มาริสา เทวานัง สังคามะคะตานัง อุปปัชเชยยะ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา. มะเมวะ ตัส๎มิง สะมะเย ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ. มะมัง หิ โว ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัมภะวิสสะติภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ. โน เจ เม ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ อะถะ ปะชาปะติสสะ เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ. ปะชาปะติสสะ หิ โว เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ. โน เจ ปะชาปะติสสะ เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ. อะถะ วะรุณัสสะ เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ. วะรุณัสสะ หิ โว เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ. โน เจ วะรุณัสสะ เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ. อะถะ อีสานัสสะ เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ. อีสานัสสะ หิ โว เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะตีติ.

"ภิกษุทั้งหลาย เรื่องเคยมีมาแล้ว. สงครามระหว่างเทวดากับอสูรประชิดกันแล้ว. ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้นแล ท้าวสักกะผู้เป็นจอมแห่งเทพตรัสเรียกเทวดาชั้นดาวดึงส์มาสั่งว่า 'แน่ะ ท่านผู้นิรทุกข์ทั้งหลาย หากความกลัวก็ดี ความหวาดเสียวก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี จะพึงเกิดขึ้นแก่พวกเทวดาผู้ไปในสงคราม. สมัยนั้น พวกท่านพึงแลดูยอดธงของเราทีเดียว. เพราะว่าเมื่อพวกท่านแลดูยอดธงของเราอยู่ ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี ที่จักมีขึ้น ก็จักหายไป. ถ้าพวกท่านไม่แลดูยอดธงของเรา ทีนั้นพวกท่านพึงแลดูยอดธงของท้าว

ปชาบดีเทวราชเถิด. เพราะว่าเมื่อพวกท่านแลดูยอดธงของท้าวปชาบดีเทวราชอยู่ ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี ที่จักมีขึ้นก็จัก หายไป. หากพวกท่านไม่แลดูยอดธงของท้าวปชาบดีเทวราช. ทีนั้นพวกท่านพึงแลดู ยอดธงของท้าววรุณเทวราชเถิด. เพราะว่าเมื่อพวกท่านแลดูยอดธงของท้าววรุณ เทวราชอยู่ ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี ที่จัก มีขึ้นก็จักหายไป. หากพวกท่านไม่แลดูยอดธงของท้าววรุณเทวราช. ทีนั้นพวกท่าน พึงแลดูยอดธงของท้าวอีสานเทวราชเถิด. เพราะว่าเมื่อพวกท่านแลดูยอดธงของท้าวอีสานเทวราชอยู่ ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้า ก็ดี ที่จักมีขึ้นก็จักหายไป.'

ตัง โข ปะนะ ภิกขะเว สักกัสสะ วา เทวานะมินทัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ปะชาปะติสสะ วา เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง วะรุณัสสะ วา เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง อีสานัสสะ วา เทวะราชัสสะ ธะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยเยถาปิ โนปิ ปะหิยเยถะ ตัง กิสสะ เหตุ สักโก หิ ภิกขะเว เทวานะมินโท อะวีตะราโค อะวีตะโทโส อะวีตะโมโห ภิรุ ฉัมภี อุตฺราสี ปะลายีติ.

ภิกษุทั้งหลาย เมื่อพวกเทวดาแลดูยอดธงของท้าวสักกะผู้เป็นจอมแห่งเทพก็ดี แลดูยอดธงของท้าวปชาบดีเทวราชอยู่ก็ดี แลดูยอดธงของท้าววรุณเทวราชอยู่ก็ดี แลดูยอดธงของท้าวอีสานเทวราชอยู่ก็ดี ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี ที่จักมีขึ้นพึงหายไปได้บ้าง ไม่ได้บ้าง. ข้อนั้นเป็นเหตุแห่งอะไร. ภิกษุทั้งหลาย เหตุว่า ท้าวสักกะผู้เป็นจอมแห่งเทพ ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ไม่ปราศจากโทสะ ไม่ปราศจากโมหะ ยังเป็นผู้กลัว หวาดสะดุ้ง หนีไป อยู่.

"อะหัญจะ โข ภิกขะเว เอวัง วะทามิ สะเจ ตุมฺหากัง ภิกขะเว อะรัญญะคะตานัง วา รุกขะมูละคะตานัง วา สุญญาคาระคะตานัง วา อุปปัชเชยยะ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา มะเมวะ ตัสฺมิง สะมะเย อะนุสสะเรยยาถะ. *(หยุด)*

"ภิกษุทั้งหลาย ส่วนเราแล กล่าวอย่างนี้ว่า ภิกษุทั้งหลาย หากความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี พึงบังเกิดแก่พวกเธอผู้ไปในป่าก็ดี อยู่ที่โคนไม้ก็ดี อยู่ในเรือนที่ว่างเปล่าก็ดี ทีนั้นพวกเธอพึงตามระลึกถึงเรานี้แหละว่า

'อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติ มะมัง หิ โว ภิกขะเว อะนุสสะระตัง ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ.

แม้เพราะเหตุนี้ๆ พระผู้มีพระภาค พระองค์นั้นเป็นพระอรหันต์ เป็นผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจรณะ เสด็จไปดีแล้ว เป็นผู้รู้แจ้งโลก เป็นสารถีฝึกบุรุษที่ควรฝึก ไม่มีผู้อื่นจะยิ่งไปกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้ตื่นแล้ว เป็นผู้จำแนกธรรม ดังนี้. ภิกษุทั้งหลาย เพราะว่า เมื่อพวกเธอตามระลึกถึงเราอยู่ ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี ที่จักมีขึ้น ก็จักหายไป.

โน เจ มัง อะนุสสะเรยยาถะ. อะถะ ธัมมัง อะนุสสะเรยยาถะ. ส๎วากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหีติ. ธัมมัง หิ โว ภิกขะเว อะนุสสะระตัง ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ.

หากพวกเธอไม่ตามระลึกถึงเรา ทีนั้นพวกเธอพึงตามระลึกถึงพระธรรมว่า พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคตรัสดีแล้ว บุคคลพึงเห็นได้เอง ไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกให้มาดูได้ ควรน้อมเข้าไปในตน อันวิญญูชนพึงรู้แจ้งได้เฉพาะตน ดังนี้ ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะว่า เมื่อพวกเธอตามระลึกถึงพระธรรมอยู่ ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี ที่จักมีขึ้นก็จักหายไป

โน เจ ธัมมัง อะนุสสะเรยยาถะ. อะถะ สังฆัง อะนุสสะเรยยาถะ. สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเนยโย อัญชะลีกะระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ. *(หยุด)*

หากพวกเธอไม่ตามระลึกถึงพระธรรม. ทีนั้นพวกเธอพึงตามระลึกถึงพระสงฆ์ว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเป็นผู้ปฏิบัติดีแล้ว เป็นผู้ปฏิบัติตรง เป็นผู้ปฏิบัติเป็นธรรม เป็นผู้ปฏิบัติชอบยิ่ง. พระสงฆ์นั้นคือใคร ได้แก่คู่แห่งบุรุษสี่ รวมเป็นบุรุษบุคคลแปด. นี้คือพระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา เป็นผู้ควรแก่ของต้อนรับ เป็นผู้ควรแก่ทักขิณา เป็นผู้ควรแก่การทำอัญชลี เป็นบุญเขตของโลก ไม่มีบุญเขตอื่นยิ่งไปกว่า.

สังฆัง หิ โว ภิกขะเว อะนุสสะระตัง ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ. ตัง กิสสะ เหตุ. ตะถาคะโต หิ ภิกขะเว อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วีตะราโค วีตะโทโส วีตะโมโห อะภิรุ อัจฉัมภี อะนุต์ราสี อะปะลายีติ.

เพราะว่า เมื่อพวกเธอตามระลึกถึงพระสงฆ์อยู่ ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี ที่จักมีขึ้นก็จักหายไป. ข้อนั้นเป็นเพราะเหตุแห่งอะไร. เพราะว่า พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้ปราศจากราคะ ปราศจากโทสะ ปราศจากโมหะ ไม่เป็นผู้กลัว ไม่หวาด ไม่สะดุ้ง ไม่หนีไป.”

อิทะมะโวจะ ภะคะวา อิทัง วัต๎วานะ สุคะโต อะถาปะรัง เอตะทะโวจะ สัตถา.

พระผู้มีพระภาคผู้สุคตศาสดา ครั้นได้ตรัสไวยากรณ์ภาษิตนี้จบลงแล้ว จึงได้ตรัสคาถาประพันธ์ต่อไปอีกว่า

“อะรัญเญ รุกขะมูเล วา สุญญาคาเรวะ ภิกขะโว
อะนุสสะเรถะ สัมพุทธัง ภะยัง ตุม๎หากะ โน สิยา.

“ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายอยู่ในป่าก็ดี อยู่ที่โคนไม้ก็ดี อยู่ในเรือนว่างเปล่าก็ดี พึงระลึกถึงพระสัมพุทธเจ้าเถิด ความกลัวไม่พึงมีแก่เธอทั้งหลาย.

โน เจ พุทธัง สะเรยยาถะ โลกะเชฏฐัง นะราสะภัง.
อะถะ ธัมมัง สะเรยยาถะ นิยยานิกัง สุเทสิตัง.

ถ้าว่าเธอทั้งหลายไม่พึงระลึกถึงพระพุทธเจ้าผู้เจริญที่สุดในโลก ผู้องอาจกว่านรชน. ทีนั้น เธอทั้งหลายพึงระลึกถึงพระธรรมอันนำออกจากทุกข์ อันพระพุทธเจ้าทรงแสดงดีแล้ว.

โน เจ ธัมมัง สะเรยยาถะ นิยยานิกัง สุเทสิตัง.
อะถะ สังฆัง สะเรยยาถะ ปุญญักเขตตัง อะนุตตะรัง.

ถ้าเธอทั้งหลายไม่พึงระลึกถึงพระธรรมอันนำออกจากทุกข์ อันพระพุทธเจ้าทรงแสดงดีแล้ว. ทีนั้น เธอทั้งหลายพึงระลึกถึงพระสงฆ์ผู้เป็นบุญเขต ไม่มีบุญเขตอื่นยิ่งไปกว่า.

เอวัมพุทธัง สะรันตานัง ธัมมัง สังฆัญจะ ภิกขะโว
ภะยัง วา ฉัมภิตัตตัง วา โลมะหังโส นะ เหสสะตีติ.

ภิกษุทั้งหลาย เมื่อเธอทั้งหลายระลึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์อยู่ ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี จักไม่มีเลย.”

อาฏานาฏิยปริตร

วิปัสสิสสะ นะมัตถุ จักขุมันตัสสะ สิรีมะโต.
สิขิสสะปิ นะมัตถุ สัพพะภูตานุกัมปิโน.

ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแด่พระวิปัสสีพุทธเจ้า ผู้มีจักษุ ผู้มีสิริ. ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแม้แด่พระสิขีพุทธเจ้า ผู้มีปกติอนุเคราะห์แก่สัตว์โลกทั้งปวง.

เวสสะภุสสะ นะมัตถุ น็หาตะกัสสะ ตะปัสสิโน.
นะมัตถุ กะกุสันธัสสะ มาระเสนัปปะมัททิโน.

ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแด่พระเวสสภูพุทธเจ้า ผู้มีกิเลสอันล้างแล้ว ผู้มีตบะ. ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแด่พระกกุสันธพุทธเจ้า ผู้ย่ำยีมารและเสนา.

โกนาคะมะนัสสะ นะมัตถุ พ็ราห็มะณัสสะ วุสีมะโต.
กัสสะปัสสะ นะมัตถุ วิปปะมุตตัสสะ สัพพะธิ.
อังคีระสัสสะ นะมัตถุ สัก็ยะปุตตัสสะ สิรีมะโต.

ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแด่พระโกนาคมนพุทธเจ้า ผู้มีบาปอันลอยแล้ว ผู้มีพรหมจรรย์อันอยู่จบแล้ว. ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแด่พระกัสสปพุทธเจ้า ผู้พ้นแล้วจากกิเลสทั้งปวง. ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแด่พระอังคีรสพุทธเจ้า ผู้เป็นโอรสแห่งสักยราช ผู้มีสิริ.

โย อิมัง ธัมมะมะเทเสสิ สัพพะทุกขาปะนูทะนัง,
เย จาปิ นิพพุตา โลเก ยะถาภูตัง วิปัสสิสุง,
เต ชะนา อะปิสุณา มะหันตา วีตะสาระทา.

พระพุทธเจ้าพระองค์ใด ได้ทรงแสดงแล้วซึ่งธรรมนี้ เป็นเครื่องบรรเทาทุกข์ทั้งปวง, อนึ่ง พระพุทธเจ้าเหล่าใดก็ดี ที่ดับกิเลสแล้วในโลก เห็นแจ้งธรรมตามความเป็นจริง, พระพุทธเจ้าเหล่านั้นเป็นผู้ไม่มีความส่อเสียด ผู้เป็นใหญ่ ผู้ปราศจากความครั่นคร้าม.

หิตัง เทวะมะนุสสานัง ยัง นะมัสสันติ โคตะมัง
วิชชาจะระณะสัมปันนัง มะหันตัง วีตะสาระทัง,
วิชชาจะระณะสัมปันนัง พุทธัง วันทามะ โคตะมันติ.

เทพยดาและมนุษย์ทั้งหลาย นอบน้อมอยู่ ซึ่งพระพุทธเจ้าพระองค์ใด ผู้โคตมโคตร ผู้เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่เทพยดาและมนุษย์ทั้งหลาย ถึงพร้อมแล้วด้วยวิชชาและจรณะ ผู้เป็นใหญ่ ผู้ปราศจากความครั่นคร้าม, ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอนมัสการพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ผู้โคตมโคตร ผู้ถึงพร้อมแล้วด้วยวิชชาและจรณะ.

อังคุลิมาลปริตร

ยะโตหัง ภะคินิ อะริยายะ ชาติยา ชาโต, นาภิชานามิ สัญจิจจะ ปาณัง ชีวิตา โวโรเปตา. เตนะ สัจเจนะ โสตถิ เต โหตุ, โสตถิ คัพภัสสะ.

ดูก่อนน้องหญิง ตั้งแต่เราเกิดแล้วโดยชาติอริยะ ไม่รู้จักแกล้ง [คือจงใจ] ปลงสัตว์มีชีวิตจากชีวิต. ด้วยคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่าน ขอความสวัสดีจงมีแก่ครรภ์ของท่าน.

โพชฌังคปริตร

โพชฌังโค สะติสังขาโต ธัมมานัง วิจะโย ตะถา
วิริยัมปีติปัสสัทธิ- โพชฌังคา จะ ตะถาปะเร
สะมาธุเปกขะโพชฌังคา สัตเตเต สัพพะทัสสินา
มุนินา สัมมะทักขาตา ภาวิตา พะหุลีกะตา
สังวัตตันติ อะภิญญายะ นิพพานายะ จะ โพธิยา.
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา.

โพชฌงค์ ๗ ประการ คือ สติสัมโพชฌงค์ ธรรมวิจยสัมโพชฌงค์ วิริยสัมโพชฌงค์ ปีติสัมโพชฌงค์ ปัสสัทธิสัมโพชฌงค์ สมาธิสัมโพชฌงค์ อุเบกขาสัมโพชฌงค์ อันพระมุนีเจ้าผู้เห็นธรรมทั้งปวง ตรัสไว้ชอบแล้ว อันบุคคลมาเจริญ ทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อนิพพาน และเพื่อความตรัสรู้. ด้วยความกล่าวสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ.

เอกัส์มิง สะมะเย นาโถ โมคคัลลานัญจะ กัสสะปัง
คิลาเน ทุกขิเต ทิส์วา โพชฌังเค สัตตะ เทสะยิ.
เต จะ ตัง อะภินันทิต์วา โรคา มุจจิงสุ ตังขะเณ.
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา.

ในสมัยหนึ่ง พระโลกนาถเจ้า ทอดพระเนตรเห็นพระโมคคัลลานะและพระกัสสปะ เป็นไข้ถึงทุกขเวทนาแล้ว ทรงแสดงโพชฌงค์ ๗ ประการ. ท่านทั้ง ๒ ก็เพลิดเพลินภาษิตนั้น หายจากโรคในขณะนั้น. ด้วยความกล่าวสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ.

เอกะทา ธัมมะราชาปิ เคลัญเญนาภิปีฬิโต
จุนทัตเถเรนะ ตัญเญวะ ภะณาเปต๎วานะ สาทะรัง
สัมโมทิต๎วา จะ อาพาธา ตัม๎หา วุฏฐาสิ ฐานะโส.
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา.

ครั้งหนึ่ง แม้พระธรรมราชา อันความประชวรเบียดเบียนแล้ว รับสั่งให้พระจุนทเถระแสดงโพชฌงค์นั้นโดยยินดี ก็ทรงบันเทิงพระหทัย หายความประชวรไปโดยฐานะ. ด้วยความกล่าวสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ.

ปะหีนา เต จะ อาพาธา ติณณันนัมปิ มะเหสินัง
มัคคาหะตะกิเลสาวะ ปัตตานุปปัตติธัมมะตัง.
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา.

ก็อาพาธทั้งหลายนั้น อันพระผู้แสวงคุณอันใหญ่ทั้ง ๓ องค์ละได้แล้ว ถึงความไม่บังเกิดเป็นธรรมดา ดุจกิเลสอันมรรคกำจัดแล้ว. ด้วยความกล่าวสัตย์นี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ.

อภยปริตร

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท
ปาปัคคะโห ทุสสุปินัง อะกันตัง.
พุทธานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ.

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท
ปาปัคคะโห ทุสสุปินัง อะกันตัง.
ธัมมานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ.

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท
ปาปัคคะโห ทุสสุปินัง อะกันตัง.
สังฆานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ.

ลางชั่วร้ายอันใด และอวมงคลอันใด เสียงนกเป็นที่ไม่ชอบใจอันใด และบาปเคราะห์อันใด สุบิน (ความฝัน) ชั่ว อันไม่พอใจอันใด มีอยู่. ขอสิ่งเหล่านั้น จงถึงความพินาศไป ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้า-พระธรรม-พระสงฆ์.

โส อัตถะลัทโธ สุขิโต วิรุฬโห พุทธะสาสะเน
อะโรโค สุขิโต โหหิ สะหะ สัพเพหิ ญาติภิ

สา อัตถะลัทธา สุขิตา วิรุฬหา พุทธะสาสะเน
อะโรคา สุขิตา โหหิ สะหะ สัพเพหิ ญาติภิ

เต อัตถะลัทธา สุขิตา วิรุฬหา พุทธะสาสะเน
อะโรคา สุขิตา โหถะ สะหะ สัพเพหิ ญาติภิ.

ท่านชาย ท่านหญิง ท่านทั้งหลายทั้งชายและหญิง จงเป็นผู้มีประโยชน์อันได้แล้ว ถึงแล้วซึ่งความสุข เจริญในพระพุทธศาสนา ไม่มีโรค ถึงแล้วซึ่งความสุข พร้อมกับด้วยญาติทั้งหลาย.

สักกัต๎วา พุทธะระตะนัง **โอสะถัง อุตตะมัง วะรัง**
หิตัง เทวะมะนุสสานัง **พุทธะเตเชนะ โสตถินา**
นัสสันตุปัททะวา สัพเพ. **ทุกขา วูปะสะเมนตุ เต.**

สักกัต๎วา ธัมมะระตะนัง **โอสะถัง อุตตะมัง วะรัง**
ปะริฬาหูปะสะมะนัง **ธัมมะเตเชนะ โสตถินา**
นัสสันตุปัททะวา สัพเพ **ภะยา วูปะสะเมนตุ เต.**

สักกัต๎วา สังฆะระตะนัง **โอสะถัง อุตตะมัง วะรัง**
อาหุเนยยัง ปาหุเนยยัง **สังฆะเตเชนะ โสตถินา**
นัสสันตุปัททะวา สัพเพ **โรคา วูปะสะเมนตุ เต.**

เพราะทำความเคารพพระพุทธรัตนะ-พระธรรมรัตนะ-พระสังฆรัตนะ อันเป็นดั่งโอสถอันอุดมประเสริฐ เป็นประโยชน์แก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย. ด้วยเดชแห่งพระพุทธเจ้า-พระธรรม-พระสงฆ์ ขอสรรพอุปัทวะทั้งหลายจงพินาศไป. ขอทุกข์-ภัย-โรคทั้งหลายของท่าน จงสงบไปโดยสวัสดี.

นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง. **พุทโธ เม สะระณัง วะรัง.**
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ **โหตุ เต ชะยะมังคะลัง.**
นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง. **ธัมโม เม สะระณัง วะรัง.**
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ **โหตุ เต ชะยะมังคะลัง.**
นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง. **สังโฆ เม สะระณัง วะรัง.**
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ **โหตุ เต ชะยะมังคะลัง.**

ที่พึ่งอื่นของข้าพเจ้าไม่มี. พระพุทธเจ้า-พระธรรม-พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งอันประเสริฐของข้าพเจ้า ด้วยการกล่าวสัจจะนี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่าน.

ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก **วิชชะติ วิวิธัง ปุถุ.**
ระตะนัง พุทธะสะมัง นัตถิ. **ตัส๎มา โสตถี ภะวันตุ เต.**
ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก **วิชชะติ วิวิธัง ปุถุ.**
ระตะนัง ธัมมะสะมัง นัตถิ. **ตัส๎มา โสตถี ภะวันตุ เต.**
ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก **วิชชะติ วิวิธัง ปุถุ.**
ระตะนัง สังฆะสะมัง นัตถิ. **ตัส๎มา โสตถี ภะวันตุ เต.**

รัตนะอันใดอันหนึ่งในโลก มีหลายหลากมากชนิด แต่รัตนะนั้น ที่จะเสมอด้วยพระพุทธรัตนะ-พระธรรมรัตนะ-พระสังฆรัตนะ ย่อมไม่มี. เพราะเหตุนั้น ขอความสวัสดีทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน.

ถวายพรพระ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ. *(๓ หน)*

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติ.

พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ดีโดยชอบด้วยพระองค์เอง ทรงถึงพร้อมด้วยวิชชาและจรณะ (ความรู้และความประพฤติ) เสด็จไปดี (คือไปที่ใดก็ยังประโยชน์ให้ที่นั้น) ทรงรู้แจ้งโลก ทรงเป็นสารถีฝึกคนที่ควรฝึก หาผู้อื่นเปรียบมิได้ ทรงเป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ทรงเป็นผู้ตื่น เป็นผู้ทรงจำแนกธรรม.

ส๎วากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหีติ.

พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดีแล้ว อันผู้ปฏิบัติเห็นชอบได้ด้วยตนเอง ไม่ประกอบด้วยกาลเวลา ควรเรียกมาดูได้ ควรนอบน้อมเข้าไปหา อันผู้รู้พึงรู้ได้เฉพาะตน.

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเนยโย อัญชะลีกะระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ.

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ปฏิบัติดีแล้ว พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ปฏิบัติตรง พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อความรู้ พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเป็นผู้ปฏิบัติชอบ พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคนั้น จัดเป็นบุรุษ ๔ คู่ เป็นบุคคล ๘ เป็นผู้ควรบูชา เป็นผู้ควรรับทักษิณา เป็นผู้ควรกราบไหว้ เป็นเนื้อนาบุญของโลก หาสิ่งอื่นเปรียบมิได้.

พุทธชัยมงคลคาถา

พาหุง สะหัสสะมะภินิมมิตะสาวุธันตัง
ค์รีเมขะลัง อุทิตะโฆระสะเสนะมารัง
ทานาทิธัมมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท.
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.

พระจอมมุนีได้ชนะพญามารผู้นิรมิตแขนมากตั้งพัน ถืออาวุธครบมือ ขี่คชสารครีเมขละ พร้อมด้วยเสนามารโห่ร้องก้องกึก ด้วยธรรมวิธีมีทานบารมีเป็นต้น. ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น.

มาราติเรกะมะภิยุชฌิตะสัพพะรัตติง
โฆรัมปะนาฬะวะกะมักขะมะถัทธะยักขัง
ขันตีสุทันตะวิธินา ชิตะวา มุนินโท.
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.

พระจอมมุนีได้ชนะอาฬวกยักษ์ผู้มีจิตกระด้าง ปราศจากความอดทน มีฤทธิ์พิลึกยิ่งกว่าพญามาร เข้ามาต่อสู้ยิ่งนัก จนตลอดรุ่ง ด้วยวิธีทรมานเป็นอันดีคือพระขันติ. ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ท่าน ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

นาฬาคิริง คะชะวะรัง อะติมัตตะภูตัง
ทาวัคคิจักกะมะสะนีวะ สุทารุณันตัง
เมตตัมพุเสกะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท.
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.

พระจอมมุนีได้ชนะช้างตัวประเสริฐชื่อนาฬาคีรี เป็นช้างเมามันยิ่งนัก แสนที่จะทารุณประดุจเพลิงป่า จักราวุธ และสายฟ้า ด้วยวิธีรดลงด้วยน้ำคือพระเมตตา. ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ท่าน ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น.

อุกขิตตะขัคคะมะติหัตถะสุทารุณันตัง
ธาวันติโยชะนะปะถังคุลิมาละวันตัง
อิทธีภิสังขะตะมะโน ชิตะวา มุนินโท.
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.

พระจอมมุนีมีพระหฤทัยไปในที่จะกระทำอิทธิปาฏิหาริย์ ได้ชนะโจรชื่อองคุลิมาล[๑] แสนร้ายกาจมีฝีมือ ถือดาบเงื้อวิ่งไล่พระองค์ไปสิ้นทางสามโยชน์. ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ท่าน ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

กัต์วานะ กัฏฐะมุทะรัง อิวะ คัพภินียา
จิญจายะ ทุฏฐะวะจะนัง ชะนะกายะมัชเฌ
สันเตนะ โสมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท.
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.

พระจอมมุนีได้ชนะความกล่าวร้ายของนางจิญจมาณวิกา ทำอาการประดุจว่ามีครรภ์ เพราะทำไม้มีสัณฐานอันกลม ให้เป็นประดุจมีท้อง ด้วยวิธีสมาธิอันงาม คือความระงับพระหฤทัย. ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ท่าน ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น.

[๑] ผู้มีพวงดอกไม้คือนิ้วมนุษย์

สัจจัง วิหายะ มะติสัจจะกะวาทะเกตุง
วาทาภิโรปิตะมะนัง อะติอันธะภูตัง
ปัญญาปะทีปะชะลิโต ชิตะวา มุนินโท.
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.

พระจอมมุนีรุ่งเรืองแล้วด้วยประทีปคือพระปัญญา ได้ชนะสัจจกนิครนถ์ ผู้มีอัชฌาสัยในที่จะละเสียซึ่งความสัตย์ มีใจในที่จะยกถ้อยคำของตนให้สูงดุจยกธง เป็นผู้มืดมนยิ่งนัก ด้วยเทศนาญาณวิธี คือรู้อัชฌาสัยแล้วตรัสเทศนา. ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ท่าน ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น.

นันโทปะนันทะภุชะคัง วิพุธัง มะหิทธิง
ปุตเตนะ เถระภุชะเคนะ ทะมาปะยันโต
อิทธูปะเทสะวิธินา ชิตะวา มุนินโท.
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.

พระจอมมุนี โปรดให้พระโมคคัลลานเถระผู้เป็นพุทธชิโนรส นิรมิตกายเป็นนาคราชไปทรมานพญานาคชื่อนันโทปนันทะ ผู้มีความรู้ผิด มีฤทธิ์มาก ด้วยวิธีอันให้อุปเทศแห่งฤทธิ์แก่พระเถระ. ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ท่าน ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น.

ทุคคาหะทิฏฐิภุชะเคนะ สุทัฏฐะหัตถัง
พ์รัห์มัง วิสุทธิชุติมิทธิพะกาภิธานัง
ญาณาคะเทนะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท.
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.

พระจอมมุนีได้ชนะพรหมผู้มีนามว่าพกา ผู้มีฤทธิ์ผู้มีอันสำคัญตนว่าเป็นผู้รุ่งเรืองด้วยคุณอันบริสุทธิ์ ผู้มีมืออันท้าวภุชงค์คือทิฏฐิที่ตนถือผิดรึงรัดไว้แน่นแฟ้นแล้ว ด้วยวิธีวางยาอันพิเศษคือ เทศนาญาณ. ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ท่าน ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น.

เอตาปิ พุทธะชะยะมังคะละอัฏฐะคาถา
โย วาจะโน ทินะทิเน สะระเตมะตันที
หิต์วานะเนกะวิวิธานิ จุปัททะวานิ
โมกขัง สุขัง อะธิคะเมยยะ นะโร สะปัญโญ.

นรชนใด มีปัญญาไม่เกียจคร้าน สวดก็ดี ระลึกก็ดีซึ่งพระพุทธชัยมงคล ๘ คาถาแม้เหล่านี้ทุกๆ วัน. นรชนนั้นพึงละเสียได้ซึ่งอุปัทวันตรายทั้งหลายมีประการต่างๆ เป็นอเนก ถึงโมกขธรรมอันเป็นสุขแล.

ชยปริตร

มะหาการุณิโก นาโถ หิตายะ สัพพะปาณินัง
ปูเรต๎วา ปาระมี สัพพา ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โหตุ เต ชะยะมังคะลัง.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เป็นที่พึ่งของสัตว์โลก ประกอบแล้วด้วยพระมหากรุณา ทรงยังบารมีทั้งหลายทั้งปวงให้เต็ม เพื่อประโยชน์แก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย ทรงบรรลุแล้วซึ่งความตรัสรู้อันสูงสุด. ด้วยคำสัตย์นี้ ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน.

ชะยันโต โพธิยา มูเล สัก๎ยานัง นันทิวัฑฒะโน
เอวัง ต๎วัง วิชะโย โหหิ ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล
อะปะราชิตะปัลลังเก สีเส ปะฐะวิโปกขะเร
อะภิเสเก สัพพะพุทธานัง อัคคัปปัตโต ปะโมทะติ.

ขอท่านจงมีชัยชนะ เหมือนพระพุทธเจ้าทรงชนะมารที่โคนโพธิพฤกษ์ ถึงความเป็นผู้เลิศในสรรพพุทธาภิเษก ทรงปราโมทย์อยู่บนอปราชิตบัลลังก์ [บัลลังก์อันไม่พ่ายแพ้] อันสูง เป็นจอมมหาปฐพี ทรงเพิ่มพูนความยินดีแก่เหล่าประยูรญาติศากยวงศ์ ฉะนั้น เทอญ.

สุนักขัตตัง สุมังคะลัง สุปะภาตัง สุหุฏฐิตัง
สุกขะโณ สุมุหุตโต จะ สุยิฏฐัง พ๎รัห๎มะจาริสุ

เวลาที่บุคคลประพฤติชอบ ชื่อว่าเป็นฤกษ์ดี มงคลดี สว่างดี รุ่งดี ขณะดี ครู่ดี บูชาดี ในพรหมจารีบุคคลทั้งหลาย.

ปะทักขิณัง กายะกัมมัง วาจากัมมัง ปะทักขิณัง
ปะทักขิณัง มะโนกัมมัง ปะณิธี เต ปะทักขิณา
ปะทักขิณานิ กัต๎วานะ ละภันตัตเถ ปะทักขิเณ.

กรรมอันเป็นประทักษิณ [อาการแสดงความเคารพ] ทางกาย กรรมอันเป็นประทักษิณทางวาจา กรรมอันเป็นประทักษิณทางใจ ความปรารถนาของท่าน เป็นประทักษิณ. สัตว์ทั้งหลาย ทำกรรมอันเป็นประทักษิณ ย่อมได้ประโยชน์ทั้งหลายอันเป็นประทักษิณ.

มงคลจักรวาฬใหญ่

สิริธิติมะติเตโชชะยะสิทธิมะหิทธิมะหาคุณาปะริมิตะปุญญาธิการัสสะ สัพพันตะรายะนิวาระณะสะมัตถัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ท๎วัตติงสะมะหาปุริสะลักขะณานุภาเวนะ

ด้วยอานุภาพแห่งพระมหาปุริสลักษณะ ๓๒ ประการ แห่งพระผู้มีพระภาคผู้อรหันต์ ผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ ผู้มีบุญญาธิการอันกำหนดไม่ได้ ด้วยพระฤทธิ์อันใหญ่ และพระคุณอันใหญ่ อันสำเร็จด้วยพระสิริ พระปัญญาเครื่องตั้งมั่น พระปัญญาเครื่องรู้ พระเดช และพระชัย ผู้สามารถในการห้ามเสียซึ่งสรรพอันตราย

อะสีต๎ยานุพ๎ยัญชะนานุภาเวนะ อัฏฐุตตะระสะตะมังคะลานุภาเวนะ ฉัพพัณณะ-รังสิยานุภาเวนะ เกตุมาลานุภาเวนะ ทะสะปาระมิตานุภาเวนะ ทะสะอุปะปาระมิตานุ-ภาเวนะ ทะสะปะระมัตถะปาระมิตานุภาเวนะ สีละสะมาธิปัญญานุภาเวนะ พุทธานุ-ภาเวนะ ธัมมานุภาเวนะ สังฆานุภาเวนะ

ด้วยอานุภาพแห่งพระอนุพยัญชนะ ๘๐ มงคล ๑๐๘ พระรัศมีมีสี ๖ พระเกตุมาลา พระบารมี ๑๐ พระอุปบารมี ๑๐ พระปรมัตถบารมี ๑๐ ศีล สมาธิ ปัญญา พระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ พระสังฆรัตนะ

เตชานุภาเวนะ อิทธานุภาเวนะ พะลานุภาเวนะ เญยยะธัมมานุภาเวนะ จะตุราสีติสะหัสสะธัมมักขันธานุภาเวนะ นะวะโลกุตตะระธัมมานุภาเวนะ อัฏฐังคิกะ-มัคคานุภาเวนะ อัฏฐะสะมาปัตติยานุภาเวนะ ฉะฬะภิญญานุภาเวนะ จะตุสัจจะ-ญาณานุภาเวนะ

ด้วยอานุภาพแห่งพระเดช พระฤทธิ์ พระกำลัง พระเญยยธรรม พระธรรมขันธ์ ๘๔,๐๐๐ พระโลกุตตรธรรม ๙ พระอริยมรรคมีองค์ ๘ พระสมาบัติ ๘ พระอภิญญา ๖ พระญาณในสัจจะ ๔

ทะสะพะละญาณานุภาเวนะ สัพพัญญุตะญาณานุภาเวนะ เมตตากะรุณามุทิตาอุเปกขานุภาเวนะ สัพพะปะริตตานุภาเวนะ

ด้วยอานุภาพแห่งพระญาณมีกำลัง ๑๐ พระสัพพัญญุตญาณ พระเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา พระปริตรทั้งปวง

ระตะนัตตะยะสะระณานุภาเวนะ

ด้วยอานุภาพแห่งพระรัตนตรัย [ที่กล่าวมานี้]

ตุย์หัง สัพพะโรคะโสกุปัททะวะทุกขะโทมะนัสสุปายาสา วินัสสันตุ. สัพพะ-อันตะรายาปิ วินัสสันตุ. สัพพะสังกัปปา ตุย์หัง สะมิชฌันตุ.

แม้โรค ความโศก อุปัททวะ ทุกข์ โทมนัส ความคับแค้นใจ ทั้งปวง ของท่าน จงสิ้นสูญไป. แม้เหล่าอันตรายทั้งปวง จงสิ้นสูญไป. ความดำริทั้งปวงของท่านจงสำเร็จด้วยดี.

ทีฆายุตา ตุย์หัง โหตุ. สะตะวัสสะชีเวนะ สะมังคิโก โหตุ สัพพะทา.

ความเป็นผู้มีอายุยืนจงมีแก่ท่าน. ท่านจงเป็นผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยความเป็นอยู่สิ้น ๑๐๐ ปี ทุกเมื่อ.

อากาสะปัพพะตะวะนะภูมิคังคามะหาสะมุททา อารักขะกา เทวะตา สะทา ตุม์เห อะนุรักขันตุ.

เทพยดาผู้คุ้มครองรักษาทั้งหลาย ผู้สถิตอยู่ในอากาศ ภูเขา ป่าดงพงไพร แผ่นดิน คงคา [แม่น้ำ] และมหาสมุทร จงตามรักษาท่านทุกเมื่อ เทอญ.

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง. รักขันตุ สัพพะเทวะตา.
สัพพะพุทธานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต.
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง. รักขันตุ สัพพะเทวะตา.
สัพพะธัมมานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต.
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง. รักขันตุ สัพพะเทวะตา.
สัพพะสังฆานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต.

ขอให้สิ่งอันเป็นมงคลทั้งปวง จงมีแก่ท่าน. ขอเทวดาทั้งหลายทั้งปวง จงปกปักรักษาท่าน. ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้า ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรม ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่าน ตลอดกาล ทุกเมื่อเถิด.

นักขัตตะยักขะภูตานัง ปาปัคคะหะนิวาระณา.
ปะริตตัสสานุภาเวนะ หันต์วา เตสัง อุปัททะเว.
นักขัตตะยักขะภูตานัง ปาปัคคะหะนิวาระณา.
ปะริตตัสสานุภาเวนะ หันต์วา เตสัง อุปัททะเว.
นักขัตตะยักขะภูตานัง ปาปัคคะหะนิวาระณา.
ปะริตตัสสานุภาเวนะ หันต์วา เตสัง อุปัททะเว.

ความป้องกัน แห่งบาปเคราะห์ทั้งหลาย จากสำนักแห่งเหล่านักษัตร [ดวงดาวที่ให้โทษ] และยักษ์ และภูต ได้มีแล้ว. ด้วยอานุภาพแห่งพระปริตร จงกำจัดเสียซึ่งอุปัทวะทั้งหลาย จากสำนักแห่งเหล่านักษัตร และยักษ์ และภูต เหล่านั้น.

เทวตาอุยโยชนคาถา

ทุกขัปปัตตา จะ นิททุกขา ภะยัปปัตตา จะ นิพภะยา
โสกัปปัตตา จะ นิสโสกา โหนตุ สัพเพปิ ปาณิโน.

ขอสรรพสัตว์ทั้งหลายที่ถึงแล้วซึ่งทุกข์ จงเป็นผู้ไม่มีทุกข์ และที่ถึงแล้วซึ่งภัย จงเป็นผู้ไม่มีภัย และที่ถึงแล้วซึ่งโศก จงเป็นผู้ไม่มีโศก ด้วยกันทั้งหมดทุกตัวตนเถิด.

เอตตาวะตา จะ อัมเหหิ สัมภะตัง ปุญญะสัมปะทัง
สัพเพ เทวานุโมทันตุ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา

อนึ่ง ขอเทวดาทั้งหลาย จงอนุโมทนาซึ่งสมบัติ อันเราทั้งหลายก่อสร้างแล้ว ด้วยเหตุมีประมาณเท่านี้ เพื่ออันสำเร็จสมบัติทั้งปวง.

ทานัง ทะทันตุ สัทธายะ สีลัง รักขันตุ สัพพะทา
ภาวะนาภิระตา โหนตุ. คัจฉันตุ เทวะตาคตา. *(หยุด)*

มนุษย์ทั้งหลาย จงให้ทานด้วยศรัทธา จงรักษาศีลในกาลทั้งปวง จงเป็นผู้ยินดีแล้วในภาวนา. เทพดาทั้งหลายที่มาแล้ว ขอเชิญกลับไปเถิด.

สัพเพ พุทธา พะลัปปัตตา ปัจเจกานัญจะ ยัง พะลัง
อะระหันตานัญจะ เตเชนะ รักขัง พันธามิ สัพพะโส.

พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ล้วนทรงพระกำลังทั้งหมด. กำลังใดแห่งพระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลาย และแห่งพระอรหันต์ทั้งหลายมีอยู่, ข้าพเจ้าขอผูกความรักษา ด้วยเดชแห่งกำลังนั้นโดยประการทั้งปวง.

บทขัดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

อะนุตตะรัง อะภิสัมโพธิง สัมพุชฌิต์วา ตะถาคะโต,
ปะฐะมัง ยัง อะเทเสสิ ธัมมะจักกัง อะนุตตะรัง,
สัมมะเทวะ ปะวัตเตนโต โลเก อัปปะฏิวัตติยัง,

พระตถาคตเจ้า ครั้นได้ตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว เมื่อจะทรงประกาศธรรมที่ใครๆ ยังมิได้ให้เป็นไปแล้วในโลก ให้เป็นไปโดยชอบแท้ ได้ทรงแสดงพระอนุตตรธรรมจักรใดก่อน.

ยัตถากขาตา อุโภ อันตา ปะฏิปัตติ จะ มัชฌิมา,
จะตูส์วาริยะสัจเจสุ วิสุทธัง ญาณะทัสสะนัง,

ในธรรมจักรใด พระองค์ตรัสที่สุด ๒ ประการ และข้อปฏิบัติสายกลาง และปัญญาเครื่องรู้เห็นอันหมดจด ในอริยสัจ ๔.

เทสิตัง ธัมมะราเชนะ สัมมาสัมโพธิกิตตะนัง,
นาเมนะ วิสสุตัง สุตตัง ธัมมะจักกัปปะวัตตะนัง,
เวยยากะระณะปาเฐนะ สังคีตันตัมภะณามะ เส.

พวกเราทั้งหลาย จงร่วมกันสวดพระธรรมจักรนั้น ที่พระองค์ผู้ธรรมราชา ทรงแสดงไว้แล้ว มีชื่อปรากฏว่า ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร เป็นพระสูตรประกาศพระสัมมาสัมโพธิญาณ อันพระสังคีติกาจารย์ร้องกรองไว้ โดยทำเป็นบทสวดถูกหลักไวยากรณ์ เทอญ.

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

เอวัมเม สุตัง. เอกัง สะมะยัง ภะคะวา พาราณะสิยัง วิหะระติ อิสิปะตะเน มิคะทาเย. ตัต์ระ โข ภะคะวา ปัญจะวัคคิเย ภิกขู อามันเตสิ.

ข้าพเจ้า (คือพระอานนท์) ได้สดับมาแล้วอย่างนี้. สมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จประทับอยู่ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี. พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเรียกภิกษุปัญจวัคคีย์ ในที่นั้นแล (ทรงแสดงธรรม) ว่า

เท์วเม ภิกขะเว อันตา ปัพพะชิเตนะ นะ เสวิตัพพา. โย จายัง **กาเมสุ กามะสุขัลลิกานุโยโค** **หีโน คัมโม โปถุชชะนิโก อะนะริโย อะนัตถะสัญหิโต. โย จายัง** **อัตตะกิละมะถานุโยโค** **ทุกโข อะนะริโย อะนัตถะสัญหิโต. เอเต เต ภิกขะเว** **อุโภ อันเต อะนุปะคัมมะ มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทธา จักขุกะระณี ญาณะกะระณี อุปะสะมายะ อะภิญญายะ สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ.**

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ที่สุดโต่ง ๒ อย่างนี้ บรรพชิตไม่ควรเสพ. คือ การประกอบความเป็นผู้ติดกามสุขในกามทั้งหลาย นี้ใด เป็นของคนเพศต่ำ เป็นของชาวบ้าน เป็นของปุถุชน ไม่ใช่ของพระอริยะ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ อย่างหนึ่ง. คือ การประกอบความทำตนให้ลำบาก นี้ใด ให้เกิดทุกข์แก่ผู้ประกอบเปล่าๆ ไม่ใช่อริยธรรม ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ อย่างหนึ่ง. ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี่แน่ะ ข้อปฏิบัติสายกลาง ไม่ข้องแวะที่สุดโต่งสองอย่างนั่นนั้น ตถาคตได้ตรัสรู้แล้ว เป็นเหตุให้เกิดธรรมจักษุ เป็นเหตุให้เกิดญาณ เป็นไปเพื่อความสงบ ระงับ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความตรัสรู้ เพื่อพระนิพพาน.

กะตะมา จะ สา ภิกขะเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา **ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทธา จักขุกะระณี ญาณะกะระณี อุปะสะมายะ อะภิญญายะ สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ. อะยะเมวะ อะริโย อัฏฐังคิโก มัคโค เสยยะถีทัง สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปโป สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว สัมมาวายาโม สัมมาสะติ สัมมาสะมาธิ. อะยัง โข สา ภิกขะเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทธา จักขุกะระณี ญาณะกะระณี อุปะสะมายะ อะภิญญายะ สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ.**

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ข้อปฏิบัติสายกลาง ที่ตถาคตได้ตรัสรู้แล้ว เป็นเหตุให้เกิดธรรมจักษุ เป็นเหตุให้เกิดญาณ ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบระงับ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความตรัสรู้ เพื่อพระนิพพาน นั้นคืออะไร. อริยมรรคมีองค์ ๘ นี้เอง กล่าวคือ ความเห็นชอบ ความดำริชอบ วาจาชอบ การงานชอบ ความเลี้ยงชีวิตชอบ ความเพียรชอบ ความระลึกชอบ ความตั้งจิตชอบ. ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ข้อปฏิบัติสายกลางนี้แล ที่ตถาคตได้ตรัสรู้แล้ว เป็นเหตุให้เกิด ธรรมจักษุ เป็นเหตุให้เกิดญาณ ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบระงับ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความตรัสรู้ เพื่อพระนิพพาน.

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขัง อะริยะสัจจัง **ชาติปิ ทุกขา ชะราปิ ทุกขา มะระณัมปิ ทุกขัง โสกะปะริเทวะทุกขะโทมะนัสสุปายาสาปิ ทุกขา อัปปิเยหิ สัมปะโยโค ทุกโข ปิเยหิ วิปปะโยโค ทุกโข ยัมปิจฉัง นะ ละภะติ ตัมปิ ทุกขัง สังขิตเตนะ ปัญจุปาทานักขันธา ทุกขา. อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว** ทุกขะสะมุทะโย อะริยะสัจจัง **ยายัง ตัณ์หา โปโนพภะวิกา นันทิราคะสะหะคะตา ตัต์ระ ตัต์ราภินันทินี เสยยะถีทัง กามะตัณ์หา ภะวะตัณ์หา วิภะวะตัณ์หา. อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว** ทุกขะนิโรโธ อะริยะสัจจัง **โย ตัสสาเยวะ ตัณ์หายะ อะเสสะวิราคะนิโรโธ จาโค ปะฏินิสสัคโค มุตติ อะนาละโย. อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว** ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจัง **อะยะเมวะ อะริโย อัฏฐังคิโก มัคโค เสยยะถีทัง สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปโป สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว สัมมาวายาโม สัมมาสะติ สัมมาสะมาธิ.** *(หยุด)*

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็อันนี้แล ชื่อว่า ทุกขอริยสัจ คือ แม้ความเกิดก็เป็นทุกข์ แม้ความแก่ก็เป็นทุกข์ แม้ความตายก็เป็นทุกข์ แม้ความโศก ความร่ำไรรำพัน ความไม่สบายกายไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ ก็เป็นทุกข์ ความต้องประสบกับสิ่งอันไม่เป็นที่รัก ก็เป็นทุกข์ ความต้องพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก ก็เป็นทุกข์ ปรารถนาสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้นก็เป็นทุกข์ ว่าโดยย่อ อุปาทานขันธ์ ๕ เป็นตัวทุกข์. ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันนี้แล ชื่อว่า ทุกขสมุทัยอริยสัจ คือตัณหานี้ใด ทำให้มีภพอีก [ไม่จบสิ้น] ไปด้วยกันกับความยินดีพอใจ มุ่งหน้าเพลิดเพลินในอารมณ์นั้นๆ [ไม่รู้จักพอ] ตัณหานี้นั้นคืออะไร คือความทะยานอยากในกาม ความทะยานอยากในความมีความเป็น ความทะยานอยาก ในความไม่มีไม่เป็น. ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันนี้แล ชื่อว่า ทุกขนิโรธอริยสัจ คือความดับโดยสำรอกออกอย่างไม่เหลือแห่งตัณหานั้นนั่นแหละ ความสละ ความละทิ้ง ความปล่อยวาง ความไม่อาลัยตัณหานั้นนั่นแหละ. ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันนี้แล ชื่อว่า ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ นั่นเอง กล่าวคือ ความเห็นชอบ ความดำริชอบ วาจาชอบ การงานชอบ ความเลี้ยงชีวิตชอบ ความเพียรชอบ ความระลึกชอบ ความตั้งจิตชอบ.

อิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจัน**ติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ ญาณัง อุทะปาทิ ปัญญา อุทะปาทิ วิชชา อุทะปาทิ อาโลโก อุทะปาทิ. ตัง โข ปะนิทัง** ทุกขัง อะริยะสัจจัง ปะริญเญยยัน**ติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ ญาณัง อุทะปาทิ ปัญญา อุทะปาทิ วิชชา อุทะปาทิ อาโลโก อุทะปาทิ. ตัง โข ปะนิทัง** ทุกขัง อะริยะสัจจัง ปะริญญาตัน**ติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ ญาณัง อุทะปาทิ ปัญญา อุทะปาทิ วิชชา อุทะปาทิ อาโลโก อุทะปาทิ.**

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักษุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้เกิดขึ้นแก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยฟังมาก่อนว่า นี้เป็นทุกขอริยสัจ. อนึ่ง จักษุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้เกิดขึ้นแก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยฟังมาก่อนว่า ก็ ทุกขอริยสัจนี้นั้นแล เป็นสิ่งที่ควรกำหนดรู้. อนึ่ง จักษุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้เกิดขึ้นแก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยฟังมาก่อนว่า ก็ทุกขอริยสัจ นี้นั้นแล เราได้กำหนดรู้แล้ว.

อิทัง ทุกขะสะมุทะโย อะริยะสัจจัน**ติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ ญาณัง อุทะปาทิ ปัญญา อุทะปาทิ วิชชา อุทะปาทิ อาโลโก อุทะปาทิ. ตัง โข ปะนิทัง** ทุกขะสะมุทะโย อะริยะสัจจัง ปะหาตัพพัน**ติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ ญาณัง อุทะปาทิ ปัญญา อุทะปาทิ วิชชา อุทะปาทิ อาโลโก อุทะปาทิ. ตัง โข ปะนิทัง** ทุกขะสะมุทะโย อริยะสัจจัง ปะหีนัน**ติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ ญาณัง อุทะปาทิ ปัญญา อุทะปาทิ วิชชา อุทะปาทิ อาโลโก อุทะปาทิ.**

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักษุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้เกิดขึ้นแก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยฟังมาก่อนว่า นี้ ทุกขสมุทัยอริยสัจ. อนึ่ง จักษุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้เกิดขึ้นแก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยฟังมาก่อนว่า ก็ ทุกขสมุทัยอริยสัจนี้นั้นแล เป็นสิ่งที่ควรละ. อนึ่ง จักษุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้เกิดขึ้นแก่เรา ในธรรมทั้งหลาย ที่เราไม่เคยฟังมาก่อนว่า ก็ ทุกขสมุทัยอริยสัจนี้นั้นแล เราได้ละแล้ว.

อิทัง ทุกขะนิโรโธ อะริยะสัจจันติ **เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ ญาณัง อุทะปาทิ ปัญญา อุทะปาทิ วิชชา อุทะปาทิ อาโลโก อุทะปาทิ. ตัง โข ปะนิทัง** ทุกขะนิโรโธ อะริยะสัจจัง สัจฉิกาตัพพันติ **เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ ญาณัง อุทะปาทิ ปัญญา อุทะปาทิ วิชชา อุทะปาทิ อาโลโก อุทะปาทิ. ตัง โข ปะนิทัง** ทุกขะนิโรโธ อะริยะสัจจัง สัจฉิกะตันติ **เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ ญาณัง อุทะปาทิ ปัญญา อุทะปาทิ วิชชา อุทะปาทิ อาโลโก อุทะปาทิ.**

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักษุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้เกิดขึ้นแก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยฟังมาก่อนว่า นี้ ทุกขนิโรธอริยสัจ. อนึ่ง จักษุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้เกิดขึ้นแก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยฟังมาก่อนว่า ก็ ทุกขนิโรธอริยสัจนี้นั้นแล เป็นสิ่งที่ควรทำให้แจ้ง. อนึ่ง จักษุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้เกิดขึ้นแก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยฟังมาก่อนว่า ก็ทุกขนิโรธอริยสัจนี้นั้นแล เราได้ทำให้แจ้งแล้ว.

อิทัง ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจันติ **เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ ญาณัง อุทะปาทิ ปัญญา อุทะปาทิ วิชชา อุทะปาทิ อาโลโก อุทะปาทิ. ตัง โข ปะนิทัง** ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจัง ภาเวตัพพันติ **เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ ญาณัง อุทะปาทิ ปัญญา อุทะปาทิ วิชชา อุทะปาทิ อาโลโก อุทะปาทิ. ตัง โข ปะนิทัง** ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจัง ภาวิตันติ **เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุทะปาทิ ญาณัง อุทะปาทิ ปัญญา อุทะปาทิ วิชชา อุทะปาทิ อาโลโก อุทะปาทิ.**

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักษุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้เกิดขึ้นแก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยฟังมาก่อนว่า นี้ ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ. อนึ่ง จักษุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้เกิดขึ้นแก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยฟังมาก่อนว่า ก็ ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจนี้นั้นแล เป็นสิ่งที่ควรทำให้มีขึ้น. อนึ่ง จักษุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้เกิดขึ้นแก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยฟังมาก่อนว่า ก็ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจนี้นั้นแล เราทำให้มีขึ้นแล้ว.

ยาวะกีวัญจะ เม ภิกขะเว อิเมสุ จะตูสุ อะริยะสัจเจสุ **เอวันติปะริวัฏฏัง ท๎วาทะสาการัง** ยะถาภูตัง ญาณะทัสสะนัง นะ สุวิสุทธัง อะโหสิ, เนวะ ตาวาหัง **ภิกขะเว สะเทวะเก โลเก สะมาระเก สะพ๎รัห๎มะเก สัสสะมะณะพ๎ราห๎มะณิยา ปะชายะ สะเทวะมะนุสสายะ** อะนุตตะรัง สัมมาสัมโพธิง อะภิสัมพุทโธ ปัจจัญญาสิง.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็แล ความรู้เห็นตามเป็นจริง ในอริยสัจ ๔ เหล่านี้ **ซึ่งมีรอบ ๓ มีอาการ ๑๒ อย่างนี้ของเรา** ยังไม่หมดจดดี เพียงใดแล้ว, เราก็ยังไม่ปฏิญญาตนว่า เป็นผู้ตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ในโลกนี้กับทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก คือในหมู่สัตว์ รวมทั้งสมณพราหมณ์ ทั้งที่เป็นเทวดาและเป็นมนุษย์เพียงนั้น.

ยะโต จะ โข เม ภิกขะเว อิเมสุ จะตูสุ อะริยะสัจเจสุ **เอวันติปะริวัฏฏัง ท๎วาทะสาการัง** ยะถาภูตัง ญาณะทัสสะนัง สุวิสุทธัง อะโหสิ, อะถาหัง **ภิกขะเว สะเทวะเก โลเก สะมาระเก สะพ๎รัห๎มะเก สัสสะมะณะพ๎ราห๎มะณิยา ปะชายะ สะเทวะ--มะนุสสายะ** อะนุตตะรัง สัมมาสัมโพธิง อะภิสัมพุทโธ ปัจจัญญาสิง. **ญาณัญจะ ปะนะ เม ทัสสะนัง อุทะปาทิ** 'อะกุปปา เม วิมุตติ. อะยะมันติมา ชาติ. นัตถิทานิ ปุนัพภะโวติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ต่อเมื่อใดแล ความรู้เห็นตามเป็นจริงในอริยสัจ ๔ เหล่านี้ **ซึ่งมีรอบ ๓ มีอาการ ๑๒ ของเราอย่างนี้ของเรา** หมดจดดีแล้ว, เมื่อนั้นเราจึงได้ปฏิญญาตนว่าเป็นผู้ตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ในโลกนี้กับทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก คือในหมู่สัตว์ รวมทั้งสมณพราหมณ์ ทั้งที่เป็นเทวดาและเป็นมนุษย์. ก็แลความรู้เห็นได้เกิดขึ้นแก่เราว่า 'วิมุตติของเราไม่กลับกำเริบ. ชาตินี้เป็นที่สุดแล้ว. บัดนี้ ไม่มีภพอีก'.

อิทะมะโวจะ ภะคะวา อัตตะมะนา ปัญจะวัคคิยา ภิกขู ภะคะวะโต ภาสิตัง อะภินันทุง อิมัส๎มิญจะ ปะนะ เวยยากะระณัส๎มิง ภัญญะมาเน อายัส๎มะโต โกณฑัญญัสสะ วิระชัง วีตะมะลัง ธัมมะจักขุง อุทะปาทิ 'ยังกิญจิ สะมุทะยะธัมมัง, สัพพันตัง นิโรธะธัมมัน**ติ.**

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสธรรมปริยายนี้จบลง ภิกษุปัญจวัคคีย์ก็มีใจชื่นชมยินดีภาษิตของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นอย่างยิ่ง. ก็แลเมื่อไวยากรณ์นี้ อันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสอยู่ ธรรมจักษุอันปราศจากธุลีปราศจากมลทิน ได้เกิดขึ้นแล้วแก่ท่านโกณฑัญญะว่า 'สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งปวงมีความดับไปเป็นธรรมดา'.

ปะวัตติเต จะ ภะคะวะตา ธัมมะจักเก, ภุมมา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง 'เอตัมภะคะวะตา พาราณะสิยัง อิสิปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง ธัมมะจักกัง ปะวัตติตัง อัปปะฏิวัตติยัง สะมะเณนะ วา พ๎ราห๎มะเณนะ วา เทเวนะ วา มาเรนะ วา พ๎รัห๎มุนา วา เกนะจิ วา โลกัส๎มินติ. *(หยุด)*

ก็ครั้นเมื่อธรรมจักร อันพระผู้มีพระภาคเจ้าให้เป็นไปแล้ว, เหล่าภุมมเทวดาก็แซ่ซ้องขึ้นว่า 'นั่นพระธรรมจักร [ล้อแห่งธรรม] ไม่มีจักรอื่นยิ่งกว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าให้เป็นไป [หมุน] แล้ว ที่อิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี ซึ่งสมณะหรือพราหมณ์ หรือเทวดา มาร พรหม หรือใครๆ ก็ตามในโลก โต้แย้งไม่ได้ [หมุนกลับไม่ได้] ดังนี้.

ภุมมานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา จาตุมมะหาราชิกา เทวา **สัททะมะนุสสาเวสุง. จาตุมมะหาราชิกานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา** ตาวะติงสา **เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง. ตาวะติงสานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา** ยามา **เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง. ยามานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา** ตุสิตา **เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง. ตุสิตานัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา** นิมมานะระตี **เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง. นิมมานะระตีนัง เทวานัง สัททัง สุต๎วา** ปะระนิมมิตะวะสะวัตตี **เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง. ปะระนิมมิตะวะสะวัตตีนังเทวานัง สัททัง สุต๎วา** พ๎รัห๎มะกายิกา **เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง 'เอตัมภะคะวะตา พาราณะสิยัง อิสิปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง ธัมมะจักกัง ปะวัตติตัง อัปปะฏิวัตติยัง สะมะเณนะ วา พ๎ราห๎มะเณนะ วา เทเวนะ วา มาเรนะ วา พ๎รัห๎มุนา วา เกนะจิ วา โลกัส๎มินติ.** *(หยุด)*

*เทวดาเหล่าจาตุมหาราช*ได้ฟังเสียงของ*เทวดาเหล่าภุมมะ*แล้ว ก็แซ่ซ้องต่อกันไป. เทวดาเหล่าดาวดึงส์ ได้ฟังเสียงของเทวดาเหล่าจาตุมหาราชแล้ว ก็แซ่ซ้องต่อกันไป. เทวดาเหล่า*ยามา* ได้ฟังเสียงของเทวดาเหล่าดาวดึงส์แล้ว ก็แซ่ซ้องต่อกันไป. เทวดาเหล่า*ดุสิต* ได้ฟังเสียงของเทวดาเหล่ายามาแล้ว ก็แซ่ซ้องต่อกันไป. เทวดาเหล่านิมมานรดี ได้ฟังเสียงของเทวดาเหล่าดุสิตแล้ว ก็แซ่ซ้องต่อกันไป. เทวดาเหล่าปรนิมมิตวสวัตดี ได้ฟังเสียงของเทวดาเหล่านิมมานรดีแล้ว ก็แซ่ซ้องต่อกันไป. เหล่าเทวดาที่นับเนื่องในหมู่แห่งพรหม ได้ฟังเสียงของเทวดาเหล่าปรนิมมิต-วสวัตดีแล้ว ก็แซ่ซ้องต่อกันไปว่า 'นั่นพระธรรมจักร ไม่มีจักรอื่นยิ่งกว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าให้เป็นไปแล้ว ที่อิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี ซึ่งสมณะหรือพราหมณ์ หรือเทวดา มาร พรหม หรือใครๆ ในโลก โต้แย้งไม่ได้' ดังนี้.

อิติหะ เตนะ ขะเณนะ เตนะ มุหุตเตนะ ยาวะ พ๎รัห๎มะโลกา สัทโท อัพภุคคัจฉิ. อะยัญจะ ทะสะสะหัสสี โลกะธาตุ สังกัมปิ สัมปะกัมปิ สัมปะเวธิ. อัปปะมาโณ จะ โอฬาโร โอภาโส โลเก ปาตุระโหสิ อะติกกัมเมวะ เทวานัง เทวานุภาวัง.

โดยขณะเดียวนั้นครู่เดียวนั้น เสียงแซ่ซ้องขึ้นไปถึงพรหมโลก ด้วยประการฉะนี้. และหมื่นโลกธาตุนี้ก็หวั่นไหวสะเทือนสะท้าน. ทั้งแสงสว่างอันยิ่ง ไม่มีประมาณ ก็ได้ปรากฏขึ้นในโลก ล่วงเทวานุภาพของเทวดาทั้งหลายทีเดียว.

อะถะโข ภะคะวา อุทานัง อุทาเนสิ ‘อัญญาสิ วะตะ โภ โกณฑัญโญ. อัญญาสิ วะตะ โภ โกณฑัญโญติ. อิติ หิทัง อายัส๎มะโต โกณฑัญญัสสะ อัญญาโกณฑัญโญเต๎วะ นามัง อโหสีติ.

ลำดับนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงเปล่งอุทานขึ้นว่า ‘โกณฑัญญะได้รู้แล้วหนอ ผู้เจริญ โกณฑัญญะได้รู้แล้วหนอ ผู้เจริญ’. เพราะเหตุนั้น นามว่า อัญญาโกณฑัญญะ นี้เทียว จึงได้มีแก่ท่านโกณฑัญญะ ด้วยประการฉะนี้แล.

เมตตานิสังสสุตตปาฐะ

เอวัมเม สุตัง เอกัง สะมะยัง ภะคะวา สาวัตถิยัง วิหะระติ เชตะวะเน อะนาถะปิณฑิกัสสะ อาราเม. ตัต์ระ โข ภะคะวา ภิกขู อามันเตสิ ‘ภิกขะโวติ. ‘ภะทันเตติ เต ภิกขู ภะคะวะโต ปัจจัสโสสุง. ภะคะวา เอตะทะโวจะ

ข้าพเจ้า [คือพระอานนท์] ได้สดับมาแล้วอย่างนี้. สมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จประทับอยู่ที่เชตวันมหาวิหาร ซึ่งเป็นอารามของอนาถปิณฑิกคฤหัสบดี ใกล้เมืองสาวัตถี. ณ ที่นั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายว่า ‘ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย. ภิกษุเหล่านั้นทูลรับพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว. พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสพระดำรัสนี้ว่า

‘เมตตายะ ภิกขะเว เจโตวิมุตติยา อาเสวิตายะ ภาวิตายะ พะหุลีกะตายะ ยานีกะตายะ วัตถุกะตายะ อะนุฏฐิตายะ ปะริจิตายะ สุสะมารัทธายะ เอกาทะสานิสังสา ปาฏิกังขา. กะตะเม เอกาทะสะ

‘ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมตตาอันเป็นไปเพื่อความหลุดพ้นแห่งจิตนี้ อันบุคคลบำเพ็ญจนคุ้นแล้ว อบรมแล้ว ทำให้มาก ทำให้เป็นยวดยานของใจ ทำให้เป็นที่อยู่ของใจ ตั้งไว้เป็นนิตย์ อันบุคคลสั่งสม พากเพียรดีแล้ว ย่อมมีอานิสงส์ ๑๑ ประการ. อานิสงส์ ๑๑ ประการอะไรบ้าง. คือ

๑) **สุขัง สุปะติ.**	๑) หลับอยู่ก็เป็นสุข.
๒) **สุขัง ปะฏิพุชฌะติ.**	๒) ตื่นก็เป็นสุข.
๓) **นะ ปาปะกัง สุปินัง ปัสสะติ.**	๓) ไม่ฝันร้าย.
๔) **มะนุสสานัง ปิโย โหติ.**	๔) เป็นที่รักของเหล่ามนุษย์ทั้งหลาย.
๕) **อะมะนุสสานัง ปิโย โหติ.**	๕) เป็นที่รักของเหล่าอมนุษย์ทั้งหลาย.
๖) **เทวะตา รักขันติ.**	๖) เทวดาย่อมคุ้มครองรักษา.
๗) **นาสสะ อัคคิ วา วิสัง วา สัตถัง วา กะมะติ.**	๗) ไฟก็ดี ยาพิษก็ดี ศาสตราก็ดี ย่อมทำอันตรายไม่ได้.
๘) **ตุวะฏัง จิตตัง สะมาธิยะติ.**	๘) จิตย่อมเป็นสมาธิได้เร็ว.
๙) **มุขะวัณโณ วิปปะสีทะติ.**	๙) สีหน้าย่อมผ่องใส.
๑๐) **อะสัมมุฬ์โห กาลัง กะโรติ.**	๑๐) เป็นผู้ไม่ลุ่มหลงทำกาละ [ตายอย่างมีสติ].
๑๑) **อุตตะริง อัปปะฏิวิชฌันโต พ์รัห์มะโลกูปะโค โหติ.**	๑๑) เมื่อยังไม่บรรลุคุณวิเศษอันยิ่งๆ ขึ้นไป ย่อมเป็นผู้เข้าถึงพรหมโลก.

เมตตายะ ภิกขะเว เจโตวิมุตติยา อาเสวิตายะ ภาวิตายะ พะหุลีกะตายะ ยานีกะตายะ วัตถุกะตายะ อะนุฏฐิตายะ ปะริจิตายะ สุสะมารัทธายะ อิเม เอกาทะสานิสังสา ปาฏิกังขาติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมตตาอันเป็นไปเพื่อความหลุดพ้นแห่งจิตนี้ อันบุคคลบำเพ็ญจนคุ้นแล้ว อบรมแล้ว ทำให้มาก ทำให้เป็นยวดยานของใจ ทำให้เป็นที่อยู่ของใจ ตั้งไว้เป็นนิตย์ อันบุคคลสั่งสม พากเพียรดีแล้ว ย่อมมีอานิสงส์ ๑๑ ประการเหล่านี้.

อิทะมะโวจะ ภะคะวา. อัตตะมะนา เต ภิกขู ภะคะวะโต ภาสิตัง อะภินันทุนติ.

พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสธรรมปริยายอันนี้แล้ว. ภิกษุทั้งหลายเหล่านี้ ก็มีใจยินดี พอใจในภาษิตของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ด้วยประการฉะนี้แล.

เขมาเขมสรณทีปิกคาถา

(ที่พึ่งอันเกษมและไม่เกษม)

พะหุง เว สะระณัง ยันติ ปัพพะตานิ วะนานิ จะ
อารามะรุกขะเจต์ยานิ มะนุสสา ภะยะตัชชิตา

มนุษย์เป็นอันมาก ถูกภัยคุกคามแล้ว ก็ถือเอาภูเขา ป่า อาราม และรุกขเจดีย์ เป็นที่พึ่ง.

เนตัง โข สะระณัง เขมัง. เนตัง สะระณะมุตตะมัง.
เนตัง สะระณะมาคัมมะ สัพพะทุกขา ปะมุจจะติ.

นั่นมิใช่ที่พึ่งอันเกษมอันปลอดภัยเลย. นั่นมิใช่ที่พึ่งอันสูงสุด. เขาอาศัยที่พึ่งเหล่านั้นแล้ว ย่อมไม่พ้นจากทุกข์ทั้งปวง.

โย จะ พุทธัญจะ ธัมมัญจะ สังฆัญจะ สะระณัง คะโต
จัตตาริ อะริยะสัจจานิ สัมมัปปัญญายะ ปัสสะติ.

ส่วนผู้ถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ ว่าเป็นที่พึ่ง ย่อมเห็นความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ ด้วยปัญญาอันชอบ.

ทุกขัง ทุกขะสะมุปปาทัง ทุกขัสสะ จะ อะติกกะมัง
อะริยัญจัฏฐังคิกัง มัคคัง ทุกขูปะสะมะคามินัง.

ได้แก่ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ความก้าวล่วงทุกข์ และหนทางประกอบด้วยองค์ ๘ อันประเสริฐ อันให้ถึงความสงบระงับทุกข์.

เอตัง โข สะระณัง เขมัง เอตัง สะระณะมุตตะมัง
เอตัง สะระณะมาคัมมะ สัพพะทุกขา ปะมุจจะติ.

นั่นแหละ เป็นที่พึ่งอันเกษม นั่นเป็นที่พึ่งอันสูงสุด บุคคลอาศัยที่พึ่งนั่นแล้ว ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้.

โอวาทปาฏิโมกขคาถา

(คาถาแสดงหลักคำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนา)

สัพพะปาปัสสะ อะกะระณัง. กุสะลัสสูปะสัมปะทา.
สะจิตตะปะริโยทะปะนัง. เอตัง พุทธานะสาสะนัง.

การไม่ทำบาปความชั่วทั้งปวง. การทำกุศลคุณความดีให้ถึงพร้อม. การชำระจิตของตนให้ผ่องใส. นี้เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย.

ขันตี ปะระมัง ตะโป ตีติกขา.
นิพพานัง ปะระมัง วะทันติ พุทธา.
นะ หิ ปัพพะชิโต ปะรูปะฆาตี.
สะมะโณ โหติ ปะรัง วิเหฐะยันโต.

ขันติ คือความอดกลั้น เป็นธรรมเครื่องเผากิเลสอย่างยิ่ง. พระพุทธเจ้าทั้งหลายกล่าวพระนิพพานว่าเป็นบรมธรรม. ผู้ทำร้ายผู้อื่น ไม่ชื่อว่าเป็นบรรพชิต. ผู้เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ชื่อว่าเป็นสมณะ.

อะนูปะวาโท อะนูปะฆาโต ปาติโมกเข จะ สังวะโร
มัตตัญญุตา จะ ภัตตัส์มิง ปันตัญจะ สะยะนาสะนัง
อะธิจิตเต จะ อาโยโค เอตัง พุทธานะสาสะนัง.

การไม่กล่าวร้าย การไม่ทำร้าย การสำรวมในพระปาติโมกข์ ความเป็นผู้รู้ประมาณในอาหาร การนอนการนั่งอันสงบสงัด และความหมั่นประกอบในอธิจิต[๑] นี้เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย.

ปัจฉิมพุทโธวาท

(พระพุทธโอวาทครั้งสุดท้าย)

หันทะทานิ ภิกขะเว อามันตะยามิ โว ‘วะยะธัมมา สังขารา’. อัปปะมาเทนะ สัมปาเทถะ’. [อะยัง ตะถาคะตัสสะ ปัจฉิมา วาจา].

ภิกษุทั้งหลาย เอาละ! บัดนี้ เราขอเตือนท่านทั้งหลายว่า ‘สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา. ท่านทั้งหลายจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด’[๒]. [นี้เป็นพระวาจาครั้งสุดท้ายของพระตถาคตเจ้า].

---

[๑] การฝึกจิต ให้เป็นสมาธิ และมีคุณธรรมอื่นๆ เช่น เมตตา เป็นต้น.

[๒] แปลกันว่า ‘เธอทั้งหลาย จงยังกิจของตนและกิจเพื่อผู้อื่น ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด’ ก็มี.

ปัพพโตปมคาถา

(ว่าด้วยการเปรียบเทียบความแก่ความตายด้วยภูเขาหินบดทับสัตว์)

ยะถาปิ เสลา วิปุลา **นะภัง อาหัจจะ ปัพพะตา**
สะมันตา อะนุปะริเยยยุง **นิปโปเถนตา จะตุททิสา,**

ภูเขาหินแท่งทึบ สูงใหญ่จดท้องฟ้า กลิ้งบดสัตว์มาโดยรอบทั้ง ๔ ทิศ แม้ฉันใด,

เอวัง ชะรา จะ มัจจุ จะ **อะธิวัตตันติ ปาณิโน.**

ความแก่และความตาย ย่อมครอบงำสัตว์ทั้งหลาย ฉันนั้น.

ขัตติเย พ์ราห์มะเณ เวสเส **สุทเท จัณฑาละปุกกุเส**
นะ กิญจิ ปะริวัชเชติ **สัพพะเมวาภิมัททะติ.**

เป็นกษัตริย์ก็ตาม เป็นพราหมณ์ก็ตาม เป็นพลเมืองก็ตาม เป็นไพร่ [ศูทร] ก็ตาม เป็นครึ่งชาติ [จัณฑาล] ก็ตาม เป็นกุลีเทขยะมูลฝอยก็ตาม ไม่เว้นใครๆ ไว้เลย ย่อมย่ำยีเสียสิ้น.

นะ ตัตถะ หัตถีนัง ภูมิ **นะ ระถานัง นะ ปัตติยา**
นะ จาปิ มันตะยุทเธนะ **สักกา เชตุง ธะเนนะ วา**

ไม่มียุทธภูมิสำหรับพลช้าง. ไม่มียุทธภูมิสำหรับพลรถ. ไม่มียุทธภูมิสำหรับพลเดินเท้า [ในการต่อสู้กับความแก่และความตาย] นั้น. และไม่อาจจะเอาชนะแม้ด้วยการรบ ด้วยเวทมนตร์ หรือด้วยทรัพย์.

ตัส์มา หิ ปัณฑิโต โปโส **สัมปัสสัง อัตถะมัตตะโน**
พุทเธ ธัมเม จะ สังเฆ จะ **ธีโร สัทธัง นิเวสะเย.**

เพราะฉะนั้นแล บุรุษผู้เป็นบัณฑิต มีปัญญา เมื่อเล็งเห็นประโยชน์ตน พึงตั้งศรัทธาไว้ในพระพุทธเจ้า ในพระธรรม และในพระสงฆ์.

โย ธัมมะจารี กาเยนะ **วาจายะ อุทะ เจตะสา,**
อิเธวะ นัง ปะสังสันติ. **เปจจะ สัคเค ปะโมทะตีติ.**

ผู้ใดมีปกติประพฤติธรรมด้วยกาย ด้วยวาจา หรือด้วยใจ, บัณฑิตทั้งหลายย่อมสรรเสริญผู้นั้น ในโลกนี้นั่นเทียว. ผู้นั้นละโลกนี้ไป ย่อมบันเทิงในสวรรค์.

ภัทเทกรัตตคาถา

(ผู้มีชีวิตอยู่เพียงวันเดียวก็ยังนับว่าเจริญ)

อะตีตัง นานว์วาคะเมยยะ. นัปปะฏิกังเข อะนาคะตัง.
ยะทะตีตัมปะหีนันตัง อัปปัตตัญจะ อะนาคะตัง

บุคคลไม่ควรตามคิดถึงซึ่งสิ่งที่ล่วงไปแล้ว. ไม่ควรหวังสิ่งที่ยังไม่มา. ส่วนใดที่เป็นอดีต ส่วนนั้นก็ละไปแล้ว. ส่วนที่เป็นอนาคตเล่า ก็ยังไม่มา.

ปัจจุปปันนัญจะ โย ธัมมัง ตัตถะ ตัตถะ วิปัสสะติ
อะสังหิรัง อะสังกุปปัง, ตัง วิทธา มะนุพ์รูหะเย.

ก็บุคคลใด มาเห็นแจ้งประจักษ์ ซึ่งธรรมอันเป็นปัจจุบันเกิดขึ้นเฉพาะหน้า ในขณะนั้นๆ อยู่ ไม่ง่อนแง่น ไม่คลอนแคลน, บุคคลนั้นรู้ความจริงข้อนี้แล้ว พึงเจริญไว้เนืองๆ.

อัชเชวะ กิจจะมาตัปปัง. โก ชัญญา มะระณัง สุเว.
นะ หิ โน สังคะรันเตนะ มะหาเสเนนะ มัจจุนา

ความเพียรเผากิเลส เป็นสิ่งที่ท่านทั้งหลายต้องทำวันนี้. ใครจะไปรู้ว่า ความตายจะมี [แก่เรา] แม้ในวันพรุ่งนี้. การจะทำสงครามต่อต้านมัจจุราช ซึ่งมีกองทัพใหญ่นั้น เป็นไปไม่ได้.

เอวังวิหาริมาตาปิง อะโหรัตตะมะตันทิตัง
ตัง เว 'ภัทเทกะรัตโตติ สันโต อาจิกขะเต มุนีติ.

มุนี คือท่านผู้รู้ทั้งหลาย เป็นผู้สงบระงับแล้ว ย่อมจะกล่าวสรรเสริญบุคคลผู้มีปกติอยู่อย่างนี้ ไม่เกียจคร้านทั้งกลางวันและกลางคืนแล ว่า 'แม้จะมีชีวิตอยู่เพียงวันเดียว ก็ยังประเสริฐ'.

ภารสุตตคาถา (ขันธ์ ๕ เป็นภาระหนัก)

ภารา หะเว ปัญจักขันธา. ภาราหาโร จะ ปุคคะโล.
ภาราทานัง ทุกขัง โลเก. ภาระนิกเขปะนัง สุขัง.

ขันธ์ทั้ง ๕ เป็นภาระหนักแล. ก็ 'บุคคล' นั่นแหละเป็นผู้แบกของหนักไป. การแบกถือของหนักไว้เป็นความทุกข์ในโลก. การสลัดของหนักทิ้งลงเสีย เป็นความสุข.

นิกขิปิต์วา คะรุง ภารัง อัญญัง ภารัง อะนาทิยะ
สะมูลัง ตัณ์หัง อัพพุย์หะ นิจฉาโต ปะรินิพพุโตติ

บุคคลสลัดทิ้งของหนักลงเสียแล้ว ทั้งไม่หยิบฉวยเอาของหนักอื่นมาอีก จึงเป็นผู้ถอนตัณหาขึ้นได้ พร้อมทั้งราก เป็นผู้หมดความปรารถนา ปรินิพพาน ดังนี้แล.

ทวัตติงสาการะปาฐะ (อาการ ๓๒)

อะยัง โข เม กาโย กายของเรานี้แล **อุทธัง ปาทะตะลา** ข้างบนแต่พื้นเท้าขึ้นไป **อะโธ เกสะมัตถะกา** ข้างล่างแต่ปลายผมลงมา **ตะจะปะริยันโต** มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุดรอบ **ปูโร นานัปปะการัสสะ อะสุจิโน** เต็มไปด้วยของไม่สะอาดมีประการต่างๆ.

อัตถิ อิมัสมิง กาเย มีอยู่ในกายนี้

เกสา	ผม	**ยะกะนัง**	ตับ	**โลหิตัง**	เลือด
โลมา	ขน	**กิโลมะกัง**	พังผืด	**เสโท**	เหงื่อ
นะขา	เล็บ	**ปิหะกัง**	ไต	**เมโท**	มันข้น
ทันตา	ฟัน	**ปัปผาสัง**	ปอด	**อัสสุ**	น้ำตา
ตะโจ	หนัง	**อันตัง**	ลำไส้ใหญ่	**วะสา**	มันเหลว
มังสัง	เนื้อ	**อันตะคุณัง**	ลำไส้น้อย	**เขโฬ**	น้ำลาย
นะหารู	เอ็น	**อุทะริยัง**	อาหารใหม่	**สิงฆาณิกา**	น้ำมูก
อัฏฐี	กระดูก	**กะรีสัง**	อาหารเก่า	**ละสิกา**	ไขข้อ
อัฏฐิมิญชัง	เยื่อในกระดูก	**ปิตตัง**	ดี	**มุตตัง**	มูตร
วักกัง	ม้าม	**เสม์หัง**	เสลด	**มัตถะลุงคัง**	สมองศีรษะ
หะทะยัง	หัวใจ	**ปุพโพ**	หนอง.		

เอวะมะยัง เม กาโย กายของเรานี้ อย่างนี้แล **อุทธัง ปาทะตะลา** ข้างบนแต่พื้นเท้าขึ้นไป **อะโธ เกสะมัตถะกา** ข้างล่างแต่ปลายผมลงมา **ตะจะปะริยันโต** มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุดรอบ **ปูโร นานัปปะการัสสะ อะสุจิโน** เต็มไปด้วยของไม่สะอาด มีประการต่างๆ.

ปัญจอภิณหปัจจเวกขณปาฐะ

(ข้อที่ควรพิจารณาเนืองๆ ๕ ประการ[๑])

ชะราธัมโมม์หิ ชะรัง อะนะตีโต.	เรามีความแก่เป็นธรรมดา ล่วงพ้นความแก่ไปไม่ได้.
พ์ยาธิธัมโมม์หิ พ์ยาธิง อะนะตีโต.	เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา ล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปไม่ได้.
มะระณะธัมโมม์หิ มะระณัง อะนะตีโต.	เรามีความตายเป็นธรรมดา ล่วงพ้นความตายไปไม่ได้.
สัพเพหิ เม ปิเยหิ มะนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโว	เราจะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งสิ้น.
กัมมัสสะโกม์หิ กัมมะทายาโท	เรามีกรรมเป็นของตน เป็นทายาทแห่งกรรม
กัมมะโยนิ กัมมะพันธุ	มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์
กัมมะปะฏิสะระโณ	มีกรรมเป็นที่พึ่ง
ยัง กัมมัง กะริสสามิ	จะทำกรรมใด
กัล์ยาณัง วา ปาปะกัง วา	ดีก็ตาม ชั่วก็ตาม
ตัสสะ ทายาโท ภะวิสสามีติ	เราจะเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น
เอวัง อัม์เหหิ อะภิณ์หัง ปัจจะเวกขิตัพพัง.	เราทั้งหลายพึงพิจารณาเนืองๆ อย่างนี้แล.

[๑] ฐานะ ๕ ประการ อันสตรี บุรุษ คฤหัสถ์ หรือบรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ

พระคาถาชินบัญชร

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร

ชะยาสะนาคะตา[๑] พุทธา เชต์วา มารัง สะวาหะนัง
จะตุสัจจาสะภัง ระสัง เย ปิวิงสุ นะราสะภา.

พระพุทธเจ้าและพระนราสภะทั้งหลายผู้ประทับนั่งแล้วบนชัยบัลลังก์ ทรงพิชิตพระยามาราธิราช ผู้พรั่งพร้อมด้วยเสนาราชพาหนะแล้ว เสวยอมตรส คือ อริยสัจจธรรมทั้ง ๔ ประการ.

ตัณ์หังกะราทะโย พุทธา อัฏฐะวีสะติ นายะกา.
สัพเพ ปะติฏฐิตา มัยหัง มัตถะเก เต มุนิสสะรา.

พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ผู้นำสรรพสัตว์ให้ข้ามพ้นจากกิเลสและกองทุกข์ ๒๘ พระองค์ มีพระพุทธเจ้าตัณหังกรเป็นอาทิ. พระพุทธเจ้าผู้จอมมุนีทั้งหมดนั้น ข้าพเจ้าขออัญเชิญมาประดิษฐานเหนือเศียรเกล้า

สีเส ปะติฏฐิโต มัยหัง พุทโธ. ธัมโม ท์วิโลจะเน.
สังโฆ ปะติฏฐิโต มัยหัง อุเร สัพพะคุณากะโร.

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประดิษฐานอยู่บนศีรษะของข้าพเจ้า. พระธรรมอยู่ที่ดวงตาทั้งสอง. พระสงฆ์ผู้เป็นอากรบ่อเกิดแห่งสรรพคุณอยู่ที่อกของข้าพเจ้า.

หะทะเย เม อะนุรุทโธ. สารีปุตโต จะ ทักขิเณ.
โกณฑัญโญ ปิฏฐิภาคัส์มิง. โมคคัลลาโน จะ วามะเก.

พระอนุรุทธะอยู่ที่หัวใจของข้าพเจ้า. พระสารีบุตรอยู่เบื้องขวา. พระอัญญาโกณฑัญญะอยู่เบื้องหลัง. พระโมคคัลลาน์อยู่เบื้องซ้าย.

ทักขิเณ สะวะเน มัยหัง อาสุง อานันทะราหุลา.[๒]
กัสสะโป จะ มะหานาโม อุภาสุง วามะโสตะเก.

พระอานนท์กับพระราหุลอยู่ที่หูขวาข้าพเจ้า. พระกัสสปะกับพระมหานามะ ทั้งสองอยู่ที่หูซ้าย.

เกสะโต[๓] ปิฏฐิภาคัส์มิง สุริโยวะ ปะภังกะโร
นิสินโน สิริสัมปันโน โสภิโต มุนิปุงคะโว.

มุนีผู้ประเสริฐ คือ พระโสภิตะ ผู้สมบูรณ์ด้วยสิริ นั่งที่ส่วนหลังแต่ปลายผม ดังพระอาทิตย์ส่องแสงอยู่.

---

[๑] บางแห่งใช้ กะตา [๒] บางแห่งใช้ ราหุลา [๓] บางแห่งใช้ เกสันเต, เกเสนเต

กุมาระกัสสะโป เถโร มะเหสี จิตตะวาทะโก
โส มัยหัง วะทะเน นิจจัง ปะติฏฐาสิ คุณากะโร.

พระเถระกุมารกัสสปะ ผู้แสวงหาคุณยิ่งใหญ่ เป็นบ่อเกิดแห่งคุณอันวิเศษ มีวาทะอันวิจิตรไพเราะนั้น ดำรงอยู่ที่ปากของข้าพเจ้า เป็นประจำ.

ปุณโณ อังคุลิมาโล จะ อุปาลี นันทะสีวะลี
เถรา ปัญจะ อิเม ชาตา นะลาเฏ ติละกา มะมะ.

พระปุณณะ พระอังคุลิมาล พระอุบาลี พระนันทะ และพระสีวลี พระเถระทั้ง ๕ นี้ ปรากฏเกิดเป็นกระแจะจุณเจิมที่หน้าผากของข้าพเจ้า.

เสสาสีติ มะหาเถรา[๑] วิชิตา ชินะสาวะกา.
เอเตสีติ มะหาเถรา ชิตะวันโต ชิโนระสา
ชะลันตา สีละเตเชนะ อังคะมังเคสุ สัณฐิตา.

ส่วนพระอสีติมหาเถระที่เหลือ ผู้มีชัย เป็นพระสาวกของพระพุทธเจ้า ผู้ทรงชัย. พระมหาเถระ ๘๐ องค์เหล่านี้ เป็นผู้ชนะ พระโอรสของพระชินเจ้า ล้วนรุ่งเรืองไพโรจน์ด้วยเดชแห่งศีล ดำรงอยู่ทั่วอวัยวะน้อยใหญ่.

ระตะนัง ปุระโต อาสิ. ทักขิเณ เมตตะสุตตะกัง.
ธะชัคคัง ปัจฉะโต อาสิ. วาเม อังคุลิมาละกัง.

พระรัตนสูตรอยู่เบื้องหน้า. พระเมตตาสูตรอยู่เบื้องขวา. พระธชัคคสูตรอยู่เบื้องหลัง. พระอังคุลิมาลปริตรอยู่เบื้องซ้าย.

ขันธะโมระปะริตตัญจะ อาฏานาฏิยะสุตตะกัง
อากาเส ฉะทะนัง อาสิ. เสสา ปาการะสัณฐิตา.

พระขันธปริตร พระโมรปริตร และพระอาฏานาฏิยสูตร เป็นเครื่องกางกั้นดุจหลังคา อยู่บนนภากาศ. พระสูตรที่เหลือตั้งไว้เป็นกำแพง.

ชินาณาวะระสังยุตตา สัตตะปาการะลังกะตา.
วาตะปิตตาทิสัญชาตา พาหิรัชฌัตตุปัททะวา
อะเสสา วินะยัง ยันตุ อะนันตะชินะเตชะสา
วะสะโต เม สะกิจเจนะ สะทา สัมพุทธะปัญชะเร.

---

[๑] ฉบับสิงหลไม่มีวรรคนี้

พระชินพุทธเจ้าทั้งหลาย ประกอบด้วยเครื่องกางกั้นคือพระอำนาจของพระชินเจ้า ประดับด้วยอาภรณ์คือกำแพงป้องกันเจ็ดชั้น.

เมื่อข้าพระพุทธเจ้าเข้าอาศัยอยู่ในพระบัญชร แวดวงกรงล้อมแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยกิจของตนทุกเมื่อ ด้วยเดชแห่งพระอนันตชินเจ้า ขออุปัทวะทั้งภายนอกและภายใน อันเกิดแต่ลมและดีเป็นต้น จงถึงความพินาศไปโดยไม่เหลือ.

ชินะปัญชะระมัชฌัม์หิ　　วิหะรันตัง มะหีตะเล[๑]
สะทา ปาเลนตุ มัง สัพเพ　　เต มะหาปุริสาสะภา.

ขอพระมหาบุรุษผู้ทรงพระคุณอันล้ำเลิศทั้งปวงนั้น จงอภิบาลข้าพเจ้า ผู้อยู่ในภาคพื้นท่ามกลางพระชินบัญชร.

อิจเจวะมันโต สุคุตโต สุรักโข.
ชินานุภาเวนะ ชิตุปัททะโว.
ธัมมานุภาเวนะ ชิตาริสังโฆ.
สังฆานุภาเวนะ ชิตันตะราโย.
สัทธัมมานุภาวะปาลิโต จะรามิ ชินะปัญชะเรติ.

พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ทรงมีอานุภาพดังว่ามานี้ ขอให้ข้าพเจ้าได้รับคุ้มครองรักษาเป็นอย่างดี. ด้วยอานุภาพแห่งพระชินเจ้า ขอให้ข้าพเจ้าชนะอุบาทว์ความขัดข้อง. ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรม ขอให้ข้าพเจ้าชนะหมู่ข้าศึก. ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ ขอให้ข้าพเจ้าชนะอันตราย. ข้าพเจ้าผู้ที่อานุภาพแห่งพระสัทธรรมรักษาแล้ว จะประพฤติอยู่ในพระพุทธชินบัญชร ดังนี้แล.

---
[๑] บาลีออกเสียงว่า มะ-ฮี-ตะ-เล

พระคาถาบูชาพระพุทธเจ้า ๒,๐๔๘,๑๐๙ พระองค์*

จากคัมภีร์มูลภาษา ที่อาจารย์พระมหาแสวง โชติปาโล
วัดศรีประวัติ บางกรวย นนทบุรี ได้นำมาจากประเทศพม่า

ปณามคาถา

นะโม สัมมาสัมพุทธานัง ประระมัตถะทัสสีนัง สีลาทิคุณะปาระมิปปัตตานัง. *(๓ จบ)*

พุทธัม สะระณัม คัจฉามิ.
ธัมมัม สะระณัม คัจฉามิ.
สังฆัม สะระณัม คัจฉามิ.
ทุติยัมปิ พุทธัม สะระณัม คัจฉามิ.
ทุติยัมปิ ธัมมัม สะระณัม คัจฉามิ.
ทุติยัมปิ สังฆัม สะระณัม คัจฉามิ.
ตะติยัมปิ พุทธัม สะระณัม คัจฉามิ.
ตะติยัมปิ ธัมมัม สะระณัม คัจฉามิ.
ตะติยัมปิ สังฆัม สะระณัม คัจฉามิ.

อธิฏฐานสีลคาถา

(อธิษฐานศีล ๕ สำหรับญาติโยม สำหรับพระไม่ต้องอธิษฐานนี้)

อิมานิ ปัญจะสิกขาปะทานิ อะธิฏฐามิ
ทุติยัมปิ อิมานิ ปัญจะสิกขาปะทานิ อะธิฏฐามิ
ตะติยัมปิ อิมานิ ปัญจะสิกขาปะทานิ อะธิฏฐามิ

ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง อะธิฏฐามิ
อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง อะธิฏฐามิ
กาเมสุมิจฉาจารา เวระมะณี สิกขาปะทัง อะธิฏฐามิ
มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง อะธิฏฐามิ
สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง อะธิฏฐามิ

---

* พระคาถาอันศักดิ์สิทธิ์ บูชาพระพุทธเจ้าผู้วิริยาธิกะ (ยิ่งด้วยความเพียร) ๒,๐๔๘,๑๐๙ พระองค์ ขอท่านทั้งหลายจงตั้งใจสวดสาธยายสรรเสริญพระพุทธเจ้าทั้งหลายของเรานี้ ถ้าใครได้สวดสาธยายทุกเช้า-ค่ำ จะได้รับสิริมงคลด้วยลาภ สักการะ เกียรติยศ สรรเสริญ ของเหล่ามนุษย์และเทวดาทั้งหลาย ทั้งยังปกป้องอันตรายและภัยทั้งหลายจากอาวุธนานาชนิด แม้จะเป็นลูกระเบิดก็ไม่ต้องไปกลัวแล.

อะระหันเต นะวุตตะระสะเต อัฏฐะจัตตาลีสะสะหัสสะเก
วีสะติสะตะสะหัสสานิ นะมามิ สิระสา อะหัง.
อัปปะกา วาหุกา คังคา. อะนันตา นิพพุตา ชินา.
เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง.
นะมะการานุภาเวนะ หิต๎วา สัพเพ อุปัททะเว.
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโต.

สัมมาสัมพุทเธ นะวุตตะระสะเต อัฏฐะจัตตาลีสะสะหัสสะเก
วีสะติสะตะสะหัสสานิ นะมามิ สิระสา อะหัง.
อัปปะกา วาหุกา คังคา. อะนันตา นิพพุตา ชินา.
เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง.
นะมะการานุภาเวนะ หิต๎วา สัพเพ อุปัททะเว.
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโต.

วิชชาจะระณะสัมปันเน นะวุตตะระสะเต อัฏฐะจัตตาลีสะสะหัสสะเก
วีสะติสะตะสะหัสสานิ นะมามิ สิระสา อะหัง.
อัปปะกา วาหุกา คังคา. อะนันตา นิพพุตา ชินา.
เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง.
นะมะการานุภาเวนะ หิต๎วา สัพเพ อุปัททะเว.
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโต.

สุคะเต นะวุตตะระสะเต อัฏฐะจัตตาลีสะสะหัสสะเก
วีสะติสะตะสะหัสสานิ นะมามิ สิระสา อะหัง.
อัปปะกา วาหุกา คังคา. อะนันตา นิพพุตา ชินา.
เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง.
นะมะการานุภาเวนะ หิต๎วา สัพเพ อุปัททะเว.
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโต.

โลกะวิทุเก นะวุตตะระสะเต อัฏฐะจัตตาลีสะสะหัสสะเก
วีสะติสะตะสะหัสสานิ นะมามิ สิระสา อะหัง.
อัปปะกา วาหุกา คังคา. อะนันตา นิพพุตา ชินา.
เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง.
นะมะการานุภาเวนะ หิต๎วา สัพเพ อุปัททะเว.
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโต.

อนุตตะเร ปุริสะทัมมะสาระถิเก นะวุตตะระสะเต อัฏฐะจัตตาลีสะสะหัสสะเก
วีสะติสะตะสะหัสสานิ นะมามิ สิระสา อะหัง.
อัปปะกา วาหุกา คังคา. อะนันตา นิพพุตา ชินา.
เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง.
นะมะการานุภาเวนะ หิต์วา สัพเพ อุปัททะเว.
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโต.

สัตถาเทวะมะนุสเส นะวุตตะระสะเต อัฏฐะจัตตาลีสะสะหัสสะเก
วีสะติสะตะสะหัสสานิ นะมามิ สิระสา อะหัง.
อัปปะกา วาหุกา คังคา. อะนันตา นิพพุตา ชินา.
เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง.
นะมะการานุภาเวนะ หิต์วา สัพเพ อุปัททะเว.
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโต.

พุทเธ นะวุตตะระสะเต อัฏฐะจัตตาลีสะสะหัสสะเก
วีสะติสะตะสะหัสสานิ นะมามิ สิระสา อะหัง.
อัปปะกา วาหุกา คังคา. อะนันตา นิพพุตา ชินา.
เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง.
นะมะการานุภาเวนะ หิต์วา สัพเพ อุปัททะเว.
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโต.

ภะคะวันเต นะวุตตะระสะเต อัฏฐะจัตตาลีสะสะหัสสะเก
วีสะติสะตะสะหัสสานิ นะมามิ สิระสา อะหัง.
อัปปะกา วาหุกา คังคา. อะนันตา นิพพุตา ชินา.
เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง.
นะมะการานุภาเวนะ หิต์วา สัพเพ อุปัททะเว.
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโต.

อะระหันตาทินะวะหิ คุเณหิ สัมปันเน นะวุตตะระสะเต อัฏฐะจัตตาลีสะสะหัสสะเก
วีสะติสะตะสะหัสสานิ นะมามิ สิระสา อะหัง.
อัปปะกา วาหุกา คังคา. อะนันตา นิพพุตา ชินา.
เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง.
นะมะการานุภาเวนะ หิต์วา สัพเพ อุปัททะเว.
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโต.

นะโม เต พุทธะวีรัตถุ.
วิปปะมุตโตสิ สัพพะธิ.
สัมพาธะปะฏิปันโนส์มิ.
ตัสสะ เม สะระณัง ภะวะ.

ตะถาคะตัง อะระหันตัง
จันทิมา สะระณัง คะโต.
ราหุ **จันทัง** ปะมุญจัสสุ.
พุทธา โลกานุกัมปะกา.
ตะถาคะตัง อะระหันตัง
สุริโย สะระณัง คะโต.
ราหุ **สุริยัง** ปะมุญจัสสุ.
พุทธา โลกานุกัมปะกา.

นาญญัต์ระ โพชฌังคา ตะปะสา
นาญญัต์รินท์ริยะสังวะรา
นาญญัต์ระ สัพพะนิสสัคคา
โสตถิง ปัสสามิ ปาณินัง.
อะตีตัง พุทธะระตะนัง
พุทธะวังสัง อะนาคะตัง
มะมะ สีเส ฐะเปต์วา
ยาวะชีวัง นะมัตถุ เม.

พุทโธ เม รักขะตุ นิจจัง.
พุทโธ เม รักขะตุ สะทา.
พุทโธ เม รักขะตุ ทิเน.
อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.
ธัมโม เม รักขะตุ นิจจัง.
ธัมโม เม รักขะตุ สะทา.
ธัมโม เม รักขะตุ ทิเน.
อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.
สังโฆ เม รักขะตุ นิจจัง.
สังโฆ เม รักขะตุ สะทา.
สังโฆ เม รักขะตุ ทิเน.
อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

มาราหะวะกะนาฬาคิริง
อังคุลิง จิญจะสัจจะกัง
นันโทปะนันทะพ์รห์มัญจะ
เชตุ โหตุ ตะโต ปะรัง.
คัจฉันเต วา สะยะเน วา
สัพพัส์มิง อิริยาปะเถ
มิจฉาเทวา ปักกะมันตุ
สัมมาเทวา อุเปนตุ เม

พุทโธ เม สีเส ติฏฐะตุ.
พุทโธ เม หะทะเย ติฏฐะตุ.
พุทโธ เม อังเส ติฏฐะตุ.
อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.
ธัมโม เม สีเส ติฏฐะตุ.
ธัมโม เม หะทะเย ติฏฐะตุ.
ธัมโม เม อังเส ติฏฐะตุ.
อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.
สังโฆ เม สีเส ติฏฐะตุ.
สังโฆ เม หะทะเย ติฏฐะตุ.
สังโฆ เม อังเส ติฏฐะตุ.
อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

ตัณ์หังกะโร พุทโธ ภะคะวา
อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ
อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ
อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

เมธังกะโร พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

สะระณังกะโร พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

ทีปังกะโร พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

โกณฑัญโญ พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

สุมังคะโล พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

สุมะโน พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

เรวะโต พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

โสภิโต พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

อะโนมะทัสสี พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

ปะทุโม พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

นาระโท พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

ปะทุมุตตะโร พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

สุเมโธ พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

สุชาโต พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

ปิยะทัสสี พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

อัตถะทัสสี พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

ธัมมะทัสสี พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

สิทธัตโถ พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

ติสโส พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

ผุสโส พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

วิปัสสี พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

สิขี พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

เวสสะภู พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

กะกุสันโธ พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

โกนาคะมะโน พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

กัสสะโป พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

โคตะโม พุทโธ ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
อะนันตะปุญโญ อะนันตะคุโณ อะนันตะญาโณ อะนันตะเตโช
อะนันตะอิทธิ อะนันตะชุติ อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

อัฏฐะวีสะติเม พุทธา ภะคะวันโต อะระหันโต สัมมาสัมพุทธา
อะนันตะปุญญา อะนันตะคุณา อะนันตะญาณา อะนันตะเตชา
อะนันตะอิทธิมันตา อะนันตะชุติมันตา อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

นะโม เตสัง อัฏฐะวีสะติยา พุทธานัง ภะคะวันตานัง
อะระหันตานัง สัมมาสัมพุทธานัง อายุ ทีฆัง สุขัง ภะเว.

อะนันตะ**ปุญญา** อัฏฐะวีสะติเม พุทธา ภะคะวันโต อะระหันโต
สัมมาสัมพุทธา อะนันเตหิ **ปุญญะ**จักเกหิ มัง รักขันตุ.

อะนันตะ**คุณา** อัฏฐะวีสะติเม พุทธา ภะคะวันโต อะระหันโต
สัมมาสัมพุทธา อะนันเตหิ **คุณะ**จักเกหิ มัง รักขันตุ.

อะนันตะ**ญาณา** อัฏฐะวีสะติเม พุทธา ภะคะวันโต อะระหันโต
สัมมาสัมพุทธา อะนันเตหิ **ญาณะ**จักเกหิ มัง รักขันตุ.

อะนันตะ**เตชา** อัฏฐะวีสะติเม พุทธา ภะคะวันโต อะระหันโต
สัมมาสัมพุทธา อะนันเตหิ **เตชะ**จักเกหิ มัง รักขันตุ.

อะนันตะ**อิทธิมันตา** อัฏฐะวีสะติเม พุทธา ภะคะวันโต อะระหันโต
สัมมาสัมพุทธา อะนันเตหิ **อิทธิมันตะ**จักเกหิ มัง รักขันตุ.

อะนันตะ**ชุติมันตา** อัฏฐะวีสะติเม พุทธา ภะคะวันโต อะระหันโต
สัมมาสัมพุทธา อะนันเตหิ **ชุติมันตะ**จักเกหิ มัง รักขันตุ.

ทิวา ตะปะติ อาทิจโจ. รัตติมาภาติ จันทิมา.
สันนัทโธ ขัตติโย ตะปะติ. ฌายี ตะปะติ พ์ราห์มะโณ.
อะถะ สัพพะมะโหรัตติง **พุทโธ** ตะปะติ เตชะสา.
ตาทิสัง เตชะสัมปันนัง **พุทธัง** วันทามิ อาทะรัง.

ทิวา ตะปะติ อาทิจโจ. รัตติมาภาติ จันทิมา.
สันนัทโธ ขัตติโย ตะปะติ. ฌายี ตะปะติ พ์ราห์มะโณ.
อะถะ สัพพะมะโหรัตติง **ธัมโม** ตะปะติ เตชะสา.
ตาทิสัง เตชะสัมปันนัง **ธัมมัง** วันทามิ อาทะรัง.

ทิวา ตะปะติ อาทิจโจ. รัตติมาภาติ จันทิมา.
สันนัทโธ ขัตติโย ตะปะติ. ฌายี ตะปะติ พ์ราห์มะโณ.
อะถะ สัพพะมะโหรัตติง **สังโฆ** ตะปะติ เตชะสา.
ตาทิสัง เตชะสัมปันนัง **สังฆัง** วันทามิ อาทะรัง.

แผ่เมตตาให้ตนเอง

อะหัง สุขิโต โหมิ. อะหัง อะเวโร โหมิ. อะหัง อัพ์ยาปัชโฌ โหมิ.
อะหัง อะนีโฆ โหมิ. อะหัง สุขี อัตตานัง ปะริหะรามิ.

แผ่เมตตาให้สรรพสัตว์

สัพเพ สัตตา อะเวรา โหนตุ. สัพเพ สัตตา อัพ์ยาปัชฌา โหนตุ.
สัพเพ สัตตา อะนีฆา โหนตุ. สัพเพ สัตตา สุขี อัตตานัง ปะริหะรันตุ.

อิทัง เม ปุญญัง ปุพพะการีนัญจะ เวรีนัญจะ อารักขะเทวานัญจะ ญาตะกานัญจะ ทุกขัปปัตตานัญจะ โหตุ. นิพพานัสสะ จะ ปัจจะโย โหตุ ปัจจุปปันเน กาเล.

มังคลเทวมุนิปัตติทานคาถา*

(ว่าด้วยการอุทิศถวายส่วนบุญแด่พระเดชพระคุณ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

โย โส จันทะสะโร เถโร สัปปัญโญ กะรุณายะโก
ราชะทินนาภิธาเนนะ มังคะละเทวะมุนิว์หะโย

พระเถระใด นามว่า 'จันทสร' เป็นผู้มีปัญญา เจริญด้วยกรุณา มีชื่อโดยพระราชทินนนาม ว่า 'พระมงคลเทพมุนี'

ชะนานัง อิธะ สัพเพสัง อิสสะโร ปะริหาระโก
วินะยัสสะ จะ ธัมมัสสะ ธัมมะกายัสสะ โกวิโท

เป็นใหญ่ บริหารปกครองชนทั้งปวง ในวัดปากน้ำนี้ ทั้งเป็นผู้ฉลาดในพระธรรมวินัย และธรรมกาย.

ธัมเมสุ คะรุโก ธีโร สีเลสุ สุสะมาหิโต
สิสสานัง ภิกขุอาทีนัง ปิตุฏฐาเน ปะติฏฐิโต

เป็นปราชญ์ เป็นผู้หนักในธรรม ตั้งมั่นอยู่ในศีลทั้งหลาย ดำรงอยู่ในฐานะบิดา ของศิษย์ทั้งหลาย มีภิกษุเป็นต้น

อาหาราทีหิ วัตถูหิ เอเตสัง อะนุกัมปะโก
พะหุนนัง กุละปุตตานัง อุปัชฌาโย วิจักขะโณ,

อนุเคราะห์ศิษย์เหล่านั้น ด้วยวัตถุมีอาหารเป็นต้น เป็นพระอุปัชฌาย์ ผู้มีปัญญาเครื่องพิจารณา ของกุลบุตรทั้งหลายเป็นอันมาก,

โสทานิ กาละมากาสิ กัล์ยาณะกิตติ ติฏฐะติ.

บัดนี้ ท่านได้มรณภาพแล้ว แต่ชื่อเสียงอันงดงามของท่านยังดำรงอยู่.

ตัมมะยัง ยะติกา เถรา มัชฌิมา นะวะกา จิธะ
นิจจัง อะนุสสะรันตาวะ ตัสสะ คุเณนะ โจทิตา
ปุญญันตัสสะ กะริต์วานะ เทมะ ปัตติง อะเสสะโต

เราทั้งหลาย ผู้เป็นนักบวช ในพระศาสนานี้ ที่เป็นเถระ ปานกลาง ผู้ใหม่ ก็ตาม ระลึกถึงท่านอยู่เป็นนิตย์เทียว อันคุณความดีของท่านตักเตือนแล้ว กระทำบุญแล้ว ย่อมอุทิศส่วนบุญแก่ท่าน โดยไม่เหลือ.

---

* พระธรรมวรนายก (ทองหล่อ สุวณฺณรํสี) ผู้แต่ง

** คำว่า 'ท่าน' ที่ปรากฏในคำแปลนี้ หมายถึง พระเดชพระคุณ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) - ผู้แปล.

ยัง ยัง เตนะ กะตัง ปุญญัง, ยัง ยัง อัมเหหิ สัญจิตัง,
ตัสสะ ตัสสานุภาเวนะ ตัสสะ ตัสเสวะ เตชะสา
สัทธัมมัฏฐิติกาโม โส สุขิโต โหตุ สัพพะทา.

บุญใดๆ อันท่านทำแล้ว, บุญใดๆ อันเราทั้งหลายสั่งสมแล้ว, ด้วยอานุภาพ ด้วยเดชแห่งบุญนั้นๆ ท่านปรารถนาการดำรงมั่นอยู่แห่งพระสัทธรรม จงเป็นผู้มีความสุข ในกาลทุกเมื่อ.

สะเจ ยัตถะ ปะติฏฐายะ นะ ละเภยยะ อิมัง วะรัง,
ตัตถะ สัพเพ มะเหสักขา เทวา คันต์วา นิเวทะยุง.
อะนุโมทะตุ โส ปุญญัง ปัตติง ละเภตุ สัพพะโสติ.

หากท่านดำรงอยู่ ณ แห่งหนใด ไม่พึงได้ซึ่งพรนี้ไซร้ ขอเทพยดาผู้มีศักดิ์ใหญ่ทั้งปวงจงไปประกาศในที่นั้น. ขอท่านจงอนุโมทนาบุญ [และ] จงได้ซึ่งส่วนบุญ โดยประการทั้งปวง เทอญ.

รตนัตตยยัปปภาวสิทธิคาถา

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ โลกานัง อะนุกัมปะโก
เวเนยยานัง ปะโพเธตา สันติมัคคานุสาสะโก

พระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้พร้อมด้วยพระองค์เอง เป็นผู้มีความเอ็นดูต่อสัตว์โลกทั้งหลาย เป็นผู้ปลุกเวไนยสัตว์ทั้งหลายให้ตื่น [จากความหลับคือกิเลส] เป็นผู้พร่ำสอนหนทางแห่งสันติคือพระนิพพาน.

ส๎วากขาโต อุตตะโม ธัมโม โลกานัง ตะมะทาละโก
นิยยานิโก จะ ทุกขัส๎มา ธัมมะจารีนุปาละโก

พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว เป็นธรรมสูงสุด เป็นเครื่องทำลายเสียซึ่งความมืดบอดของสัตว์โลกทั้งหลาย เป็นเครื่องนำสัตว์ทั้งหลายออกจากกองทุกข์ และตามรักษาบุคคลผู้ประพฤติธรรมนั้น.

สุปะฏิปันโน มะหาสังโฆ โลกานัง ปุญญะมากะโร
สีละทิฏฐีหิ สังสุทโธ สันติมัคคะนิโยชะโก

สงฆ์หมู่ใหญ่ของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้นเป็นผู้ปฏิบัติดีแล้ว เป็นบ่อเกิดแห่งบุญของสัตว์โลกทั้งหลาย เป็นผู้บริสุทธิ์ดีแล้ว ด้วยศีลและทิฏฐิ เป็นผู้ประพฤติอยู่ในหนทางแห่งสันติคือนิพพาน.

อิจเจตัง ระตะนัง เสฏฐัง โลเก สะระณะมุตตะมัง
ปะริกขะกานะ ธีรานัง ญาณะสัญจาระณักขะมัง

ด้วยคุณสมบัติอันยอดเยี่ยมดังกล่าวมานี้ พระรัตนตรัยอันประเสริฐนี้ จึงเป็นสรณะที่พึ่งอันอุดมในโลก ควรแก่การพิจารณาด้วยปัญญาของหมู่ชนนักปราชญ์ผู้เป็นนักค้นคว้า.

ยัสสะ โลกัง ปะภาเสติ อาตะโปวะ ตะโมนุโท
ทัยยะเทโส อิมาคัมมะ เขมะมัคคัปปะโชตะนัง

ประเทศไทย ซึ่งเป็นดินแดนแถบที่มีแสงสว่างคอยบรรเทาความมืดส่องโลกให้สว่างไสวอยู่ [แถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้] ได้อาศัยพระรัตนตรัยนี้เป็นเครื่องส่องหาหนทางที่เกษมปลอดภัย จึงตั้งมั่นอยู่ในสันติสุข ดำรงอิสรภาพติดต่อกันมาได้.

สันติสุเข ปะติฏฐาติ อิสสะโร สาตะตัง ฐิโต
อัคคะเมตัง ติระตะนัง คะรุง กัต๎วานะ รักขิตัง
ธะชัง กัต๎วา ปะเทสัสสะ ทัยยะเทเสนะ อุทธะตัง

พระเจ้าแผ่นดินแห่งประเทศไทย ได้ทรงพิทักษ์รักษาพระรัตนตรัยอันเลิศนี้เป็นที่เคารพสักการะบูชา ยกขึ้นไว้ให้เป็นธงชัยของประเทศ.

นีติปัญญัตติการายะ สะทิฏฐิกา ปะกุพพะเน
ธัมมะนุญญัง วะ รัฏฐัสสะ รัฏฐานัง สิทธิทายะกัง

ในการยกร่างกฎหมายนิติบัญญัติ พร้อมด้วยหลักการและเหตุผลจึงมีรัฐธรรมนูญของประเทศเป็นแม่บทที่ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศ.

เอวัง สาสะนะกิจเจสุ สังฆัง กัต๎วานะธิสสะรัง
ปะสิชฌะนันติทัง พุทธะ- สาสะนัสสะ ปะสาสะนัง

ในศาสนกิจทั้งหลายก็เช่นเดียวกันนี้ มีการออกพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นเครื่องปกครองพระพุทธศาสนา ยกพระสงฆ์ให้เป็นอิสระในประเทศนี้ โดยอุบายแห่งการปกครองอย่างนี้ พระศาสนาจะดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง.

เอวัง ปะสาสะนุปาเยนะ จิรัง ติฏฐะติ สาสะนัง
ระตะนัตตะยานุภาเวนะ ระตะนัตตะยะเตชะสา
ทัยยะชาติ วิโรเจตุ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา

ด้วยอานุภาพแห่งพระรัตนตรัย (และ) ด้วยเดชะแห่งพระรัตนตรัยขอชาติไทย จงรุ่งเรืองด้วยความสำเร็จแห่งสมบัติทั้งปวง จงถึงความสำเร็จความไพบูลย์และความเจริญงอกงามยิ่งๆ ขึ้นไป ตลอดกาลทุกเมื่อ.

อิทธิง ปัปโปตุ เวปุลลัง วิรุฬ์หิง จุตตะริง สะทา
จิรัง ติฏฐะตุ โลกัส์มิง สัมมาสัมพุทธะสาสะนัง
ทัสเสนตัง ภัพพะสัตตานัง อัญชะสังวะ วิสุทธิยา

ขอพระศาสนาแห่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงสถิตอยู่ในโลกตลอดกาลนาน แสดงหนทางเพื่อความบริสุทธิ์แก่ปวงชนผู้ที่ควรจะตรัสรู้ได้.

จิรัญชีวะตุ ทีฆายุ ทัยยานัง ธัมมะขัตติโย
วัณณะวา พะละสัมปันโน นิรามะโย จะ นิพภะโย

ขอพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นธรรมิกราชของชาวไทย จงมีพระชนมายุยิ่งยืนยาวนาน ทรงมีพระเกียรติคุณปรากฏเป็นที่ชื่นชมยินดี ทรงมีพละกำลังที่สมบูรณ์ ปราศจากอุปสรรคสรรพโรคาพาธ ปราศจากภัยพิบัติทั้งหลายทั้งปวง.

รัฏฐัสสะ ธัมมะนุญญัญจะ จิรัง ติฏฐะตุ โสตถินา

ขอรัฐธรรมนูญของประเทศไทย จงดำรงอยู่โดยสวัสดิภาพตลอดกาลนาน.

ระตะนัตตะยัปปะภาเวนะ วุฑฒิยาสา สะมิชฌะตุ

ด้วยอานุภาพแห่งพระรัตนตรัย ขอความหวังที่จะพัฒนาประเทศจงสำเร็จสมทุกประการ.

ทัยยานัง รัฏฐะปาลีนัง สัพพะสิทธิ สะทา ถิรัง

ขอความสำเร็จทุกประการ อันเป็นไปอย่างมั่นคง จงมีแก่คณะรัฐบาลไทยตลอดกาลทุกเมื่อ.

ชะยะมัตถุ จะ ทัยยานัง วุฑฒิ สันติ นิรันตะรัง

ขอชาวไทย จงมีชัยชนะ มีความเจริญ มีสันติสุขเป็นนิรันดร์กาล.

ปะวัฑฒะตัง จะ ภิยโยโส ธะนุฏฐาเนนะ สัมปะทาติ.

และขอความสมบูรณ์ด้วยเศรษฐกิจ จงเจริญรุ่งเรืองยิ่งๆ ขึ้นไปเทอญ.

ภูมิพลมหาราชวรัสสะ ชยมังคลวรทานคาถา

(คาถาถวายพระพรชัยมงคล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช)

ภูมิพะโล มะหาราชา ทัยยานัง รัฏฐะวัฑฒะโน
ธัมมิโก ทะสะธัมเมหิ รัชชัง กาเรติ สัพพะทา.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ผู้ทรงเป็นมิ่งขวัญของปวงชนชาวไทย ทรงเป็นพระธรรมิกมหาราช ทรงปกครองแผ่นดินด้วยทศพิธราชธรรมตลอดมา.

ทุกขะโต ทุกขิเต ทัยเย ภะยะโต ภะยะตัชชิเต
สะมุสสาโห ปะโมเจติ มะหาการุญญะเจตะสา.
เมตโตทะเกนะ โตเสติ ฆัมเม เทโว วะ ภูมิเช.

ทรงมีพระราชอุตสาหะสม่ำเสมอ ด้วยพระหฤทัยกอปรด้วยพระการุณยภาพอันยิ่งใหญ่ ช่วยปลดเปลื้องชาวไทยผู้ประสบความทุกข์ยากให้พ้นจากความทุกข์ยาก ผู้ประสบภัยพิบัติให้พ้นจากภัยพิบัติ. ทรงทำให้ชาวไทยชุ่มชื่นใจ ด้วยน้ำพระทัยคือพระเมตตาธรรม เหมือนพระพิรุณโปรยปรายลงมาในหน้าแล้งทำให้สำสัตว์บนแผ่นดินชุ่มชื่น ฉะนั้น.

ยัตถะ อัจโจทะกัง โหติ สะโมกันตัง ปะกุพพะเต.
ยัญจะ สุกขัง อะโสกัญจะ ตินตัง โสกัง กะโรติ นัง.

สถานที่ใดมีน้ำท่วม ก็ทรงทำสถานที่นั้นให้มีน้ำพอดี. สถานที่ใดแห้งแล้งขาดแคลนน้ำ ก็ทรงทำที่นั้นให้ชุ่มฉ่ำมีน้ำสมบูรณ์

ยันตัง ภะชะติ ภูมินโท สะทุกขัง สะภะยัมปิจะ,
ตัตถะ ทุกขัง วะ ทุกขีนัง ขีณัง ตัสสานุภาวะโต.

พระจอมแผ่นดินเสด็จพระราชดำเนินถึงสถานที่ใดๆ ซึ่งมีความทุกข์เข็ญและผองภัย, ความทุกข์เข็ญ ณ ที่นั้นๆ ก็พลันมลายไปด้วยพระบรมเดชานุภาพของพระองค์.

กะตังสะ สัพพะกิจจัญจะ สัพพะวาจา จะ วาจิตา
จินติตา สัพพะจินตา จะ สัพพะเสทา จะ มุจจะเร
สัพพานิ สัพพะทัยยานัง สุขัตถายะ ปะวัตตะเร.

พระราชกรณียกิจทั้งปวงที่พระองค์ทรงบำเพ็ญแล้วก็ดี พระราชดำรัสทั้งหมดที่ตรัสแสดงแล้วก็ดี พระราชดำริทั้งสิ้นที่ทรงดำริไว้แล้วก็ดี พระเสโททุกหยาดที่หยดโลมดินก็ดี ล้วนเป็นไปเพื่อความสุขและประโยชน์แก่ปวงชนชาวไทยทั้งสิ้น.

สัพพะทัยยา อิมาคัมมะ **วิจักขะณัง นะริสสะรัง**
สะมัคคา เอกะจิตตา จะ **ธัมเมนะ ทัยยะวัฑฒะเน**
รัฏฐัสสะ เอกะรัชชัญจะ **ธัมมะเนตติญจะ รักขะเร.**

ปวงชนชาวไทย ได้อาศัยพระบารมีแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระปัญญาแจ้งประจักษ์พระองค์นี้ จึงมีความสมัครสมานสามัคคีมีน้ำใจร่วมกันในการพัฒนาประเทศไทย ช่วยกันรักษาเอกราชและธรรมเนียมประเพณีของชาติไว้ได้โดยธรรม.

อิทาเนโส มหาราชา **ปุณณาสีติสะมายุโก**[๑]
อีทิเส มังคะเล กาเล **เทมัสสะ วะระมังคะลัง.**

บัดนี้ พระมหาราชเจ้าพระองค์นั้นทรงเจริญพระชนมายุ ๘๐ พรรษา[๑] แล้ว ในมหามงคลสมัยนี้ อาตมภาพทั้งหลายขอถวายพระพรชัยมงคลแด่สมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้าพระองค์นั้น

ระตะนัตตะยานุภาเวนะ **ระตะนัตตะยะเตชะสา**
ยัง สัพพะกุสะลัง กัมมัง **อัมเหหิ ปะสุตัง สะทา**
ยันโน สัพพะปะริตตัญจะ **ภะณิตัง สิทธิทายะกัง**

คือ ด้วยเดชานุภาพแห่งพระศรีรัตนตรัย และด้วยอานุภาพแห่งกุศลกรรมทั้งปวงที่อาตมภาพทั้งหลายสั่งสมไว้แล้วทุกเมื่อมา ตลอดทั้งอานุภาพแห่งพระปริตรที่อำนวยความศักดิ์สิทธิ์ให้ทั้งปวงที่อาตมภาพทั้งหลายได้สวดสาธยายแล้วนี้

ตัสสะ ตัสสานุภาเวนะ **ภูมิพะโล นะราธิโป**
ทีฆายุโก อะโรโค จะ **สุขิโต อะกุโตภะโย**

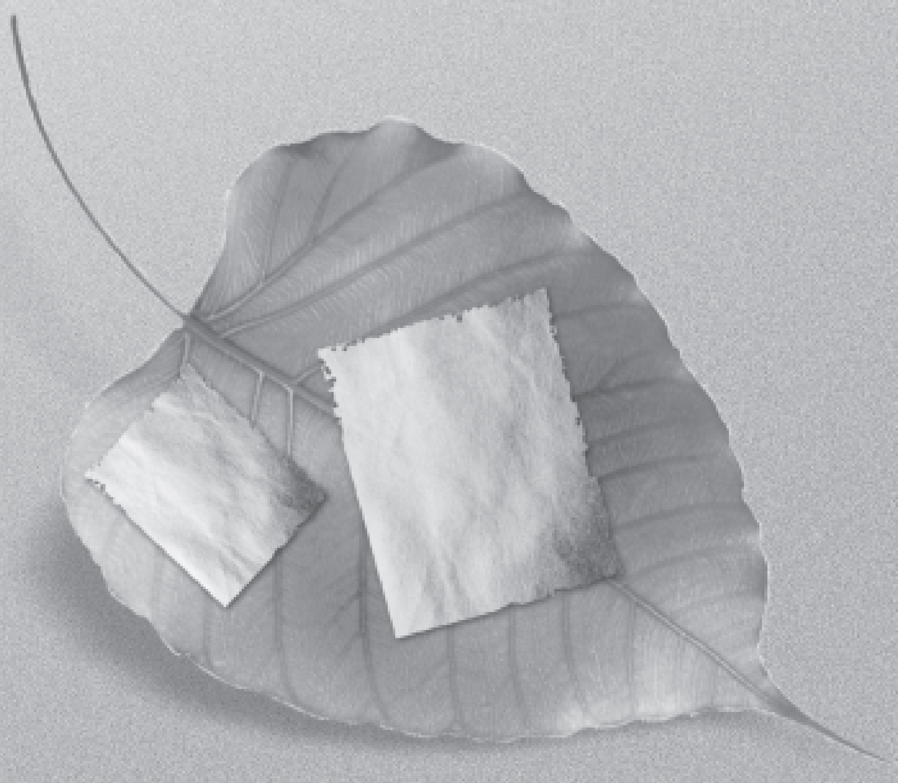
ขอพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า ทรงมีพระชนมายุยิ่งยืนนาน ทรงนิราศจากโรคาพาธ ทรงพระเกษมสำราญ หาเภทภัยจากที่ใดๆ มาพ้องพานมิได้

พะลูเปโต สะโต โหตุ **สัพพะจินตานะ ปาระคู**
จิรัง รัชเช ปะติฏฐาตุ **ปะติฏฐา ทัยยะวาสินันติ.**

มีพระพลานามัยแข็งแรง มีพระสติมั่นคง ทรงได้รับความสำเร็จแห่งพระราชดำริทั้งปวง สถิตสถาพรอยู่ในไอศูรย์ราชสมบัติ เป็นที่พึ่งแห่งพสกนิกรชาวไทย ตลอดกาลนาน เทอญ.

[๑] ในปี พ.ศ.๒๕๕๐

อนุโมทนาวิธี

อนุโมทนาวิธี

(องค์ประธานเริ่ม)

ยะถา วาริวะหา ปูรา ปะริปูเรนติ สาคะรัง,
เอวะเมวะ อิโต ทินนัง เปตานัง อุปะกัปปะติ.

ห้วงน้ำเต็ม ย่อมยังสมุทรสาครให้บริบูรณ์ได้ฉันใด, ทานที่ท่านอุทิศให้แล้วในโลกนี้ ย่อมสำเร็จประโยชน์แก่ผู้ที่ละโลกนี้ไปแล้ว ฉันนั้น.

อิจฉิตัง ปัตถิตัง ตุม์หัง ขิปปะเมวะ สะมิชฌะตุ.
สัพเพ ปูเรนตุ สังกัปปา จันโท ปัณณะระโส ยะถา
(สัพเพ ปูเรนตุ สังกัปปา) **มะณิ โชติระโส ยะถา.**

ขออิฏฐิผล ที่ท่านปรารถนาแล้ว ตั้งใจแล้ว จงสำเร็จโดยฉับพลัน. ขอความดำริทั้งปวง จงเต็มที่เหมือนพระจันทร์วันเพ็ญ เหมือนแก้วมณีอันสว่างไสว ควรยินดี.

สัพพีติโย[๑] วิวัชชันตุ[๒] สัพพะโรโค วินัสสะตุ
มา เต ภะวัต์วันตะราโย สุขี ทีฆายุโก ภะวะ. *(๓ จบ)*

ความจัญไรทั้งปวงจงเว้นไป. โรคทั้งปวงจงฉิบหายไป. อันตรายอย่าได้มีแก่ท่าน. ขอท่านจงเป็นผู้มีสุขมีอายุยืน.

อะภิวาทะนะสีลิสสะ นิจจัง วุฑฒาปะจายิโน
จัตตาโร ธัมมา วัฑฒันติ อายุ วัณโณ สุขัง พะลัง.

ธรรม ๔ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ย่อมเจริญแก่บุคคล ผู้มีปกติไหว้บุคคลผู้ควรไหว้ ผู้อ่อนน้อมต่อบุคคลผู้เจริญ เป็นนิตย์.

คำสวดต่อจาก "ยถาฯ สัพพีฯ" ที่ใช้ในราชการ

ระตะนัตตะยานุภาเวนะ ระตะนัตตะยะเตชะสา
ทุกขะโรคะภะยา เวรา โสกา สัตตุ จุปัททะวา
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโต.

ด้วยเดชานุภาพแห่งพระศรีรัตนตรัย ทุกข์ โรค ภัย และเวรทั้งหลาย ความโศก ศัตรู และอุปัททวะทั้งหลาย อันตรายทั้งหลายเป็นอเนก จงพินาศไป โดยไม่เหลือ.

---

[๑] รูปรองลงไป รับ **สัพพีติโย** [๒] รับพร้อมกัน **วิวัชชันตุ สัพพะโรโค วินัสสะตุ** ...

ชะยะสิทธิ ธะนัง ลาภัง โสตถิ ภาคยัง สุขัง พะลัง
สิริ อายุ จะ วัณโณ จะ โภคัง วุฑฒี จะ ยะสะวา
สะตะวัสสา จะ อายู จะ ชีวะสิทธี ภะวันตุ เต.

ความชนะ ความสำเร็จ ทรัพย์และลาภ ความสวัสดี ความมีโชค ความสุข มีกำลัง สิริ อายุ วรรณะ โภคะ ความเจริญ และความเป็นผู้มียศ อายุยืนร้อยปี และความสำเร็จในชีวิต จงมีแก่ท่าน ในกาลทุกเมื่อ.

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะพุทธานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต.
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะธัมมานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต.
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะสังฆานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต.

ขอสรรพมงคลทั้งหลายจงมีแก่ท่าน, ขอเหล่าเทวดาทั้งหลายจงรักษาท่าน, ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้า, ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรม, ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์, ขอความสวัสดีทั้งหลาย, จงมีแด่ท่านทุกเมื่อเทอญ.

อาฏานาฏิยปริตร (ย่อ)

สัพพะโรคะวินิมุตโต สัพพะสันตาปะวัชชิโต
สัพพะเวระมะติกกันโต นิพพุโต จะ ตุวัง ภะวะ.

ท่านจงเป็นผู้พ้นแล้วจากภัยทั้งปวง เว้นแล้วจากความเดือดร้อนทั้งปวง ล่วงเสียซึ่งเวรทั้งปวง และเป็นผู้ดับทุกข์ทั้งปวง.

สัพพีติโย วิวัชชันตุ สัพพะโรโค วินัสสะตุ
มา เต ภะวัต์วันตะราโย สุขี ทีฆายุโก ภะวะ.

ความจัญไรทั้งปวงจงเว้นไป. โรคทั้งปวงจงฉิบหายไป. อันตรายอย่าได้มีแก่ท่าน. ขอท่านจงเป็นผู้มีสุขมีอายุยืน.

อะภิวาทะนะสีลิสสะ นิจจัง วุฑฒาปะจายิโน
จัตตาโร ธัมมา วัฑฒันติ อายุ วัณโณ สุขัง พะลัง.

ธรรม ๔ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ย่อมเจริญแก่บุคคล ผู้มีปกติไหว้บุคคลผู้ควรไหว้ ผู้อ่อนน้อมต่อบุคคลผู้เจริญ เป็นนิตย์.

มงคลจักรวาฬน้อย

สัพพะพุทธานุภาเวนะ สัพพะธัมมานุภาเวนะ สัพพะสังฆานุภาเวนะ พุทธะระตะนัง ธัมมะระตะนัง สังฆะระตะนัง ติณณัง ระตะนานัง อานุภาเวนะ จะตุราสีติสะหัสสะธัมมักขันธานุภาเวนะ ปิฏะกัตตะยานุภาเวนะ ชินะสาวะกานุภาเวนะ สัพเพ เต โรคา สัพเพ เต ภะยา สัพเพ เต อันตะรายา สัพเพ เต อุปัททะวา สัพเพ เต ทุนนิมิตตา สัพเพ เต อะวะมังคะลา วินัสสันตุ.

ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้าทั้งปวง ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรมทั้งปวง ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ทั้งปวง ด้วยอานุภาพแห่งพระรัตนะ ๓ คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรมขันธ์แปดหมื่นสี่พัน ด้วยอานุภาพแห่งพระไตรปิฎก ด้วยอานุภาพแห่งพระสาวกของพระชินเจ้า โรคทั้งปวงของท่าน ภัยทั้งปวงของท่าน อันตรายทั้งปวงของท่าน อุปัททวะทั้งปวงของท่าน นิมิตร้ายทั้งปวงของท่าน อวมงคลทั้งปวงของท่าน จงพินาศไป.

อายุวัฑฒะโก ธะนะวัฑฒะโก สิริวัฑฒะโก ยะสะวัฑฒะโก พะละวัฑฒะโก วัณณะวัฑฒะโก สุขะวัฑฒะโก โหตุ สัพพะทา.

ความเจริญอายุ ความเจริญทรัพย์ ความเจริญสิริ ความเจริญยศ ความเจริญกำลัง ความเจริญวรรณะ ความเจริญสุข จงมีแก่ท่าน ในกาลทั้งปวง.

ทุกขะโรคะภะยา เวรา โสกา สัตตุ จุปัททะวา
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ จะ เตชะสา

ทุกข์ โรค ภัย และเวรทั้งหลาย ความโศก ศัตรู และอุปัททวะทั้งหลาย อันตรายทั้งหลายเป็นอเนก จงพินาศไป ด้วยเดชะ [แห่งพระรัตนตรัย].

[๑]ชะยะสิทธิ ธะนัง ลาภัง โสตถิ ภาค์ยัง สุขัง พะลัง
สิริ อายุ จะ วัณโณ จะ โภคัง วุฑฒี จะ ยะสะวา
สะตะวัสสา จะ อายู จะ ชีวะสิทธี ภะวันตุ เต.
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะพุทธานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต.
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะธัมมานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต.
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะสังฆานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต.

[๑] ดูคำแปลในหน้าก่อน

โภชนทานานุโมทนาคาถา

อายุโท พะละโท ธีโร วัณณะโท ปะฏิภาณะโท
สุขัสสะ ทาตา เมธาวี สุขัง โส อะธิคัจฉะติ.

ผู้มีปัญญา ให้อายุ ให้กำลัง ให้วรรณะ ให้ปฏิภาณ ให้ความสุข ย่อมประสบสุข.

อายุง ทัต๎วา พะลัง วัณณัง สุขัญจะ ปะฏิภาณะโท
ทีฆายุ ยะสะวา โหติ ยัตถะ ยัตถูปะปัชชะตีติ.

ผู้มีปัญญา ให้อายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณ บังเกิดในที่ใดๆ ย่อมเป็นผู้มีอายุยืน มียศ ในที่นั้นๆ.

อัคคัปปสาทสูตร

อัคคะโต เว ปะสันนานัง อัคคัง ธัมมัง วิชานะตัง
อัคเค พุทเธ ปะสันนานัง ทักขิเณยเย อะนุตตะเร

เมื่อบุคคลรู้จักธรรมอันเลิศ เลื่อมใสแล้วโดยความเป็นของเลิศ เลื่อมใสแล้วในพระพุทธเจ้าผู้เลิศ ซึ่งเป็นทักษิไณยบุคคลอันเยี่ยมยอด.

อัคเค ธัมเม ปะสันนานัง วิราคูปะสะเม สุเข
อัคเค สังเฆ ปะสันนานัง ปุญญักเขตเต อะนุตตะเร

เลื่อมใสแล้วในพระธรรมอันเลิศ ซึ่งเป็นธรรมปราศจากราคะและสงบระงับเป็นสุข เลื่อมใสแล้วในพระสงฆ์ผู้เลิศ ซึ่งเป็นบุญเขตอย่างยอด.

อัคคัส๎มิง ทานัง ทะทะตัง อัคคัง ปุญญัง ปะวัฑฒะติ.
อัคคัง อายุ จะ วัณโณ จะ ยะโส กิตติ สุขัง พะลัง

ถวายทานในท่านผู้เลิศนั้น บุญที่เลิศก็ย่อมเจริญ. อายุ วรรณะ ที่เลิศ และยศ เกียรติคุณ สุขะ พละ ที่เลิศ ย่อมเจริญ.

อัคคัสสะ ทาตา เมธาวี อัคคะธัมมะสะมาหิโต
เทวะภูโต มะนุสโส วา อัคคัปปัตโต ปะโมทะตีติ.

ผู้มีปัญญาตั้งมั่นในธรรมอันเลิศแล้ว ให้ทานแก่ท่านผู้เป็นบุญเขตอันเลิศ จะไปเกิดเป็นเทพยดาหรือไปเกิดเป็นมนุษย์ก็ตาม ย่อมถึงความเป็นผู้เลิศบันเทิงอยู่ ดังนี้แล.

กาลทานสุตตคาถา

กาเล ทะทันติ สะปัญญา วะทัญญู วีตะมัจฉะรา
กาเลนะ ทินนัง อะริเยสุ อุชุภูเตสุ ตาทิสุ
วิปปะสันนะมะนา ตัสสะ, วิปุลา โหติ ทักขิณา.

ทายกทั้งหลายเหล่าใด เป็นผู้มีปัญญา มีปกติรู้จักคำพูด ปราศจากความตระหนี่ มีใจเลื่อมใสแล้วในพระอริยเจ้าทั้งหลาย ซึ่งเป็นผู้ตรง คงที่ บริจาคทานทำให้เป็นของที่ตนถวายโดยกาลนิยม ในกาลสมัย, ทักษิณาของทายกนั้นเป็นสมบัติมีผลไพบูลย์.

เย ตัตถะ อะนุโมทันติ เวยยาวัจจัง กะโรนติ วา,
นะ เตนะ ทักขิณา โอนา. เตปิ ปุญญัสสะ ภาคิโน.

ชนทั้งหลายเหล่าใดอนุโมทนา หรือช่วยกระทำการขวนขวายในทานนั้น, ทักษิณาทานของเขา [ทายก] มิได้บกพร่องไปด้วยเหตุนั้น. ชนทั้งหลายแม้เหล่านั้น ย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งบุญนั้นด้วย.

ตัสฺมา ทะเท อัปปะฏิวานะจิตโต ยัตถะ ทินนัง มะหัปผะลัง.
ปุญญานิ ปะระโลกัสฺมิง ปะติฏฐา โหนติ ปาณินันติ.

เหตุนั้น ทายกควรเป็นผู้ที่มีจิตไม่ท้อถอย ให้ในที่ใดมีผลมาก ควรให้ในที่นั้น. บุญย่อมเป็นที่พึ่งของสัตว์ทั้งหลายในโลกหน้า ฉะนั้นแล.

ติโรกุฑฑกัณฑปัจฉิมภาค

‘อะทาสิ เม อะกาสิ เม ญาติมิตตา สะขา จะ เม’
เปตานัง ทักขิณัง ทัชชา ปุพเพ กะตะมนุสสะรัง

บุคคลเมื่อระลึกถึงอุปการะอันท่านได้ทำแก่ตนในกาลก่อนว่า ‘ผู้นี้ให้สิ่งนี้แก่เรา ผู้นี้ได้ทำกิจนี้ของเรา ผู้นี้เป็นญาติ เป็นมิตร เป็นเพื่อนของเรา’ ดังนี้ ก็ควรให้ทักษิณาทาน[๑] เพื่อผู้ที่ละโลกนี้ไปแล้ว.

นะ หิ รุณณัง วา โสโก วา ยา วัญญา ปะริเทวะนา,
นะ ตัง เปตานะมัตถายะ. เอวัง ติฏฐันติ ญาตะโย.

การร้องไห้ก็ตาม การเศร้าโศกก็ตาม หรือร่ำไรรำพันอย่างอื่นก็ตาม บุคคลไม่ควรทำเลย, เพราะว่าการร้องไห้เป็นต้นนั้น ไม่เป็นประโยชน์แก่ญาติทั้งหลาย ผู้ละโลกนี้ไปแล้ว. ญาติทั้งหลายย่อมตั้งอยู่อย่างนั้น [นอนนิ่งไม่ฟื้นคืนมาได้].

อะยัญจะ โข ทักขิณา ทินนา สังฆัมหิ สุปะติฏฐิตา
ทีฆะรัตตัง หิตายัสสะ ฐานะโส อุปะกัปปะติ.

ก็ทักษิณานุปทาน[๒] นี้แล อันท่านให้แล้ว ประดิษฐานไว้ดีแล้วในสงฆ์ ย่อมสำเร็จประโยชน์เกื้อกูล แก่ผู้ที่ละโลกนี้ไปแล้วนั้น ตลอดกาลนาน ตามฐานะ.

โส ญาติธัมโม จะ อะยัง นิทัสสิโต.
เปตานะ ปูชา จะ กะตา อุฬารา.

ญาติธรรม[๓] นี้นั้น ท่านได้แสดงให้ปรากฏแล้วแก่ญาติทั้งหลายผู้ละโลกนี้ไปแล้ว. และบูชาอย่างยิ่ง ท่านก็ได้ทำแล้วแก่ญาติทั้งหลายผู้ละโลกนี้ไปแล้ว.

พะลัญจะ ภิกขูนะมะนุปปะทินนัง.
ตุมเหหิ ปุญญัง ปะสุตัง อะนัปปะกันติ.

กำลังแห่งภิกษุทั้งหลาย ชื่อว่าท่านได้เพิ่มให้แล้วด้วย. บุญไม่น้อย ท่านได้ขวนขวายแล้ว.

---

[๑] ทักษิณาทาน คือ ของทำบุญ

[๒] ทักษิณานุปทาน คือ การทำบุญอุทิศผลแก่ผู้ตาย

[๓] ญาติธรรม คือ ธรรมที่พึงปฏิบัติต่อญาติ

อานุภาพพระปริตร

ในคัมภีร์อรรถกถา **มีปรากฏเรื่องที่อานุภาพพระปริตรคุ้มครองผู้สวด** อาทิเช่น

เมื่อครั้งพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นนกยูงทอง พระองค์ทรงหมั่นสาธยาย "โมรปริตร" ที่กล่าวถึงคุณของพระพุทธเจ้า จึงทำให้แคล้วคลาดจากบ่วงที่นายพรานดักไว้ *(ชา. อฏฺ. ๒/๓๕)*

และในสมัยพุทธกาล มีภิกษุ ๕๐๐ รูป ไปเจริญภาวนาในป่า ได้ถูกเทวดารบกวน จนกระทั่งปฏิบัติธรรมไม่ได้ ต้องเดินทางกลับเมืองสาวัตถี ในขณะนั้นพระพุทธเจ้าได้ตรัสสอน "เมตตปริตร" ที่กล่าวถึงการเจริญเมตตา ครั้นภิกษุเหล่านั้นหมั่นเจริญเมตตาภาวนา เทวดาก็มีไมตรีจิตตอบสนองช่วยพิทักษ์คุ้มครอง ไม่รบกวนเหมือนก่อน *(สุตฺตนิ. อฏฺ. ๑/๒๒๑, ขุทฺทก. อฏฺ. ๒๒๕)*

อานุภาพพระปริตรยังสามารถคุ้มครองผู้ฟังได้อีกด้วย ดังมีปรากฏในอรรถกถาว่า ในสมัยพุทธกาล เมื่อเมืองเวสาลีประสบภัย ๓ อย่าง คือ ข้าวยากหมากแพง อมนุษย์ และโรคระบาด พระพุทธเจ้าได้รับนิมนต์เสด็จไปโปรด พระองค์ทรงรับสั่งให้พระอานนท์สวด "รตนปริตร" ที่กล่าวถึงคุณของพระรัตนตรัย ภัยดังกล่าวในเมืองนั้นได้สงบลง *(ขุทฺทก. อฏฺ. ๑๔๑-๑๔๔)*

และในสมัยพุทธกาล มีเด็กคนหนึ่งจะถูกยักษ์จับกินภายใน ๗ วัน เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้ภิกษุสวดพระปริตรตลอด ๗ คืน และพระองค์ได้เสด็จไปสวดพระปริตรในคืนที่ ๘ ทำให้เด็กนั้นรอดพ้นจากการถูกยักษ์จับกิน มีอายุยืน ๑๒๐ ปี บิดามารดาของเขาจึงตั้งชื่อว่า อายุวัฑฒนกุมาร คือ เด็กผู้มีอายุยืน เพราะรอดพ้นจากอันตราย ดังกล่าว *(ธ.อ. ๔/๑๑๓-๑๑๖)*

อานิสงส์พระปริตร

โบราณาจารย์ได้รวบรวมอานิสงส์ของพระปริตร ดังนี้ คือ

๑. กรณียเมตตปริตร ทำให้หลับเป็นสุข ตื่นเป็นสุข ไม่ฝันร้าย เป็นที่รักของมนุษย์ทั้งหลาย เป็นที่รักของอมนุษย์ทั้งหลาย เทพพิทักษ์รักษา ไม่มีภยันตราย จิตเกิดสมาธิง่าย ใบหน้าผ่องใส มีสิริมงคล ไม่หลงสติในเวลาเสียชีวิต และเกิดเป็นพรหมเมื่อบรรลุเมตตาฌาน

๒. ขันธปริตร	ป้องกันภัยจากอสรพิษและสัตว์ร้ายอื่นๆ
๓. โมรปริตร	ป้องกันภัยจากผู้คิดร้าย
๔. อาฏานาฏิยปริตร	ป้องกันภัยจากอมนุษย์ มีสุขภาพดี และมีความสุข
๕. โพชฌังคปริตร	ทำให้มีสุขภาพดี มีอายุยืน และพ้นจากอุปสรรคทั้งปวง
๖. ชยปริตร	ทำให้ประสบชัยชนะ และมีความสุขสวัสดี
๗. รตนปริตร	ทำให้ได้รับความสวัสดี และพ้นจากอุปสรรคอันตราย

๘. วัฏฏกปริตร	ทำให้พ้นจากอัคคีภัย
๙. มังคลปริตร	ทำให้เกิดสิริมงคล และปราศจากอันตราย
๑๐. ธชัคคปริตร	ทำให้พ้นจากอุปสรรคอันตราย และการตกจากที่สูง
๑๑. อังคุลิมาลปริตร	ทำให้คลอดบุตรง่าย และป้องกันอุปสรรคอันตราย
๑๒. อภยปริตร	ทำให้พ้นจากภัยพิบัติ ไม่ฝันร้าย.

จำนวนพระปริตร

โบราณาจารย์ได้จำแนกพระปริตรออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. จุลราชปริตร (๗ ตำนาน) มี ๗ พระปริตร คือ

๑. มังคลปริตร
๒. รตนปริตร
๓. กรณียเมตตปริตร
๔. ขันธปริตร
๕. โมรปริตร
๖. ธชัคคปริตร
๗. อาฏานาฏิยปริตร

๒. มหาราชปริตร (๑๒ ตำนาน) มี ๑๒ พระปริตร คือ

๑. มังคลปริตร
๒. รตนปริตร
๓. กรณียเมตตปริตร
๔. ขันธปริตร
๕. โมรปริตร
๖. วัฏฏกปริตร
๗. ธชัคคปริตร
๘. อาฏานาฏิยปริตร
๙. อังคุลิมาลปริตร
๑๐. โพชฌังคปริตร
๑๑. อภยปริตร
๑๒. ชยปริตร

ตำนานพระปริตร

มังคลปริตร

มังคลปริตร คือ ปริตรที่กล่าวถึงมงคล ๓๘ ประการ

มีประวัติว่า ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะตรัสมงคลนี้ ได้เกิดปัญหาถกเถียงกันในโลกมนุษย์ว่าอะไรเป็นมงคล บางคนกล่าวว่าการเห็นรูปที่ดีเป็นมงคล บางคนกล่าวว่าได้ยินเสียงที่ดีเป็นมงคล บางคนกล่าวว่า กลิ่น รส สัมผัส ที่ดีเป็นมงคล ต่างฝ่ายก็ยืนยันความเห็นของตน แต่ไม่สามารถ

* จากหนังสือพระปริตรธรรม วัดท่ามะโอ จ.ลำปาง แปลโดย พระคันธสาราภิวงศ์, ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม พ.ศ.๒๕๔๐; จิตวัฒนาการพิมพ์ อ.เมือง จ.ลำปาง

อธิบายให้ฝ่ายอื่นยอมรับได้ ปัญหานี้ได้แพร่ไปถึงเทวโลกและพรหมโลก จนเทวดาและพรหมได้แบ่งแยกเป็น ๓ ฝ่าย เหมือนมนุษย์ และยังดำรงอยู่นาน ๑๒ ปี ต่อมาในปีที่ ๑๒ เหล่าเทวดาชั้นดาวดึงส์ได้ทูลถามปัญหานี้กับพระอินทร์ ท้าวเธอจึงทรงมอบหมายให้เทพบุตรตนหนึ่งทูลถามปัญหานี้กับพระพุทธเจ้าแล้วเสด็จมาเฝ้า พร้อมกับเหล่าเทวดาเพื่อสดับมงคล

ฉะนั้น พระพุทธองค์จึงตรัสพระปริตรนี้ตามคำอาราธนาของเทพบุตรนั้น *(ขุทฺทก.อฏฺ.๑๐๒-๑๐๖).*

รตนปริตร

รตนปริตร คือ ปริตรที่กล่าวถึงคุณของพระรัตนตรัย แล้วอ้างคุณนั้นมาพิทักษ์คุ้มครองให้มีความสวัสดี

มีประวัติว่า ในสมัยหนึ่งเมืองเวสาลีเกิดฝนแล้งขาดแคลนอาหาร มีคนอดอยากล้มตายมากมาย ซากศพถูกโยนทิ้งนอกเมือง พวกมนุษย์ได้กลิ่นศพก็พากันเข้ามาในเมือง ทำอันตรายคนตายมากขึ้น และยังเกิดอหิวาตกโรคระบาดอีกด้วย ทำให้เมืองเวสาลีประสบภัย ๓ อย่าง ได้แก่ ***ทุพภิกขภัย*** คือข้าวยากหมากแพง ***อมนุสสภัย*** คือภัยจากอมนุษย์ ***โรคภัย*** คือภัยจากโรคระบาด

ในขณะนั้นชาวเมืองดำริว่า เมืองนี้ไม่เคยเกิดภัยพิบัติเช่นนี้ถึง ๗ รัชสมัย จึงกราบทูลเจ้าผู้ครองนครว่า ภัยเกิดจากการที่พระองค์ไม่ทรงธรรมหรือ? เจ้าผู้ครองนครได้รับสั่งให้ชาวเมืองประชุมกันพิจารณาโทษของพระองค์ แต่ชาวเมืองไม่สามารถพิจารณาโทษได้ ทั้งหมดจึงปรึกษากันว่าควรจะนิมนต์พระศาสดาองค์หนึ่งมาดับทุกข์ภัยนี้ บางคนกล่าวว่าควรนิมนต์เดียรถีย์บางคนกล่าวว่าควรนิมนต์พระพุทธเจ้า ในที่สุด ทุกฝ่ายมีความเห็นตรงกันว่า ควรนิมนต์พระพุทธเจ้าให้เสด็จมาโปรด จึงส่งเจ้าลิจฉวีสองพระองค์เป็นผู้ทูลนิมนต์

เมื่อพระพุทธองค์เสด็จถึงเมืองเวสาลี พระอินทร์พร้อมด้วยเทพบริวารเป็นอันมาก ได้มาเฝ้าในสถานที่นั้น ทำให้พวกอมนุษย์ต้องหลบหนีออกจากเมือง จากนั้นพระพุทธองค์ทรงสอนพระปริตรนี้แก่พระอานนท์ และรับสั่งให้ท่านสาธยายรอบเมืองที่มีกำแพงสามชั้นตลอดสามยาม พวกอมนุษย์ที่ยังเหลืออยู่ได้หลบหนีไปหมด เพราะกลัวอานุภาพพระปริตร ครั้นอมนุษย์หนีไปและโรคระบาดระงับลงแล้ว ชาวเมืองได้มาประชุมกันที่ศาลากลางเมือง แล้วนิมนต์พระพุทธองค์เสด็จในเวลานั้นพระพุทธองค์ได้ตรัสรัตนปริตรนี้แก่พุทธบริษัทที่มาประชุมกันในที่นั้น *(ขุทฺทก. อฏฺ ๑๔๑-๑๔๔)*

กรณียเมตตปริตร

กรณียเมตตสูตร คือ ปริตรที่กล่าวถึงการเจริญเมตตา

มีประวัติว่า สมัยหนึ่งเมื่อพระพุทธเจ้าประทับอยู่ที่วัดพระเชตวัน กรุงสาวัตถี มีภิกษุ ๕๐๐ รูปเรียนกัมมัฏฐานจากพระพุทธองค์แล้ว เดินทางไปแสวงหาสถานที่เพื่อปฏิบัติธรรม พวกท่านได้มาถึงไพรสณฑ์แห่งหนึ่ง ปรึกษากันว่าสถานที่นี้เหมาะสมแก่การเจริญสมณธรรม จึงตกลงใจอยู่

จำพรรษาในที่นั้น ชาวบ้านก็มีจิตศรัทธาสร้างกุฏิถวายให้พำนักรูปละหลัง และอุปัฏฐากด้วยปัจจัย ๔ มิให้ขาดแคลน

เมื่อฝนตก พวกท่านจะเจริญกัมมัฏฐานที่กุฏิ ครั้นฝนไม่ตกก็จะมาปฏิบัติธรรมที่โคนต้นไม้ รุกขเทวดาที่สิงสถิตอยู่ที่ต้นไม้ ไม่สามารถอยู่ในวิมานได้ เพราะผู้ทรงศีลมาอยู่ใต้วิมานของตน จึงต้องพาบุตรธิดาลงมาอยู่บนพื้น เบื้องแรกเทวดาคิดว่าพวกภิกษุคงจะอยู่ชั่วคราว ก็ทนรอดูอยู่ แต่เมื่อรู้ว่ามาจำพรรษาตลอด ๓ เดือน จึงไม่พอใจ คิดจะขับไล่ให้กลับไปในระหว่างพรรษา ฉะนั้น จึงพยายามหลอกหลอนด้วยวิธีต่างๆ เช่น สำแดงรูปร่างที่น่ากลัว ร้องเสียงโหยหวน ทำให้ได้รับกลิ่นเหม็นต่างๆ

พวกภิกษุได้หวาดหวั่นตกใจต่ออารมณ์ที่น่ากลัวเหล่านั้น ไม่สามารถปฏิบัติธรรมโดยสะดวกได้ จึงปรึกษากันว่าไม่ควรจะอยู่ในสถานที่นี้ต่อไป ควรจะกลับไปจำพรรษาในสถานที่อื่น จากนั้นจึงรีบเดินทางกลับโดยไม่บอกลาชาวบ้าน เมื่อมาถึงวัดพระเชตวัน ได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าแล้วกราบทูลเรื่องนี้ แต่พระพุทธองค์ก็ทรงเล็งเห็นว่าสถานที่เดิมเหมาะสมกับภิกษุเหล่านี้มากกว่าที่อื่น จึงทรงแนะนำให้พวกท่านกลับไปสถานที่นั้น พร้อมกับตรัสสอนเมตตปริตรเพื่อเจริญเมตตาแก่รุกขเทวดา

เมื่อพวกภิกษุได้เรียนเมตตปริตรจากพระพุทธเจ้าแล้ว จึงเดินทางกลับไปสถานที่เดิม ก่อนจะเข้าสู่ราวป่า พวกท่านได้เจริญเมตตาโดยสาธยายพระปริตรนี้ อานุภาพแห่งเมตตาทำให้รุกขเทวดามีจิตอ่อนโยน มีไมตรีจิต จึงไม่เบียดเบียนเหมือนก่อน ทั้งยังช่วยปรนนิบัติและคุ้มครองภัยอื่นๆ อีกด้วย ภิกษุเหล่านั้นได้พากเพียรเจริญเมตตาภาวนา แล้วเจริญวิปัสสนาภาวนา โดยใช้เมตตาเป็นบาทแห่งวิปัสสนา ทุกรูปได้บรรลุอรหัตตผลภายในพรรษานั้น *(สุตฺตนิ.อฏฺ. ๑/๒๒๑, ขุทฺทก. อฏฺ. ๒๒๕)*

ขันธปริตร

ขันธปริตร คือ พระปริตรที่กล่าวถึงการเจริญเมตตาแก่พญางูทั้ง ๔ ตระกูล และแก่สรรพสัตว์

มีประวัติว่า เมื่อพระพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ที่วัดพระเชตวัน กรุงสาวัตถี มีภิกษุรูปหนึ่งถูกงูกัด เหล่าภิกษุได้กราบทูลความนี้แด่พระพุทธองค์ พระพุทธองค์ตรัสว่า ภิกษุนั้นถูกงูกัดเพราะไม่ได้แผ่เมตตาแก่พญางูทั้ง ๔ ตระกูล ผู้แผ่เมตตาแก่พญางูเหล่านั้นจะไม่ถูกงูกัด แล้วตรัสสอนให้แผ่เมตตาแก่พญางูทั้ง ๔ ตระกูล คือ งูตระกูลวิรูปักษ์, งูตระกูลเอราบถ, งูตระกูลอัพยาบุตร และงูตระกูลกัณหาโคตม *(อํ. จตุกฺก. ๒๑/๖๗/๘๓, วิ. จูฬ. ๗/๒๕๑/๘, ขุ. ชา. ๒๗/๑๐๕/๕๖)*

ในอรรถกถาชาดก *(ชา.อฏฺ. ๓/๑๔๔)* มีประวัติดังนี้ เมื่อภิกษุรูปหนึ่งถูกงูกัด พระพุทธเจ้าตรัสว่า เราตถาคตเคยสอนขันธปริตรในขณะที่ยังเป็นพระโพธิสัตว์อยู่ คือเมื่อพระพุทธองค์เสวยพระชาติเป็นฤาษีที่ป่าหิมพานต์ ได้พำนักอยู่ร่วมกับฤาษีเป็นอันมาก ขณะนั้นมีฤาษีตนหนึ่งถูกงูกัดจนเสียชีวิต ท่านจึงได้สอนขันธปริตรแก่พวกฤาษีเพื่อป้องกันภัยจากอสรพิษ.

โมรปริตร

โมรปริตร คือ ปริตรของนกยูง เป็นพระปริตรที่กล่าวถึงคุณของพระพุทธเจ้า แล้วน้อมพระพุทธคุณมาพิทักษ์คุ้มครองให้มีความสวัสดี

มีประวัติว่า สมัยหนึ่งครั้นพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นนกยูงทอง อาศัยอยู่บนเขาทัณฑกหิรัญบรรพตในป่าหิมพานต์ พระโพธิสัตว์จะเพ่งดูพระอาทิตย์ในเวลาพระอาทิตย์อุทัยแล้วร่ายมนต์สาธยาย ๒ คาถาแรกว่า **"อุเทตะยัญจักขุมา เอกะราชา"** เป็นต้น แล้วจึงออกแสวงหาอาหาร ครั้นกลับจากการแสวงหาอาหารในเวลาพระอาทิตย์อัสดง ก็เพ่งดูพระอาทิตย์ พร้อมกับร่ายมนต์สาธยาย ๒ คาถาหลังว่า **"อะเปตะยัญจักขุมา"** เป็นต้น นกยูงทองจึงแคล้วคลาดจากอันตรายทุกอย่างด้วยมนต์บทนี้

วันหนึ่งพรานป่าจากหมู่บ้านใกล้เมืองพาราณสี ได้พบนกยูงทองโดยบังเอิญ จึงบอกความนั้นแก่บุตรของตน ขณะนั้นพระนางเขมาเทวีมเหสีพระเจ้าพาราณสีทรงพระสุบินว่า พระนางเห็นนกยูงทองแสดงธรรมอยู่ จึงกราบทูลพระสวามีว่า ทรงประสงค์จะฟังธรรมของนกยูงทอง ท้าวเธอจึงรับสั่งให้พรานป่าสืบหา พรานป่าที่เคยได้ยินคำบอกเล่าของบิดาได้มากราบทูลว่า นกยูงทองมีอยู่จริงที่ทัณฑกหิรัญบรรพต ท้าวเธอจึงทรงมอบหมายให้เขาจับนกยูงทองมาถวาย

พรานป่าคนนั้นได้เดินทางไปป่าหิมพานต์ แล้ววางบ่วงดักนกยูงทองไว้ทุกแห่งในที่แสวงหาอาหาร แม้เวลาผ่านไปถึง ๗ ปี เขาก็ยังจับไม่ได้ เพราะนกยูงทองแคล้วคลาดบ้าง บ่วงไม่แล่นบ้าง จนในที่สุดต้องเสียชีวิตอยู่ในป่านั้น ฝ่ายพระนางเขมาเทวีก็ทรงประชวรสิ้นพระชนม์ เพราะเสียพระทัยไม่สมพระประสงค์ พระเจ้าพาราณสีจึงทรงพิโรธ ได้รับสั่งให้จารึกอักษรลงในแผ่นทองว่า ผู้กินเนื้อนกยูงทองที่เขาทัณฑกหิรัญบรรพต จะไม่แก่ ไม่ตาย หลังจากนั้นไม่นาน พระองค์ก็สิ้นพระชนม์ พระราชาองค์อื่นที่ครองราชย์สืบต่อมาได้พบข้อความนั้น จึงส่งพรานป่าไปจับนกยูงทองแต่ไม่มีใครสามารถจับได้ กาลเวลาได้ล่วงเลยไปจนเปลี่ยนพระราชาถึง ๖ พระองค์

ครั้นถึงสมัยพระราชาองค์ที่ ๗ พระองค์ก็รับสั่งให้พรานป่าไปจับอีก พรานคนนี้ฉลาดหลักแหลม สังเกตการณ์อยู่หลายวันก็รู้ว่านกยูงไม่ติดบ่วง เพราะมีมนต์ขลัง ก่อนออกหาอาหารจะทำพิธีร่ายมนต์ก่อนแล้วออกไป จึงไม่มีใครสามารถจับได้ เขาคิดว่าจะต้องจับนกยูงก่อนที่จะร่ายมนต์ จึงได้จับนางนกยูงตัวหนึ่งมาเลี้ยงให้เชื่อง แล้วนำไปปล่อยไว้ที่เชิงเขาโดยดักบ่วงอยู่ใกล้ๆ จากนั้นได้ทำสัญญาณให้นางนกยูงรำแพนส่งเสียงร้อง พระโพธิสัตว์เมื่อได้ยินเสียงนางนกยูงก็ลืมสาธยายมนต์คุ้มครองตน เผลอตัวบินไปหานางนกยูงโดยเร็ว จึงติดบ่วงที่ดักไว้ ครั้นแล้วพรานป่าได้นำพระโพธิสัตว์ไปถวายพระเจ้าพาราณสี

เมื่อนกยูงทองพระโพธิสัตว์เข้าเฝ้าพระเจ้าพาราณสีแล้ว ได้ทูลถามว่า "เพราะเหตุไร พระองค์จึงจับหม่อมฉันมา" ท้าวเธอตรัสว่า "เพราะมีแผ่นจารึกว่า ผู้กินเนื้อนกยูงทองจะไม่แก่ ไม่ตาย"

พระโพธิสัตว์ทูลว่า “ผู้กินเนื้อหม่อมฉันจะไม่ตาย แต่หม่อมฉันจะต้องตายมิใช่หรือ” ท้าวเธอตรัสว่า “ถูกแล้ว เจ้าจะต้องตาย” พระโพธิสัตว์ทูลว่า “เมื่อหม่อมฉันจะต้องตาย แล้วผู้กินเนื้อหม่อมฉันจะไม่ตายได้อย่างไร” ท้าวเธอตรัสว่า “เพราะเจ้ามีขนสีทอง จึงทำให้ผู้กินเนื้อเจ้าไม่ตาย” พระโพธิสัตว์ทูลว่า “หม่อมฉันมีขนสีทองก็เพราะภพก่อนเคยเกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิในพระนครพาราณสีนี้ ได้รักษาเบญจศีลเป็นนิตย์ และชักชวนให้ราษฎรรักษา” จากนั้นพระโพธิสัตว์ได้ทูลเรื่องที่เคยฝังรถที่ประทับของพระเจ้าจักรพรรดิไว้ที่สระมงคลโบกขรณี พระเจ้าพาราณสีได้รับสั่งให้ไขน้ำออกจากสระแล้วกู้รถขึ้นมา จึงทรงเชื่อคำของพระโพธิสัตว์ หลังจากนั้นพระโพธิสัตว์ได้ถวายโอวาทพระราชาให้ดำรงอยู่ในความไม่ประมาท แล้วกลับไปยังป่าหิมพานต์ตามเดิม *(ชา.อฏฺ. ๒/๓๕)*

วัฏฏกปริตร

วัฏฏกปริตร คือ ปริตรของนกคุ่ม เป็นพระปริตรที่กล่าวถึงสัจจวาจาของพระพุทธเจ้าที่เคยกระทำเมื่อครั้งเสวยพระชาติเป็นนกคุ่ม แล้วอ้างสัจจวาจานั้นมาพิทักษ์คุ้มครองให้พ้นจากอัคคีภัย

มีประวัติปรากฏอยู่ ๒ แห่ง คือ ชาดก และจริยาปิฎก

ในคัมภีร์ชาดก *(ขุ. ชา. ๒๗/๓๕/๙)* มีปรากฏเพียงคาถาเดียว คือ คาถาที่ ๓

ส่วนคัมภีร์จริยาปิฎก *(ขุ. จริยา. ๓๓/๗๒-๘๒/๖๒๐-๖๒๑)* มีปรากฏ ๑๑ คาถา พระปริตรที่นิยมสวดอยู่ในปัจจุบันมีทั้งหมด ๔ คาถา เพราะโบราณาจารย์ได้คัดมาสวดเฉพาะ ๔ คาถาหลังโดยเว้น ๗ คาถาแรก เนื่องจาก ๔ คาถาเหล่านั้นแสดงสัจจวาจาของพระโพธิสัตว์ ส่วน ๗ คาถาแรกแสดงประวัติความเป็นมา

ในจริยาปิฎกแสดงว่า พระพุทธเจ้าได้ตรัสพระปริตรนี้แก่พระสารีบุตร เพื่อแสดงบารมีที่พระองค์เคยสั่งสมในภพก่อนๆ ส่วนในอรรถกถาชาดก *(ชา. อฏฺ. ๑/๒๙๑)* มีประวัติว่า สมัยหนึ่งพระพุทธเจ้าร่วมกับพระภิกษุสงฆ์เสด็จจาริกอยู่ในแคว้นมคธ ทรงพบไฟป่าโดยบังเอิญ เมื่อไฟป่าลุกลามล้อมมาถึงสถานที่ ๑๖ กรีสะ คือ พื้นที่หว่านเมล็ดพืชได้ ๗๐๔ ทะนาน ได้ดับลงทันทีเหมือนไฟถูกน้ำดับไป พระพุทธเจ้าตรัสว่า ไฟป่านี้มิใช่ดับลงด้วยอานุภาพของตถาคตในภพนี้ แต่ดับลงด้วยอานุภาพสัจจวาจาที่เราเคยกระทำในชาติที่เกิดเป็นนกคุ่ม สถานที่นี้จะเป็นสถานที่ไม่มีไฟไหม้ตลอดกัป แล้วตรัสพระปริตรนี้แก่ภิกษุเหล่านั้น.

ธชัคคปริตร

ธชัคคปริตร คือ ปริตรยอดธง เป็นพระปริตรที่กล่าวถึงเรื่องที่เทวดาชั้นดาวดึงส์แหงนดูยอดธงของพระอินทร์ ฯลฯ ในสงครามระหว่างเทวดาและอสูร และแนะนำให้ภิกษุระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ ในเวลาเกิดความสะดุ้งกลัว เมื่ออยู่ในป่า โคนไม้ หรือเรือนว่าง *(สํ. สํ. ๑๕/๒๔๙/๒๖๓)*

พระอรรถกถาจารย์ได้กล่าวว่า พระปริตรนี้สามารถคุ้มครองผู้ที่ตกจากที่สูงได้ และเล่าเรื่องที่เกิดในประเทศศรีลังกาว่า เมื่อพระภิกษุช่วยกันโบกปูนพระเจดีย์ชื่อทีฆวาปี มีพระภิกษุรูปหนึ่งได้พลัดตกลงจากเจดีย์ พระที่ยืนอยู่ข้างล่างได้รีบบอกว่า "ท่านจงระลึกธชัคคปริตรเถิด" พระที่พลัดตกนั้นได้กล่าวว่า "ขอธชัคคปริตรจงคุ้มครองข้าพเจ้า" ขณะนั้นอิฐสองก้อนในพระเจดีย์ได้ยื่นออกมารองรับเท้าของท่าน เมื่อพระรูปอื่นพากันนำบันไดมารับลงไปแล้ว อิฐดังกล่าวได้เคลื่อนกลับไปสถานที่เดิม *(สํ. อฏฺ. ๑/๓๒๔-๓๒๕).*

อาฏานาฏิยปริตร

อาฏานาฏิยปริตร คือ ปริตรของท้าวกุเวรผู้ครองนครอาฏานาฏา เพราะเป็นพระปริตรที่ท้าวกุเวรได้นำมากราบทูลพระพุทธเจ้า พระปริตรนี้กล่าวถึงพระนามของพระพุทธเจ้า ๗ พระองค์ และคุณของพระพุทธเจ้าเหล่านั้น รวมทั้งอ้างอานุภาพพระพุทธเจ้าและเทวานุภาพมาพิทักษ์ให้มีความสวัสดี

มีประวัติว่า สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้าประทับอยู่ที่ภูเขาคิชฌกูฏ แขวงกรุงราชคฤห์ ท้าวจตุมหาราชทั้ง ๔ คือ ท้าวธตรฐ, ท้าววิรุฬหก, ท้าววิรูปักษ์, และท้าวกุเวร ได้มาเฝ้าพระพุทธเจ้าในมัชฌิมยามแห่งราตรี ขณะนั้นท้าวกุเวรได้กราบทูลว่า อมนุษย์บางพวกเลื่อมใสพระองค์ บางพวกไม่เลื่อมใส ส่วนใหญ่มักไม่เลื่อมใส เพราะพระองค์ตรัสสอนให้ละเว้นจากอกุศลกรรม มีปาณาติปาตเป็นต้น แต่พวกเขาไม่สามารถจะเว้นได้ จึงไม่พอใจคำสอนที่ขัดแย้งกับความประพฤติของตน เมื่อภิกษุไปปฏิบัติธรรมในป่าเปลี่ยว อมนุษย์เหล่านั้นอาจจะรบกวนได้ จึงขอให้พระองค์ทรงรับเอาเครื่องคุ้มครอง คือ อาฏานาฏิยปริตรไว้ แล้วประทานแก่พุทธบริษัทเพื่อสาธยายคุ้มครองตน และเพื่อให้อมนุษย์เกิดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา จากนั้น ท้าวกุเวรได้กราบทูลคาถาเป็นต้นว่า **"วิปัสสิสสะ นะมัตถุ"** เมื่อท้าวมหาราชเหล่านั้นเสด็จกลับมา พระพุทธเจ้าจึงนำมาตรัสแก่พุทธบริษัทในภายหลัง.

อังคุลิมาลปริตร

อังคุลิมาลปริตร คือ พระปริตรของพระองคุลิมาล

มีประวัติว่า วันหนึ่งเมื่อองคุลิมาลออกบิณฑบาตอยู่ ท่านได้พบหญิงคนหนึ่งคลอดบุตรไม่ได้ จึงเกิดความสงสาร ได้กลับมาวัดเพื่อเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า แล้วกราบทูลเรื่องนี้ พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนพระปริตรนี้แก่องคุลิมาล ท่านได้กลับไปสาธยายแก่หญิงนั้น เมื่อนางได้ฟังพระปริตรนี้ก็คลอดบุตรได้โดยสะดวก ทั้งมารดาและบุตรได้รับความสวัสดี

อนึ่ง ตั่งที่พระองคุลิมาลนั่งสวดพระปริตรนี้ ได้กลายเป็นตั่งศักดิ์สิทธิ์ ถ้ามีหญิงคลอดบุตรยาก มานั่งตั่งนี้ไม่ได้ ก็นำน้ำล้างตั่งไปรดศีรษะ ทำให้คลอดบุตรง่าย เปรียบดังน้ำไหลออกจาก

ธมกรก (กระบอกกรองน้ำของพระภิกษุ) แม้กระทั่งสัตว์ที่ตกลูกยาก เมื่อนำมานั่งที่ตั่งนี้ก็จะตกลูกง่าย นอกจากการคลอดบุตรแล้ว ตั่งนี้ยังสามารถรักษาโรคอื่นๆ ได้อีกด้วย *(ม. อฏ. ๒/๒๔๕).*

โพชฌังคปริตร

โพชฌังคปริตร คือ พระปริตรกล่าวถึงโพชฌงค์ คือ องค์แห่งการรู้แจ้ง แล้วอ้างสัจจวาจานั้นมาพิทักษ์คุ้มครองให้มีความสวัสดี

มีประวัติว่า สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้าประทับอยู่ที่วัดเวฬุวัน กรุงราชคฤห์ พระมหากัสสปเถระได้อาพาธหนักที่ถ้ำปิปผลิคุหา พระพุทธเจ้าได้เสด็จเยี่ยมและทรงแสดงโพชฌงค์ ๗ เมื่อพระเถระได้สดับโพชฌงค์เหล่านี้ ได้เกิดปีติว่า โพชฌงค์ ๗ เคยปรากฏแก่เราในขณะรู้แจ้งสัจจธรรม หลังออกบวชแล้ว ๗ วัน คำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นทางพ้นทุกข์โดยแท้ ครั้นดำริเช่นนี้ พระเถระได้เกิดปีติอิ่มเอิบใจ ทำให้เลือดในกายและรูปธรรมอื่นๆ ผ่องใส โรคของพระเถระจึงอันตรธานไปเหมือนหยาดน้ำกลิ้งลงจากใบบัว

นอกจากนั้น พระพุทธเจ้ายังตรัสโพชฌงค์ ๗ แก่พระมหาโมคคัลลานเถระผู้อาพาธที่ภูเขาคิชฌกูฏอีกด้วย ครั้นพระเถระสดับโพชฌงค์นี้แล้วก็หายจากอาพาธนั้นทันที

อนึ่ง เมื่อพระพุทธเจ้าประทับอยู่ที่วัดเวฬุวันนั้น ทรงพระประชวรหนัก จึงรับสั่งให้พระจุนทเถระสาธยายโพชฌงค์ ๗ ครั้นทรงสดับแล้ว พระองค์ทรงหายจากพระประชวรนั้น *(สํ.มหา. ๑๙/๑๙๕-๑๙๗/๗๑-๗๔).*

อภยปริตร

อภยปริตร คือปริตรไม่มีภัย เป็นปริตรที่โบราณาจารย์ประพันธ์ขึ้น โดยอ้างคุณพระรัตนตรัยมาพิทักษ์คุ้มครองให้มีความสวัสดี พระปริตรนี้มีปรากฏใน ๗ ตำนาน และ ๑๒ ตำนาน ของไทยและยังแพร่หลายไปถึงประเทศสหภาพพม่าและศรีลังกาอีกด้วย.

ชยปริตร

ชยปริตร คือ พระปริตรที่กล่าวถึงชัยชนะของพระพุทธเจ้า แล้วอ้างสัจจวาจานั้นมาพิทักษ์คุ้มครองให้มีความสวัสดี คาถาที่ ๑-๓ แสดงชัยชนะของพระพุทธเจ้า เป็นคาถาที่โบราณาจารย์ประพันธ์ขึ้นภายหลัง ส่วนคาถาที่ ๔-๖ เป็นพระพุทธพจน์ที่นำมาจากอังคุตตรนิกาย ปุพพัณหสูตร *(อํ. ๒๐/๑๕๖ - ๒๘๗).*

อาณากฺเขตฺตํ โกฏิสตสหสฺสจกฺกวาฬปริยนฺตํ โหติ, ยตฺถ รตนปริตฺตํ เมตฺตปริตฺตํ ขนฺธปริตฺตํ ธชคฺคปริตฺตํ อาฏานาฏิยปริตฺตํ โมรปริตฺตนฺติ อิเมสํ ปริตฺตานํ อานุภาโว ปวตฺตติ.

(วินย. อ. ๑/๑๕๘.)

สถานที่ อานุภาพแห่งพระปริตรเหล่านี้ คือ รตนปริตร เมตตาปริตร ขันธปริตร ธชัคคปริตร อาฏานาฏิยปริตร โมรปริตร เป็นไป ชื่อว่า อาณาเขต ซึ่งมีแสนโกฏิจักรวาล เป็นที่สุด.

ภาคผนวก

อาราธนาศีล ๕

มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ.
ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ.
ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ.

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้า (ทั้งหลาย) ขอศีล ๕ พร้อมทั้งไตรสรณาคมน์ เพื่อรักษา [ศีลแต่ละข้อ] แยกกัน.

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ แม้ครั้งที่ ๒ ข้าพเจ้า (ทั้งหลาย) ขอศีล ๕ พร้อมทั้งไตรสรณาคมน์ เพื่อรักษา [ศีลแต่ละข้อ] แยกกัน.

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ แม้ครั้งที่ ๓ ข้าพเจ้า (ทั้งหลาย) ขอศีล ๕ พร้อมทั้งไตรสรณาคมน์ เพื่อรักษา [ศีลแต่ละข้อ] แยกกัน.

อาราธนาศีล ๘

มะยัง ภันเต ติสะระเณนะ สะหะ อัฏฐะ สีลานิ ยาจามะ.
ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต ติสะระเณนะ สะหะ อัฏฐะ สีลานิ ยาจามะ.
ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต ติสะระเณนะ สะหะ อัฏฐะ สีลานิ ยาจามะ.

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้า (ทั้งหลาย) ขอศีล ๘ พร้อมทั้งไตรสรณาคมน์.
ข้าแต่ท่านผู้เจริญ แม้ครั้งที่ ๒ ข้าพเจ้า (ทั้งหลาย) ขอศีล ๘ พร้อมทั้งไตรสรณาคมน์.
ข้าแต่ท่านผู้เจริญ แม้ครั้งที่ ๓ ข้าพเจ้า (ทั้งหลาย) ขอศีล ๘ พร้อมทั้งไตรสรณาคมน์.

หมายเหตุ: ถ้าว่าคนเดียว เปลี่ยนคำ **“มะยัง”** เป็น **“อะหัง”** และเปลี่ยน **“ยาจามะ”** เป็น **“ยาจามิ”**.

ไตรสรณาคมน์

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ. *(๓ ครั้ง)*
ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง.

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ.
ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ.
สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ.

ข้าพเจ้าขอถึงพระพุทธเจ้า-พระธรรม-พระสงฆ์ ว่าเป็นที่พึ่งที่ระลึก.

ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ.
ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ.
ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ.

แม้ครั้งที่ ๒ ข้าพเจ้าขอถึงพระพุทธเจ้า-พระธรรม-พระสงฆ์ ว่าเป็นที่พึ่งที่ระลึก.

ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ.
ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

แม้ครั้งที่ ๓ ข้าพเจ้าขอถึงพระพุทธเจ้า-พระธรรม-พระสงฆ์ ว่าเป็นที่พึ่งที่ระลึก.

เมื่อพระภิกษุกล่าวว่า **"ติสรณคมนัง นิฏฐิตัง"** (ไตรสรณาคมน์จบแล้ว) ผู้สมาทานรับว่า **"อามะ ภันเต"** (ครับ/ค่ะ ท่านผู้เจริญ).

คำสมาทานสิกขาบท[๑] ๕ (ศีล ๕)

๑) **ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.**
ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากการฆ่าสัตว์มีชีวิต.

๒) **อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.**
ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เขามิได้ให้.

๓) **กาเมสุมิจฉาจารา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.**
ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากการประพฤติผิดในกามทั้งหลาย.

๔) **มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.**
ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากการพูดเท็จ.

๕) **สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.**
ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท คือเว้นจาก (การดื่ม) น้ำเมา คือ สุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท.

ท่านจะแสดงสรุปอานิสงส์ของสิกขาบทคือศีลเหล่านี้ว่า

อิมานิ ปัญจะ สิกขาปะทานิ. เหล่านี้แหละคือสิกขาบท (ศีล) ๕.

สีเลนะ สุคะติง ยันติ. **(รับว่า สาธุ)** สัตว์โลกจะไปสู่สุคติ (คือโลกมนุษย์และเทวโลก) ได้ด้วยศีล.

สีเลนะ โภคะสัมปะทา. **(รับว่า สาธุ)** โภคทรัพย์จะเพียบพร้อมบริบูรณ์ได้ด้วยศีล.

สีเลนะ นิพพุติง ยันติ. **(รับว่า สาธุ)** สัตว์โลกจะบรรลุพระนิพพานอันเย็นสนิทได้ด้วยศีล.

ตัส์มา สีลัง วิโสธะเย. เพราะฉะนั้น บัณฑิตผู้มีปัญญาพึงรักษาศีลให้บริสุทธิ์.

[๑] สิกขาบท คือ ข้อปฏิบัติสำหรับศึกษาฝึกฝนอบรมตน ให้กาย วาจา เรียบร้อยดี ไม่มีโทษ (แก่ตนและผู้อื่น)

คำสมาทานสิกขาบท ๘ (ศีล ๘)

๑) **ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.**
ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากการฆ่าสัตว์มีชีวิต.

๒) **อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.**
ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เขามิได้ให้.

๓) **อะพ๎รัห๎มะจะริยา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.**
ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากกรรมอันเป็นข้าศึกแก่พรหมจรรย์.

๔) **มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.**
ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากการพูดเท็จ.

๕) **สุราเมระยะ มัชชะ ปะมาทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.**
ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท คือเว้นจาก (การดื่ม) น้ำเมา คือ สุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท.

๖) **วิกาละโภชะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.**
ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากการบริโภคโภชนะในเวลาวิกาล[๑].

๗) **นัจจะ คีตะ วาทิตะ วิสูกะ ทัสสะนะ มาลา คันธะ วิเลปะนะ ธาระณะ มัณฑะนะ วิภูสะนัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.**
ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากการฟ้อนรำ ขับร้อง ประโคมดนตรีและดูการละเล่น อันเป็นข้าศึกต่อการประพฤติพรหมจรรย์ การลูบไล้ ประดับ ทัดทรง อันเป็นที่ตั้งแห่งการแต่งตัว ด้วยระเบียบดอกไม้ ของหอม เครื่องย้อม เครื่องทา.

๘) **อุจจาสะยะนะ มะหาสะยะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.**
ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท คือ เว้นจากการนั่งหรือนอนบนที่นั่งที่นอนอันสูง หรือที่นั่งที่นอนใหญ่.

ท่านจะแสดงสรุปอานิสงส์ของสิกขาบทคือศีลเหล่านี้ว่า

อิมานิ อัฏฐะ สิกขาปะทานิ สะมาทิยามิ. **(ว่าตาม ๓ ครั้ง)** ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท ๘ เหล่านี้.

สีเลนะ สุคะติง ยันติ. **(รับว่า สาธุ)** สัตว์โลกจะไปสู่สุคติ (คือโลกมนุษย์และเทวโลก) ได้ด้วยศีล.

สีเลนะ โภคะสัมปะทา. **(รับว่า สาธุ)** โภคทรัพย์จะเพียบพร้อมบริบูรณ์ได้ด้วยศีล.

สีเลนะ นิพพุติง ยันติ. **(รับว่า สาธุ)** สัตว์โลกจะบรรลุพระนิพพานอันเย็นสนิทได้ด้วยศีล.

ตัส๎มา สีลัง วิโสธะเย. เพราะฉะนั้น บัณฑิตผู้มีปัญญาพึงรักษาศีลให้บริสุทธิ์.

---

[๑] วิกาล คือ เวลาตั้งแต่พระอาทิตย์เที่ยงแล้ว ไปจนถึงก่อนอรุณวันใหม่.

อาราธนาพระปริตร

วิปัตติปะฏิพาหายะ	**สัพพะสัมปัตติสิทธิยา**
สัพพะทุกขะวินาสายะ	**ปะริตตัง พ์รูถะ มังคะลัง**
วิปัตติปะฏิพาหายะ	**สัพพะสัมปัตติสิทธิยา**
สัพพะภะยะวินาสายะ	**ปะริตตัง พ์รูถะ มังคะลัง**
วิปัตติปะฏิพาหายะ	**สัพพะสัมปัตติสิทธิยา**
สัพพะโรคะวินาสายะ	**ปะริตตัง พ์รูถะ มังคะลัง.**

เพื่อป้องกันความวิบัติ เพื่อความสำเร็จแห่งสมบัติทั้งปวง เพื่อให้ทุกข์-ภัย-โรค ทั้งหมดพินาศไป ขอท่านทั้งหลายจงสวดพระปริตรอันเป็นมงคล.

อาราธนาธรรม

พ์รัห์มา จะ โลกาธิปะตี สะหัมปะติ
กะตัญชะลี อะนะธิวะรัง อะยาจะถะ
‘สันตีธะ สัตตาปปะระชักขะชาติกา
เทเสตุ ธัมมัง อะนุกัมปิมัง ปะชัง’.

ก็ท้าวสหัมบดีพรหม ผู้เป็นอธิบดีแห่งโลก ได้ประนมกรนมัสการกราบทูลวิงวอนพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้กั้นเสียซึ่งความมืดบอด ว่า ‘สัตว์โลกทั้งหลายที่มีธุลีคือราคาทิกิเลส ในปัญญาจักษุน้อยเบาบาง มีอยู่ในโลกนี้ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงธรรมอนุเคราะห์หมู่สัตว์นี้เถิด’.

อานิสงส์แห่งศีล

ศีลนี้มีคุณค่าหรือคุณสมบัติประจำตัว ถึงใครจะรักษาหรือไม่รักษาก็ตาม คุณค่าก็ยังอยู่ในตัวของศีลเอง หรือผู้รักษาจะเป็นใครก็ตาม คุณค่านั้นก็จะไปอยู่กับตัวผู้นั้นเหมือนกันหมด เหมือนยามีสรรพคุณในการรักษาโรคประจำอยู่ในตัวฉะนั้น คุณค่าหรือคุณสมบัติของศีลนั้นคือ

๑. **มลวิโสธนํ** เป็นเครื่องชำระมลทิน
๒. **ปริฬาหวูปสมนํ** เป็นเครื่องระงับความเร่าร้อน
๓. **สุจิคนฺธวายนํ** เป็นเครื่องทำให้กลิ่นสะอาดฟุ้งไป
๔. **สคฺคนิพฺพานาธิคมุปายํ** เป็นวิธีให้เข้าถึงสวรรค์และพระนิพพาน
๕. **โสภาลงฺการปสาธนํ** เป็นเครื่องประดับอันงดงาม
๖. **ภยวิธมนํ** เป็นเครื่องกำจัดภัยอันตราย
๗. **กิตฺติชนนํ** เป็นสิ่งที่ทำให้มีชื่อเสียง
๘. **ปาโมชฺชํ** เป็นสิ่งที่ทำให้รื่นเริง

อนึ่ง ผู้รักษาศีลให้บริสุทธิ์อยู่เสมอ ศีลย่อมอำนวยผลให้อย่างนี้คือ

๑. **โภคสมฺปทา** เป็นเหตุให้ได้ทรัพย์สมบัติ ข้าทาส บริวาร เป็นต้น
๒. **กลฺยาณกิตฺตึ** เป็นเหตุให้มีชื่อเสียงดีงาม
๓. **สมฺหวิสารทํ** เป็นเหตุให้เป็นคนแกล้วกล้าอาจหาญเวลาเข้าสังคม
๔. **อสมฺมุฬฺหํ** เป็นเหตุให้มีสติ ไม่หลงในเวลาใกล้ตาย
๕. **สุคติปรายนํ** เป็นเหตุให้เกิดในสุคติ

รวมความแล้วผู้รักษาศีลย่อมจะได้รับทั้งคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวศีล เหมือนคนไข้ได้รับสรรพคุณของยาที่มีอยู่ในตัวยา และย่อมได้รับผลจากการรักษาศีล เหมือนคนไข้ได้รับผลจากการบริโภคยาหายจากโรคภัยไข้เจ็บเป็นต้น ฉะนั้น

อนึ่ง โดยสรุป ผู้รักษาศีลย่อมได้รับอานิสงส์แห่งการรักษา ๓ ประการ ซึ่งพระท่านว่าให้ฟังในตอนท้ายให้ศีลนั้นเอง คือ

๑. **สีเลน สุคตึ ยนฺติ** คนจะไปสู่สุคติภูมิได้ ก็เพราะศีล
๒. **สีเลน โภคสมฺปทา** คนจะพรั่งพร้อมด้วยสมบัติ ก็เพราะศีล
๓. **สีเลน นิพฺพุตึ ยนฺติ** คนจะไปพระนิพพานได้ ก็เพราะศีล

อานิสงส์ข้อที่ ๑ ท่านหมายเอาสวรรค์สมบัติ คือสมบัติอันจะพึงได้รับหลังจากสิ้นชีพไปแล้วมีสมบัติทิพย์อยู่ในหมู่เทพชั้นใดชั้นหนึ่งเป็นต้น

อานิสงส์ข้อที่ ๒ ท่านหมายเอามนุษย์สมบัติ คือสมบัติที่พึงได้รับในเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่ หรือที่จะพึงได้รับเมื่อกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก เช่น รูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ บริวารสมบัติ เกียรติยศ ชื่อเสียงเป็นต้น

อานิสงส์ข้อที่ ๓ ท่านหมายเอานิพพานสมบัติ คือสมบัติขั้นสุดยอด ไม่เจือด้วยความสุขหรือทุกข์อีก เป็นความหลุดพ้นแห่งจิตไม่ต้องมาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏสงสารนี้อีก

ทั้งนี้มิได้หมายความว่า เพียงรักษาศีลอย่างเดียวเท่านั้นแล้วจะได้สมบัติทุกประการ ดังว่ามาก็หาไม่ เป็นแต่ว่าศีลที่รักษาบริสุทธิ์ดีแล้ว เป็นเบื้องต้นเป็นพื้นฐานแห่งการทำความดีสูงขึ้นไป เช่น การบำเพ็ญสมาธิ การเจริญวิปัสสนา เป็นต้น ซึ่งจะเป็นเหตุให้ได้รับสมบัติอันสูงสุด เช่น พระนิพพานได้ เพราะผู้มีศีลไม่บริสุทธิ์หรือไม่รักษาศีลเลย จะเจริญวิปัสสนาทำสมาธิให้ได้รับผลนั้นเป็นไปไม่ได้ เพราะจิตของเราจะฟุ้งซ่านรำคาญ ไม่เป็นสมาธิ ผู้มีศีลหมดจดเท่านั้นจึงทำได้ดีและเกิดผลดี ฉะนั้น จึงว่าศีลเป็นพื้นฐานของคุณธรรมชั้นสูงขึ้นไปคือสมาธิ และสมาธิ เป็นพื้นฐานของปัญญาอีกชั้นหนึ่ง เมื่อมีศีลบริสุทธิ์แล้วจึงเป็นเหตุให้ได้มนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ และนิพพานสมบัติดังกล่าว

อนึ่ง ศีลนี้นอกจากจะมีคุณสมบัติดังกล่าว อันเป็นประโยชน์รวมแล้ว แต่ละข้อยังมีประโยชน์ประจำอีก เหมือนยาแต่ละขนานก็มีสรรพคุณประจำตัว และเฉพาะตัวอยู่ฉะนั้น เช่น

ศีลข้อที่ ๑ เป็นเหตุให้อายุยืน มีโรคน้อย ร่างกายแข็งแรง เป็นต้น
ศีลข้อที่ ๒ เป็นเหตุให้มีสมบัติมาก รักษาสมบัติไว้ได้ สมบัติไม่เป็นอันตรายด้วยภัยต่างๆ เป็นต้น
ศีลข้อที่ ๓ เป็นเหตุให้ได้คู่ครองที่ดี มีความรักมั่นคง ครอบครัวไม่แตกแยกกัน เป็นต้น
ศีลข้อที่ ๔ เป็นเหตุให้มีคำพูดเป็นที่น่าเชื่อถือ มีเสียงไพเราะ ไม่มีกลิ่นปาก เป็นต้น
ศีลข้อที่ ๕ เป็นเหตุให้มีสติมั่นคง ไม่หลงลืม มีปัญญาเฉลียวฉลาด เป็นต้น

ส่วนผู้มักประพฤติล่วงละเมิดศีลนั้น ย่อมได้รับโทษหลายอย่างต่างประการ อันตรงกันข้ามกับประโยชน์ของศีลที่กล่าวแล้ว

เพราะฉะนั้น ผู้หวังความสุข ความสงบ และสมบัติดังกล่าว พึงรักษาศีลของตนให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ดี ไม่ให้ด่าง ไม่ให้พร้อย ด้วยประการทั้งปวง พึงรักษาให้ดีเท่าชีวิต เหมือนนกต้อยตีวิดรักษาไข่ เหมือนจามรีรักษาขนหาง เหมือนมารดารักษาบุตรน้อย และเหมือนคนมีตาดีข้างเดียวรักษาดวงตาของตนไว้ ฉะนั้น เมื่อเป็นดังนี้ย่อมจะได้รับประโยชน์สมปรารถนา.

องค์แห่งศีล

องค์แห่งศีล คือ ข้อที่ท่านกำหนดไว้ประจำศีลแต่ละข้อ เพื่อให้ผู้รักษาศีลได้กำหนดรู้ว่า ศีลที่ตนกำลังรักษาอยู่นั้นจะขาดด้วยลักษณะใดบ้าง จะด่างจะพร้อยไปด้วยลักษณะใดบ้าง เป็นการป้องกันศีลจากการขาดได้ เพราะผู้รักษาศีลรู้ตัวก่อนแล้วว่า ถ้าไปทำอย่างนี้ๆ ศีลจะขาด และองค์ศีลนี้ยังเป็นเครื่องตัดสินได้อีกว่า ถ้าไปทำอย่างนี้มา ศีลจะขาดหรือไม่ โดยนำการกระทำนั้นมาเทียบกับองค์ศีลทั้งหมดในข้อนั้น ถ้าได้ครบองค์ศีล ศีลข้อนั้นก็เป็นอันขาดแล้ว ถ้าไม่ครบก็แสดงว่ายังไม่ขาด เป็นเพียงด่างหรือพร้อยไปเท่านั้น แต่นับว่าศีลมีมลทินไม่บริสุทธิ์แล้ว ดังนี้เป็นต้น ในศีลแต่ละสิกขาบทมีองค์ดังนี้

สิกขาบทที่ ๑ : มีองค์ ๕ คือ

๑. ปาโณ	สัตว์ที่ฆ่าเป็นสัตว์มีปราณ คือ มีลมหายใจ
๒. ปาณสญฺญิตา	ผู้ฆ่ารู้ว่าสัตว์นั้นมีลมหายใจ
๓. วธกจิตฺตํ	มีความตั้งใจจะฆ่าให้ตาย
๔. อุปกฺกโม	พยายามฆ่าสัตว์นั้น โดยที่สุดแม้จะพยายามเพียงเอื้อมมือไปฆ่าเท่านั้น ก็จัดเป็นพยายามเหมือนกัน
๕. เตน มรณํ	สัตว์นั้นสิ้นลมหายใจไปด้วยความพยายามเพียงนั้น

สิกขาบทที่ ๒ : มีองค์ ๕ คือ

๑. ปรปริคฺคหิตํ	ของที่ลักเป็นของมีเจ้าของ
๒. ปรปริคฺคหิตสญฺญิตา	ผู้ลักก็รู้ว่าของนั้นมีเจ้าของ
๓. เถยฺยจิตฺตํ	มีความจงใจจะลัก
๔. อุปกฺกโม	พยายามลักของนั้น โดยที่สุดแม้เพียงเอื้อมมือไปหยิบเอาเท่านั้น
๕. เตน หรณํ	นำของนั้นมาได้ ด้วยความพยายามนั้น

สิกขาบทที่ ๓ : มีองค์ ๔ คือ

๑. อคมนียวตฺถุ	เป็นบุคคลที่ไม่ควรไปล่วงละเมิด ๒๐ จำพวก มีชายหญิงที่มีภรรยาสามีแล้ว เป็นต้น
๒. ตสฺมึ เสวนจิตฺตํ	จงใจจะเสพในบุคคลนั้น
๓. เสวนปฺปโยโค	มีความพยายามในการเสพ
๔. มคฺเคน มคฺคปฺปฏิปตฺติอธิวาสนํ	ให้อวัยวะเพศถึงกัน

สิกขาบทนี้ ถ้าเป็นสิกขาบทที่ ๓ ในศีล ๘ ก็มีองค์ ๒ คือ

๑. เสวนจิตฺตํ	จงใจจะเสพ
๒. มคฺเคน มคฺคปฺปฏิปาทนํ	ให้อวัยวะเพศถึงกันเพียงชั่วเมล็ดงาเดียว

สิกขาบทที่ ๔ : มีองค์ ๔ คือ

๑. อตถํ วตฺถุ	เรื่องที่พูดเป็นเรื่องไม่จริง ไม่มีจริง
๒. วิสํวาทนจิตฺตํ	จงใจจะพูดให้ผิดไปจากความจริง
๓. ตชฺโช วายาโม	พูดคำนั้นออกไป
๔. ปรสฺส ตทตฺถวิชานนํ	ผู้ฟังเข้าใจความหมายเหมือนอย่างที่พูดออกไปนั้น

สิกขาบทที่ ๕ : มีองค์ ๔ คือ

๑. มทนียํ	ของที่ดื่มเป็นของที่ทำให้มึนหรือเมาได้ เช่น สุรา เป็นต้น
๒. ปาตุกมฺยตาจิตฺตํ	จงใจจะดื่ม
๓. ตชฺโช วายาโม	ดื่มน้ำนั้นเข้าไป
๔. ปีตปฺปเวสนํ	น้ำดื่มนั้นไหลล่วงลำคอเข้าไป

สิกขาบทที่ ๖ : มีองค์ ๔ คือ

๑. วิกาโล	เวลานั้นเป็นเวลาตั้งแต่เที่ยงตรงไปจนถึงก่อนอรุณวันใหม่ขึ้นมา
๒. ยาวกาลิกํ	ของที่กลืนกินนั้นเป็นของนับเข้าในจำพวกอาหาร
๓. อชฺโฌหรณปฺปโยโค	พยายามกลืนกินของนั้น
๔. เตน อชฺโฌหรณํ	กลืนกินของนั้นจนล่วงลำคอลงไป

สิกขาบทที่ ๗ : ตอนที่ว่าด้วยการดูฟ้อนรำ ขับร้อง และประโคมดนตรี มีองค์ ๓ คือ

๑. นจฺจาทีนิ	สิ่งที่ดูหรือฟัง เป็นการฟ้อนรำขับร้อง เป็นต้น
๒. ทสฺสนตฺถาย คมนํ	ไปเพื่อจะดูหรือฟังสิ่งนั้น
๓. ทสฺสนํ	ดูหรือฟังสิ่งนั้น

ตอนที่ว่าด้วยการทัดทรงดอกไม้ ประดับตกแต่งร่างกาย เป็นต้น มีองค์ ๓ คือ

๑. มาลาทีนํ อญฺญตรตา	ของนั้นเป็นเครื่องประดับตกแต่งร่างกายมีดอกไม้และของหอม เป็นต้น

๒. อนุญฺญาตการณาภาโว ไม่มีเหตุจำเป็นที่ทรงอนุญาตไว้ เช่น ทายาเพื่อบำบัดโรค เป็นต้น

๓. อลงฺกตภาโว ประดับ ทัดทรง ตกแต่ง ลูบไล้ ของเหล่านั้นด้วยต้องการให้สวยงาม

สิกขาบทที่ ๘ : มีองค์ ๓ คือ

๑. อุจฺจาสยนมหาสยนํ ของนั้น เป็นที่นั่งหรือที่นอนอันสูงหรือใหญ่

๒. อุจฺจาสยนมหาสยนสญฺญิตา ตัวเองก็รู้ว่าเป็นที่นั่ง หรือที่นอนอันสูงใหญ่

๓. อภินิสีทนํ วา อภินิปชฺชนํ วา นั่งหรือนอนบนที่นั่งหรือที่นอนนั้น

องค์ศีลเหล่านี้ท่านกำหนดไว้เพื่อเป็นเครื่องตัดสินว่า สิกขาบทนั้นๆ จะขาดหรือไม่ในเมื่อมีการล่วงละเมิดขึ้น เป็นทางขจัดความแคลงใจสงสัยของผู้รักษาได้เป็นอย่างดี เพราะว่าบางครั้งแม้แต่ตัวเองก็ไม่ทราบว่า ที่ทำไปนั้นเป็นการล่วงละเมิดศีลหรือไม่ เมื่อใช้หลักคือองค์ศีลข้อนั้นๆ ไปเทียบจึงจะทราบได้ คือ ถ้าทำไปครบทุกองค์ในศีลข้อนั้น เป็นอันว่าศีลข้อนั้นขาดถ้าไม่ครบทุกองค์ก็ยังไม่ขาด เช่น เผลอไปใช้มือลูบตามตัวบังเอิญไปถูกยุงตายเข้าอย่างนี้ ศีลยังไม่ขาด เพราะไม่ครบองค์ **ปาณาติบาต** คือ ไม่ได้มีเจตนาจะทำให้ตาย แต่องค์อื่นๆ มีอยู่ ศีลนั้นจึงเป็นเพียงด่างพร้อยเท่านั้น ดังนี้เป็นตัวอย่าง องค์ศีลนั้นจึงเป็นหลักสำคัญที่ควรจำให้ได้แม่นยำสำหรับปฏิบัติได้ถูกต้องเพื่อตัดสินใจความสงสัยของตัว จะได้ไม่เกิดวิปฏิสาร เดือดร้อน ไม่สบายใจ ในเมื่อไปล่วงละเมิดเข้าโดยไม่ได้ตั้งใจ

ศีลขาด คือ ศีลของผู้สมาทานศีลแล้วแต่ไม่รักษาศีลนั้นให้ดี ล่วงละเมิดเป็นประจำทำให้ขาดต้นขาดปลาย หาที่บริสุทธิ์บริบูรณ์จริงๆ ได้ยาก เหมือนผ้าที่ขาดตรงชายรอบผืน ฉะนั้น

ศีลทะลุ คือ ศีลของผู้ชอบล่วงละเมิดสิกขาบทกลางๆ หรือล่วงองค์ศีลกลางๆ เสมอแต่สิกขาบทต้นกับปลาย หรือองค์ต้น กับปลายยังดีอยู่ เหมือนกับผ้าที่ทะลุเป็นช่องโหว่ตรงกลางแต่ชายรอบๆ ยังใช้ได้อยู่ ฉะนั้น

ศีลด่าง คือ ศีลของผู้ชอบล่วงละเมิดสิกขาบททีเดียว ๒ หรือ ๓ ข้อ หรือล่วงองค์ศีลครั้งเดียว ๒ หรือ ๓ องค์เลย เหมือนแม่โคด่างที่กระดำกระด่างไปทั่วทั้งตัวด้วยลายขาวบ้าง ดำบ้าง ตามหลัง ตามท้อง ฉะนั้น

ศีลพร้อย คือ ศีลของผู้ชอบล่วงละเมิดศีลคราวละสิกขาบท หรือล่วงองค์ศีลคราวละองค์สององค์ คือมีศีลบริสุทธิ์บ้าง ไม่บริสุทธิ์บ้าง สลับกันไป เหมือนแม่โคลายซึ่งมีตัวพร้อยไปด้วยจุดดำๆ ขาวๆ ที่ขึ้นทั้งตัว ฉะนั้น.

ธรรมของอุบาสก-อุบาสิกาแก้ว (อุบาสก-อุบาสิการตนะ)

คำว่า **อุบาสก** หรือ **อุบาสิกา** นี้ แปลว่า **ผู้เข้าไปนั่งใกล้** หรือ **ผู้อยู่ใกล้พระรัตนตรัย** คือ ผู้ยอมรับนับถือพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นที่พึ่งที่ระลึกของตนตลอดเวลา ใฝ่ใจสนใจอยู่แต่ในสามสิ่งนี้เท่านั้น และผู้เป็นอุบาสกอุบาสิกา พึงประกอบด้วยธรรม ๕ ประการนี้ คือ

๑. มีศรัทธามั่นคง คือ มีความเชื่อความเลื่อมใสในพระรัตนตรัยไม่จืดจาง ไม่คลอนแคลน ถึงจะมีเหตุให้คลายศรัทธาบ้างในบางขณะ ก็ไม่หวั่นไหวคลอนแคลนไปตามเหตุนั้นๆ เช่น มีคนตู่พระพุทธองค์ให้ได้ยิน ก็ยังมั่นคงด้วยศรัทธาในพระพุทธองค์อยู่ ไม่เกิดความสงสัยแคลงใจว่า ที่เขาพูดนั้นเป็นจริงหรือไม่ ดังนี้เป็นตัวอย่าง

๒. มีศีลบริสุทธิ์ คือ พยายามรักษาศีลของตนที่รับสมาทานมาแล้วให้หมดจด ไม่ให้ขาด ไม่ให้ทะลุ ไม่ให้ด่าง ไม่ให้พร้อย รักษาไว้เท่าชีวิตของตน ถึงจะมีเหตุให้ต้องละเมิดก็พยายามหลีกเลี่ยงเหตุอันนั้นไป

๓. ไม่ถือมงคลตื่นข่าว คือ ไม่เชื่อถือฤกษ์ยาม เคราะห์ มงคลภายนอกต่างๆ เป็นต้น เพราะสิ่งเหล่านี้พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า หามีอิทธิพลทำให้เป็นคนดีคนเลว ตกนรกหรือขึ้นสวรรค์ได้ไม่ กลับทำให้งมงายยิ่งขึ้น ห่างจากธรรมที่แท้จริงมากขึ้น ไม่ให้เป็นคนหูเบาเชื่ออะไรง่ายๆ โดยไม่พิจารณาให้ถ่องแท้ หรือถามท่านผู้รู้เสียก่อนที่จะเชื่อหรือไม่เชื่อ กรรมคือการกระทำของตัวเท่านั้นว่า ตัวทำกรรมไว้เช่นไร ต้องได้รับผลเช่นนั้นแน่ ให้เชื่อว่าคนเกิดมามีกรรมติดตัวมาทุกคน ให้เชื่อว่าคำสอนของพระพุทธศาสนานี้เป็นทางให้พ้นทุกข์ได้จริง เป็นต้น

๔. ไม่แสวงบุญนอกเขตพระพุทธศาสนา คือ ไม่คล้อยตามพิธีกรรมซึ่งเป็นของต่างศาสนา ไม่ทำตามลัทธิอันใดที่ขัดต่อความดีงามและศีลธรรมในพระพุทธศาสนา

๕. บำเพ็ญแต่บุญในพระพุทธศาสนา คือ มุ่งแสวงบุญตามหลักคำสอนของพระพุทธองค์เท่านั้น เช่น ให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา ประกอบด้วยเมตตากรุณา มีความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ เป็นต้น เพราะการทำการประพฤติเช่นนี้ ถือว่าเป็นบุญในพระพุทธศาสนา

ทั้ง ๕ ประการนี้ จัดเป็นธรรมของอุบาสกอุบาสิกา อันผู้เป็นอุบาสกอุบาสิกาพึงปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อความเป็นอุบาสกอุบาสิกาอย่างสมบูรณ์ เพื่อสำเร็จประโยชน์ตามที่ต้องการ ถ้าขาดไปเสียข้อใดข้อหนึ่ง ก็จะทำให้ขาดคุณสมบัติไป ทำให้เป็นอุบาสกอุบาสิกาที่ไม่สมบูรณ์

อนึ่ง ผู้ประกอบด้วย **วิบัติ ๕** ต่อไปนี้ ไม่จัดเป็นอุบาสกอุบาสิกาในพระพุทธศาสนาเลย คือ

๑. มีศรัทธาในพระรัตนตรัยไม่มั่นคง

๒. ศีลไม่บริสุทธิ์

๓. ถือมงคลตื่นข่าว เช่น ลอดท้องช้างแล้วเป็นมงคล เป็นต้น ไม่เชื่อกรรม

๔. แสวงเขตบุญนอกพระพุทธศาสนา

๕. ไม่ทำบุญในพระศาสนา

นอกจากนี้ พระพุทธองค์ยังตรัสถึง **คุณสมบัติของอุบาสกอุบาสิกา** อีก ๗ ประการ คือ

๑. ไม่ขาดการเยี่ยมเยียนพบพระภิกษุ

๒. ไม่ละเลยการฟังธรรม

๓. ศึกษาในอธิศีล

๔. มากด้วยความเลื่อมใสในภิกษุทั้งหลาย ทั้งที่เป็นเถระ ผู้ใหม่ และผู้ปานกลาง

๕. ไม่ฟังธรรมด้วยตั้งใจจะคอยเพ่งโทษติเตียน

๖. ไม่แสวงหาเนื้อนาบุญนอกพระศาสนานี้ [แต่ถ้าสงเคราะห์บุคคลในศาสนาอื่นด้วยหลักมนุษยธรรม ไม่ห้าม]

๗. ทำการสนับสนุนในพระศาสนานี้เป็นเบื้องต้น [คือรู้จักให้ความสำคัญแก่ศาสนาที่ตนนับถือก่อน]

การค้าต้องห้ามสำหรับอุบาสกอุบาสิกา (มิจฉาวณิชชา)

๑. ค้าขายเครื่องประหาร คือ ค้าขายอาวุธอันเป็นเครื่องมือสำหรับฆ่าสัตว์ เบียดเบียนสัตว์ ทุกชนิด เช่น ปืน หอก ดาบ แห อวน ลอบ เป็นต้น ส่วนเครื่องมือ เช่น มีด ขวาน สิ่ว จอบ เสียม และสิ่งอื่นๆ อันเป็นเครื่องประกอบในการทำมาหากิน [ที่ไม่เบียดเบียนสัตว์] ตามปกติก็ไม่ได้ห้ามค้าขาย เพราะไม่ได้มุ่งขายให้ใครนำไปใช้เป็นอาวุธประหารสัตว์ แต่ถ้ามุ่งค้าให้เป็นเครื่องประหาร ท่านห้าม

๒. ค้าขายมนุษย์ คือ การหลอกลวงมนุษย์ไปขาย การขายทาส การตั้งสำนักบำเรอชาย เป็นต้น จัดเป็นค้ามนุษย์ทั้งสิ้น

๓. ค้าขายสัตว์เป็นๆ สำหรับฆ่าเป็นอาหาร คือ การค้าขายสัตว์ที่มีเนื้อเป็นอาหาร เช่น หมู เป็ด ไก่ โค กระบือ ปลา นก เป็นต้น แต่ถ้าค้าสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์ใช้งาน ถึงจะมีเนื้อเป็นอาหารก็ตาม เขาเลี้ยงไว้เพื่อทำงาน ขายไปเพื่อให้เลี้ยงใช้งาน ไม่นับเป็นค้าขายในข้อนี้

๔. ค้าขายน้ำเมา คือ ค้าขายเครื่องดองของเมา ยาเสพติด ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดความประมาทได้ทุกชนิด แต่ถ้าเป็นจำพวกยาดองสุราอื่นใดที่มีของมึนเมาเจือปนอยู่ ซึ่งเป็นยารักษาโรคเท่านั้น เป็นต้น ก็ค้าขายได้

๕. ค้าขายยาพิษ เป็นไปเพื่อเบียดเบียนสัตว์อื่นโดยตรง แสดงถึงความเหี้ยมโหด.

คำถวายสังฆทาน

คำถวายภัตตาหาร

อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ. สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ ภัตตานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณ์หาตุ อัม์หากัญเจวะ ญาตะกานัญจะ ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ นิพพานายะ จะ.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายภัตตาหาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์. ขอพระภิกษุสงฆ์ จงรับภัตตาหาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข และเพื่อมรรคผลนิพพาน แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย และญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.

หมายเหตุ : ถ้าไม่มีเครื่องบริวารถวายพ่วงด้วย ก็ตัดคำบาลีว่า **“สะปะริวารานิ”** หรือ **“สะปะริวารัง”** และคำที่แปลว่า **“กับทั้งบริวาร”** ออกเสียทุกแห่ง.

คำถวายข้าวสาร

อิมานิ มะยัง ภันเต ตัณฑุลานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ. สาธุ โน ภันเต. ภิกขุสังโฆ อิมานิ ตัณฑุลานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณ์หาตุ อัม์หากัญเจวะ ญาตะกานัญจะ ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ นิพพานายะ จะ.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายข้าวสาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์. ขอพระภิกษุสงฆ์ จงรับข้าวสาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข และเพื่อมรรคผลนิพพาน แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย และญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.

คำถวายพระพุทธรูป

อิมัง มะยัง ภันเต พุทธะปะฏิมัง ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ. สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมัง พุทธะปะฏิมัง ปะฏิคคัณ์หาตุ อัม์หากัญเจวะ ญาตะกานัญจะ ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ นิพพานายะ จะ.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายพระพุทธปฏิมานี้ แด่พระภิกษุสงฆ์. ขอพระภิกษุสงฆ์ จงรับพระพุทธปฏิมานี้ เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข และเพื่อมรรคผลนิพพาน แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย และญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.

คำถวายผ้าป่า (ผ้าบังสุกูล)

อิมานิ มะยัง ภันเต ปังสุกูละจีวะรานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ. สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ ปังสุกูละจีวะรานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณ์หาตุ อัม์หากัญเจวะ ญาตะกานัญจะ ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ นิพพานายะ จะ.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้าป่า กับทั้งบริวารเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์ จงรับ ผ้าป่า กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข และเพื่อมรรคผลนิพพาน แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย และญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.

คำถวายผ้าอาบน้ำฝน (ผ้าวัสสิกสาฎก)

อิมานิ มะยัง ภันเต วัสสิกะสาฏิกานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ. สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ วัสสิกะสาฏิกานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณ์หาตุ อัม์หากัญเจวะ ญาตะกานัญจะ ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ นิพพานายะ จะ.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้าอาบน้ำฝน กับทั้งบริวารเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์. ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับ ผ้าอาบน้ำฝน กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข และเพื่อมรรคผลนิพพาน แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย และญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.

คำถวายผ้ากฐิน

อิมัง ภันเต สะปะริวารัง กะฐินะจีวะระทุสสัง สังฆัสสะ โอโณชะยามะ. สาธุ โน ภันเต สังโฆ อิมัง สะปะริวารัง กะฐินะทุสสัง ปะฏิคคัณ์หาตุ. ปะฏิคคะเหต์วา จะ อิมินา ทุสเสนะ กะฐินัง อัตถะระตุ อัม์หากัญเจวะ ญาตะกานัญจะ ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ นิพพานายะ จะ.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้ากฐินจีวร กับทั้งบริวารนี้ แด่พระภิกษุสงฆ์. ขอพระภิกษุสงฆ์ จงรับผ้ากฐิน กับทั้งบริวารนี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย ครั้นรับแล้ว ขอจงกรานกฐินด้วยผ้านี้ เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข และเพื่อมรรคผลนิพพาน แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย และญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.

คำถวายเสนาสนะ กุฏิ วิหาร

อิมานิ มะยัง ภันเต เสนาสะนานิ อาคะตานาคะตัสสะ จาตุททิสัสสะ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ. สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ เสนาสะนานิ ปะฏิคคัณ์หาตุ อัม์หากัญเจวะ ญาตะกานัญจะ ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ นิพพานายะ จะ.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายเสนาสนะเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ผู้มีในทิศทั้ง ๔ ที่มาแล้วก็ดี ยังไม่มาก็ดี. ขอภิกษุสงฆ์จงรับ เสนาสนะเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข และเพื่อมรรคผลนิพพาน แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย และญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.

คำบูชาข้าวพระ

อุกาสะ สูปะพ์ยัญชะนะสัมปันนัง สาลีนัง โภชะนัญจะ (โอทะนัญจะ) อุทะกัง วะรัง พุทธัสสะ ธัมมัสสะ สังฆัสสะ ปูเชมิ.

ข้าพเจ้าขอโอกาส บูชาซึ่งโภชนะ (และข้าวสุก) แห่งข้าวสาลี อันสมบูรณ์ด้วยแกงและกับ และน้ำบริสุทธิ์ แด่พระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์.

คำลาข้าวพระ

เสสัง มังคะลัง ยาจามิ. ข้าพเจ้าขอสิ่งที่เหลืออันเป็นมงคล.

คำกรวดน้ำแบบสั้น

อิทัง เม ญาตีนัง โหตุ.

ขอบุญนี้จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า. (คำอุทิศของพระเจ้าพิมพิสาร)

สุขิตา โหนตุ ญาตะโย.

ขอญาติทั้งหลายจงเป็นสุขเถิด. (พระพุทธภาษิต).

วิธีปฏิบัติภาวนาเบื้องต้น

นั่งคู้บัลลังก์ขัดสมาธิ เท้าขวาทับเท้าซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ปลายนิ้วชี้มือขวาจรดหัวแม่มือซ้าย **อุชุํ กายํ ปณิธาย** ตั้งกายให้ตรง คือวัดตั้งแต่ปลายนิ้วชี้ของเท้าขวา ถึงกลางลูกสะบ้าของหัวเข่าขวา เท่ากับระยะจากบนตาตุ่มขาขวาจรดใต้ลูกคาง

ปริมุขํ สตึ อุปฏฺฐเปตฺวา เข้าไปตั้งสติไว้ให้มีหน้ารอบ มีสติทุกเมื่อ เหลือบตาขึ้นนิดๆ บริกรรมภาวนาว่า **"สัมมาอะระหัง"** พร้อมกำหนดบริกรรมนิมิตตรงศูนย์กลางกายเหนือสะดือ**สองนิ้วมือ** เป็น**ดวงแก้วกลมใส** เหมือนเพชรลูกที่เจียระไนแล้ว ไม่มีขนแมว โตเท่าแก้วตาประมาณเท่าวงของตาดำ ใสขาวเหมือนกระจกที่ส่องเงาหน้า สัณฐานกลมรอบตัว ไม่มีตำหนิเรียบรอบตัว เหมือนดวงแก้วกายสิทธิ์ สติไม่เผลอจากบริกรรมภาวนาและบริกรรมนิมิตบริกรรม ทั้งสองนี้พรากจากกันไม่ได้ ต้องให้ติดกันอยู่เสมอในอิริยาบถทั้ง ๔ คือ ยืน เดิน นั่งนอน ไม่เผลอ ให้มีสติอยู่เสมอมิได้ขาด

บริกรรมภาวนาร้อยครั้งพันครั้ง จนกระทั่งใจค่อยๆ รวมหยุดอยู่ที่เดียว เห็นดวงนิมิตเกิดเป็นดวงใสขึ้นแล้ว ก็ให้หยุดบริกรรมภาวนา เพ่งอยู่ที่กลางดวงนั้น แล้วทำใจให้หยุดในหยุดที่จุดเล็กใสกลางดวงนั้น ให้ใสหนักขึ้นทุกทีจนเป็นรัศมีคือแสงสว่าง ดวงใสนี้เรียกว่า **"ดวงปฐมมรรค"** กลางดวงนี้เป็นทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ทั้งหลาย

ทำใจให้หยุดในหยุดที่กลางดวงปฐมมรรคนั้นเข้าทุกทีไม่มีถอย ก็จะเห็นดวงในดวงและกายในกาย ใสละเอียดโตใหญ่หนักเข้าทุกที ก็ให้**เดินดวงเดินกาย** คือเห็นดวงก็เอาใจจรดเข้าที่ศูนย์กลางดวง เห็นกายก็เอาใจจรดเข้าที่ศูนย์กลางกาย ไม่มีถอยออก

เมื่อทำได้เช่นนี้แล้ว ก็ให้รีบมาต่อวิชชาธรรมกายกับ พระเดชพระคุณหลวงพ่อ **พระราชพรหมเถร** (วีระ คณุตฺตโม) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ หรือ **พระราชญาณวิสิฐ** (เสริมชัย ชยมงฺคโล) เพื่อวิชชาจะได้พัฒนาไปอย่างถูกต้องต่อไป

คำบูชาพระกัมมัฏฐาน

(บูชาก่อนนั่งเจริญภาวนาทุกครั้ง)

ยะมะหัง สัมมาสัมพุทธัง, ภะคะวันตัง สะระณัง คะโต (ชาย), **คะตา** (หญิง),
อิมินา สักกาเรนะ, ตัง ภะคะวันตัง อะภิปูชะยามิ.
ข้าพเจ้าบูชาบัดนี้, ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า, ผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ, ซึ่งข้าพเจ้าถึง, ว่าเป็นที่พึ่ง, กำจัดทุกข์ได้จริง, ด้วยสักการะนี้.

ยะมะหัง ส๎วากขาตัง, ภะคะวะตา ธัมมัง สะระณัง คะโต (ชาย), **คะตา** (หญิง),
อิมินา สักกาเรนะ, ตัง ธัมมัง อะภิปูชะยามิ.
ข้าพเจ้าบูชาบัดนี้, ซึ่งพระธรรม, อันพระผู้มีพระภาคเจ้า, ตรัสดีแล้ว, ซึ่งข้าพเจ้าถึง, ว่าเป็นที่พึ่ง, กำจัดภัยได้จริง, ด้วยสักการะนี้.

ยะมะหัง สุปะฏิปันนัง, สังฆัง สะระณัง คะโต (ชาย), **คะตา** (หญิง),
อิมินา สักกาเรนะ, ตัง สังฆัง อะภิปูชะยามิ.
ข้าพเจ้าบูชาบัดนี้, ซึ่งพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดี, ซึ่งข้าพเจ้าถึง, ว่าเป็นที่พึ่ง, กำจัดโรคได้จริง, ด้วยสักการะนี้.

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา, พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ *(กราบ)*
ส๎วากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม, ธัมมัง นะมัสสามิ *(กราบ)*
สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สังฆัง นะมามิ *(กราบ)*

(นำ) ***หันทะ มะยัง พุทธัสสะ ภะคะวะโต ปุพพะภาคะนะมะการัง กะโรมะ เส.***

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ *(๓ จบ)*

อุกาสะ, อัจจะโย โน ภันเต, อัจจัคคะมา, ยะถาพาเล, ยะถามุฬเห, ยะถาอะกุสะเล, เย มะยัง กะรัมหา. เอวัง ภันเต มะยัง, อัจจะโย โน, ปะฏิคคัณหะถะ, อายะติง สังวะเรยยามิ.

ข้าพระพุทธเจ้าขอวโรกาส, ได้พลั้งพลาดด้วยกาย วาจา ใจ, ในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์, เพียงไรแต่ข้าพระพุทธเจ้า, เป็นคนพาลคนหลง, อกุศลเข้าสิงจิต, ให้กระทำความผิด, ต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์. ขอพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์, จงงดความผิดทั้งหลายเหล่านั้น, แก่ข้าพระพุทธเจ้า. จำเดิมแต่วันนี้เป็นต้นไป, ข้าพระพุทธเจ้า, จักขอสำรวมระวัง, ซึ่งกาย วาจา ใจ, สืบต่อไปในเบื้องหน้า. *(กราบ ๓ หน)*

รูปด้านข้างผ่าซีก

แสดงที่ตั้งของดวงนิมิต จากฐานที่ ๑ ถึง ฐานที่ ๗

ฐานที่ ๑ **ปากช่องจมูก** *หญิงซ้าย ชายขวา* ตรงกลางพอดี ไม่ล้ำเข้าไป ไม่เหลื่อมออกมา

ฐานที่ ๒ **เพลาตา** *หญิงซ้าย ชายขวา* ตรงหัวตาพอดี ตามช่องลมเข้าออกข้างใน

ฐานที่ ๓ **จอมประสาท กลางกั๊กศีรษะ** ให้ได้ระดับกับเพลาตา อยู่ภายในตรงศูนย์กลางของศีรษะ

ฐานที่ ๔ **ปากช่องเพดาน** ไม่ให้ล้ำเหลื่อม ตรงช่องที่รับประทานอาหารสำลัก

ฐานที่ ๕ **ปากช่องคอ** เหนือลูกกระเดือก อยู่ตรงกลางที่เดียว

ฐานที่ ๖ ที่สุดลมหายใจเข้าออก คือ**กลางตัว ตรงระดับสะดือ** แต่อยู่ภายใน

ฐานที่ ๗ ถอยหลังกลับมา**เหนือระดับสะดือประมาณ ๒ นิ้วมือ** ในกลางตัว

คำอธิษฐาน

ขอกุศลผลบุญที่ข้าพเจ้าได้ประกอบบำเพ็ญไว้ด้วยดีแล้ว มีทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล และการอุทิศแผ่ส่วนกุศลนั้นแก่สรรพสัตว์โลกทั้งหลายเป็นต้นนี้ ตั้งแต่อดีตจนตราบเท่าถึงปัจจุบัน จงเป็นตบะ เดชะ พลวปัจจัยให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ปราศจากกิเลสนิวรณ์ และวิปัสสนูปกิเลสทั้งหลาย ให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีปัญญาอันเห็นชอบในพระอริยสัจทั้ง ๔ และให้ได้ดวงตาเห็นธรรม ขอให้สิ้นอาสวะ กิเลส ตัณหา อุปาทาน และได้บรรลุมรรคผลนิพพานฝ่ายสัมมาทิฏฐิแต่ส่วนเดียว และขอจงเป็นพลวปัจจัยเกื้อหนุนข้าพเจ้า

๑. ให้แตกฉานในพระไตรปิฎก มีพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก

๒. ให้ถึงพร้อมด้วยจรณะ ๑๕ ธรรมเครื่องยังให้เกิดและเจริญโพธิปักขิยธรรมองค์ธรรมเครื่องตรัสรู้ ๓๗ ประการ อันประกอบด้วยทิพพจักขุ ทิพพโสต สมันตจักขุ ปัญญาจักขุ ธรรมจักขุ และพุทธจักขุ อันบริสุทธิ์ พร้อมด้วยวิชชา ๓ วิชชา ๘ อภิญญา ๖ และปฏิสัมภิทา ๔

(สำหรับผู้ปรารถนาพุทธภูมิ พึงอธิษฐานเพิ่มว่า ให้เจริญด้วยอาสยานุสยญาณ และอินทริยปโรปริยัตตญาณ[๑] ธรรมเครื่องช่วยในการโปรดสัตว์)

๓. ให้ได้เข้าถึง ได้รู้-เห็น และเป็นพระธรรมกายมรรค ผล และพระนิพพาน คือธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตตผลแล้ว ทำให้แจ้งทั้งพระนิพพานถอดกาย และทั้งพระนิพพานเป็น โดยพลันให้ได้ตรัสรู้ในธรรมที่ควรรู้ ทั้งสังขตธาตุ-สังขตธรรม และอสังขตธาตุ-อสังขตธรรมทั้งหลาย ตามที่เป็นจริง ให้สามารถละธรรมที่ควรละ ให้สามารถเจริญในธรรมที่ควรเจริญ มุ่งตรงต่อมรรคผลนิพพาน ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง

๔. ขอให้ได้บุญศักดิ์สิทธิ์ บารมี รัศมี กำลัง ฤทธิ์ อำนาจ สิทธิ เฉียบขาด เป็นทับทวีตามศักดิ์แห่งบารมี และหน้าที่ทนายแห่งพระพุทธศาสนา

๕. ขอให้ข้าพเจ้าได้ชนะศัตรู คือ กิเลสมาร ขันธมาร มัจจุมาร และอุปาทานในอภิสังขารมาร ด้วยตัณหาและทิฏฐิคือความหลงผิด และขอให้พญามารทั้งหลายและบริวาร จงอย่าได้ช่องเข้าครอบงำขัดขวางและทำลายการบำเพ็ญบารมีแห่งข้าพเจ้า ตลอดทั้งเพื่อนผู้ร่วมบำเพ็ญบารมีทั้งหลายของข้าพเจ้าได้

---

[๑] อินทริยปโรปริยัตตญาณ อ่านว่า อิน-ทฺริ-ยะ...

๖. ให้ได้รู้ถูกเห็นถูก ในธรรมที่ควรรู้และควรเห็น ให้เป็นผู้คิดถูก พูดถูก กระทำถูก นำผู้อื่นถูก และทรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาของพระบรมศาสดาตลอดไปในกาลทุกเมื่อ

๗. ขอให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ฉลาดในอุบายแห่งความเจริญและความเสื่อม เป็นผู้เฉียบแหลมในอรรถและในธรรม

๘. ขอให้สุขสมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยปัจจัย ๔ สิ่งอำนวยความสะดวกทั้งหลาย มียวดยานพาหนะและเครื่องใช้สอยต่างๆ เป็นต้น ขึ้นชื่อว่าความขาดแคลนในสิ่งเหล่านี้ อย่าได้มี

๙. แม้ว่าข้าพเจ้าจะยังอาภัพอยู่ ยังจะต้องท่องเที่ยวไปในวัฏฏสงสาร ก็ขอให้ได้เกิดในฤกษ์สร้างบารมี บริบูรณ์ด้วยสมบัติ ๖ ประการ คือ กาลสมบัติ ชาติสมบัติ ตระกูลสมบัติ ประเทศสมบัติ ทิฏฐิสมบัติ และอุปธิสมบัติ ให้ได้มีโอกาสศึกษาและปฏิบัติธรรมเพื่อความพ้นทุกข์ตามแนวทางพระพุทธศาสนา และขอให้ข้าพเจ้าเป็นเหมือนพระโพธิสัตว์ผู้เที่ยงแท้ ได้รับการพยากรณ์จากพระพุทธเจ้าแล้ว ไม่กระทำอกุศลกรรมอันจะนำไปสู่อบายภูมิอีก และถ้าหากยังมีเศษกรรมเหลืออยู่ ก็ขออย่าได้ถึงฐานะแห่งความอาภัพต่างๆ

๑๐. เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ก็ขอให้ได้เพศบริสุทธิ์ เป็นชาย ให้ได้บรรพชาอุปสมบท เป็นผู้มีอายุยืนกว่าอายุขัยของมนุษย์ในกาลนั้นตามปรารถนา และแม้ว่าจะผ่านวัยกลางคน ก็ขอให้มีพลานามัยแข็งแรง อายตนะภายในดีเลิศ และสุขภาพจิตใจดีเลิศ

๑๑. ขอให้ข้าพเจ้าไม่พึงคบมิตรชั่ว พึงคบแต่บัณฑิต ในกาลทุกเมื่อ และขอให้ข้าพเจ้าเป็นบ่อเกิดแห่งคุณความดี คือเป็นผู้มีศรัทธา สติ หิริ โอตตัปปะ ประกอบด้วยความเพียรและขันติ พึงเว้นจากเวรทั้ง ๕ ไม่เกาะเกี่ยวในกามคุณทั้ง ๕ พึงเว้นจากเปือกตมคือกาม พึงยินดีในการรักษาศีล เจริญสมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ โดยสัมมาทิฏฐิแต่ส่วนเดียว.

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงฺคโล)

เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

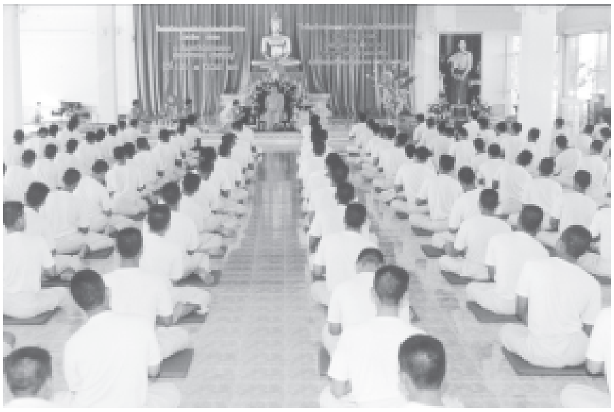
ขอเชิญร่วมปฏิบัติภาวนาธรรม **ตามแนวสติปัฏฐาน ๔**

ณ สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ ๑ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

การอบรมธรรมะ

๑. เป็นประจำ**ทุกวันอาทิตย์** และ**ทุกวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา** เวลา ๐๙.๓๐-๑๕.๐๐ น. มีรถรับส่งฟรี จอดรับอยู่ที่ปากทางเข้า **วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร (วัดภูเขาทอง)** รถออกจากวัด เวลา ๐๗.๐๐ น. และกลับถึงกรุงเทพฯ เวลาประมาณ ๑๖.๐๐ น.

๒. **อบรมพระกัมมัฏฐานประจำปี** ระหว่างวันที่ ๑-๑๔ พฤษภาคม และ ๑-๑๔ ธันวาคม (จะเข้ารับการอบรมกี่วันก็ได้ ไม่จำเป็นต้องอยู่ตลอดการอบรม)

๓. **บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน** ตั้งแต่วันอาทิตย์แรกของเดือนเมษายน ระยะเวลาอบรม ๓ สัปดาห์.

๔. **อบรมธรรมปฏิบัติระยะสั้น** (๓-๔ วัน) แก่คณะบุคคลจากองค์กรต่างๆ ผู้มาขอเข้ารับการอบรม เดือนละ ๒-๓ รุ่น

การเผยแผ่ทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์

๑. รายการโทรทัศน์ **"บ้านของเรา"** ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๙ อสมท. ทุกวันอาทิตย์สัปดาห์ที่ ๑ และที่ ๓ ของเดือน เวลา ๐๕.๓๐ น.

๒. รายการปาฐกถาธรรม โดย หลวงพ่อ พระราชญาณวิสิฐ เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ทุกเช้าวันอาทิตย์สัปดาห์ที่ ๓ ของเดือน ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ เวลา ๐๘.๐๐-๐๘.๓๐ น. ทั่วประเทศ

๓. **ถ่ายทอดเสียงการปฏิบัติธรรมและธรรมบรรยาย** จากวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ทุกวันอาทิตย์ เวลา ๐๙.๓๐-๑๐.๐๐ น. ทางสถานีวิทยุกรมอุตุนิยมวิทยา AM stereo 1287 KHz.

๔. รายการวิทยุ **"ธรรมสู่สันติ"** ออกอากาศในเครือข่ายสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยกรมประชาสัมพันธ์ และทางสถานีวิทยุอื่นๆ ในทุกภูมิภาคของประเทศไทย (ดูในตารางการออกอากาศหน้าถัดไป)

๕. **สถานีวิทยุพระพุทธศาสนา** วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม คลื่นความถี่ FM 104.75 MHz. ทุกวัน.

การเผยแผ่ทางอินเทอร์เนต

http://www.dhammakaya.org/

รายการวิทยุ "ธรรมสู่สันติ" ออกอากาศในเครือข่ายสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ และสถานีวิทยุอื่นๆ ในทั่วทุกภูมิภาค ดังต่อไปนี้

			ภาคกลาง		
ส.ว.ท. กาญจนบุรี	AM	558	KHz	จันทร์-ศุกร์	05.00 น.
ส.ว.ท. เพชรบุรี	FM	95.75	MHz	จันทร์	05.00 น.
ส.ว.ท. สังขละบุรี	FM	94.25	MHz	จันทร์-ศุกร์	20.30 น.
ส.ว.ท. ราชบุรี	AM	1593	KHz	จันทร์	22.00 น.
ส.ว.ท. ราชบุรี	AM	99.25	KHz	จันทร์	23.00 น.
			ภาคตะวันออก		
ส.ว.ท. ชลบุรี	FM	99.75	MHz	อังคาร	05.00 น.
ส.ว.ท. ตราด	FM	92.75	MHz	เสาร์	20.30 น.
ส.ว.ท. จันทบุรี	AM	1125	KHz	จันทร์	21.30 น.
			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		
ก.ว.ส.3 สกลนคร	AM	1188	KHz	อาทิตย์	05.15 น.
ส.ว.ท. หนองคาย	AM	810	KHz	อาทิตย์	20.30 น.
ส.ว.ท. นครพนม	AM	981	KHz	ศุกร์	20.30 น.
ส.ว.ท. เพชรบูรณ์	AM	846	KHz	เสาร์	21.30 น.
			ภาคเหนือ		
ส.ว.ท. ตาก	AM	864	KHz	อาทิตย์	20.30 น.
ส.ว.ท. ชัยนาท	FM	91.75	MHz	อาทิตย์	20.30 น.
ส.ว.ท. เชียงราย	FM	95.75	MHz	อาทิตย์	20.30 น.
ส.ว.ท. แม่ฮ่องสอน	AM	981	KHz	อังคาร	21.00 น.
ส.ว.ท. ลำปาง	AM	1134	KHz	เสาร์	21.00 น.
			ภาคใต้		
ว.ป.ถ.17 ตรัง	AM	1350	KHz	อาทิตย์	05.30 น.
ว.ป.ถ.15 ชุมพร	AM	585	KHz	เสาร์	08.00 น.
ส.ว.ท. ชุมพร	AM	1368	KHz	เสาร์	09.30 น.
ส.ว.ท. ภูเก็ต	AM	639	KHz	เสาร์	14.30 น.
ส.ว.ท. สข.สงขลา	AM	1098	KHz	เสาร์	17.30 น.
ส.ว.ท. ระนอง	AM	1593	KHz	เสาร์	18.30 น.
ส.ว.ท. ตรัง	AM	810	KHz	อาทิตย์	19.00 น.
ทอ. 001 สงขลา	AM	1323	KHz	อาทิตย์	19.30 น.
ส.ว.ท. พัทลุง	AM	756	KHz	เสาร์	19.30 น.
ส.ว.ท. สงขลา	AM	1404	KHz	เสาร์	20.00 น.
ส.ว.ท. ยะลา	AM	981	KHz	อาทิตย์	21.30 น.
ส.ว.ท. พังงา	AM	1341	KHz	ศุกร์	21.30 น.
ส.ว.ท. อ.ตะกั่วป่า	AM	1134	KHz	อาทิตย์	22.00 น.
ส.ว.ท. สุราษฎร์ธานี	AM	1215	KHz	เสาร์	22.30 น.

คติของสัตว์ ส่วนน้อย-ส่วนมาก

"ภิกษุทั้งหลาย

สัตว์ที่เกิดบนบกมีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่เกิดในน้ำมากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่กลับมาเกิดในมนุษย์มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่กลับมาเกิดในกำเนิดอื่นจากมนุษย์มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่เกิดในมัชฌิมชนบทมีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่เกิดในปัจจันตชนบท ในพวกชาวมิลักขะที่โง่เขลา มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่มีปัญญา ไม่โง่เง่า ไม่เงอะงะ สามารถที่จะรู้อรรถแห่งคำเป็นสุภาษิตและคำเป็นทุพภาษิตได้ มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่เขลา โง่เง่า เงอะงะ ไม่สามารถที่จะรู้อรรถแห่งคำเป็นสุภาษิตและคำเป็นทุพภาษิตได้ มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่ประกอบด้วยปัญญาจักษุอย่างประเสริฐ มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่ตกอยู่ในอวิชชา หลงใหลมากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่ได้เห็นพระตถาคต มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่ไม่ได้เห็นพระตถาคตมากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่ได้ฟังธรรมวินัยที่พระตถาคตประกาศไว้ มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่ไม่ได้ฟังธรรมวินัยที่พระตถาคตประกาศไว้ มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่ได้ฟังธรรมแล้วทรงจำไว้ได้ มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่ได้ฟังธรรมแล้วทรงจำไว้ไม่ได้ มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่ไตร่ตรองอรรถแห่งธรรมที่ตนทรงจำไว้ได้ มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่ไม่ไตร่ตรองอรรถแห่งธรรมที่ตนทรงจำไว้ได้ มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่รู้ทั่วถึงอรรถ รู้ทั่วถึงธรรมแล้ว ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่รู้ทั่วถึงอรรถ รู้ทั่วถึงธรรม แล้วไม่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่สลดใจในฐานะเป็นที่ตั้งแห่งความสลดใจ มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่ไม่สลดใจในฐานะเป็นที่ตั้งแห่งความสลดใจ มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่สลดใจ เริ่มตั้งความเพียรโดยแยบคาย มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่สลดใจไม่เริ่มตั้งความเพียรโดยแยบคาย มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์แล้วได้สมาธิได้เอกัคคตาจิต มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์แล้ว ไม่ได้สมาธิ ไม่ได้เอกัคคตาจิตมากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่ได้ข้าวอันเลิศและรสอันเลิศ มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่ไม่ได้ข้าวอันเลิศและรสอันเลิศ ยังอัตภาพให้เป็นไปด้วยการแสวงหา ด้วยภัตที่นำมาด้วยกระเบื้อง มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่ได้อรรถรสธรรมรส วิมุติรส มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่ไม่ได้อรรถรส ธรรมรส วิมุติรส มากกว่าโดยแท้

เปรียบเหมือนในชมพูทวีปนี้ มีส่วนที่น่ารื่นรมย์ มีป่าที่น่ารื่นรมย์ มีภูมิประเทศที่น่ารื่นรมย์ มีสระโบกขรณีที่น่ารื่นรมย์ เพียงเล็กน้อย มีที่ดอน ที่ลุ่ม เป็นลำน้ำ เป็นที่ตั้งแห่งตอและหนาม มีภูเขาระเกะระกะเป็นส่วนมาก ฉะนั้น เพราะฉะนั้นแหละ เธอทั้งหลายพึงศึกษาอย่างนี้ว่า เราจักเป็นผู้ได้อรรถรส ธรรมรส วิมุติรส ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายพึงศึกษาอย่างนี้แล."

"ภิกษุทั้งหลาย

สัตว์ที่จุติจากมนุษย์กลับมาเกิดในมนุษย์ มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่จุติจากมนุษย์ไปเกิดในนรก เกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน เกิดในปิตติวิสัย มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่จุติจากมนุษย์ไปเกิดในเทพยดา มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่จุติจากมนุษย์ไปเกิดในนรก เกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน เกิดในปิตติวิสัย มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่จุติจากเทพยดากลับมาเกิดในเทพยดา มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่จุติจากเทพยดาไปเกิดในนรก เกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน เกิดในปิตติวิสัย มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่จุติจากเทพยดากลับมาเกิดในมนุษย์มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่จุติจากเทพยดาไปเกิดในนรก เกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน เกิดในปิตติวิสัย มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่จุติจากนรกกลับมาเกิดในมนุษย์ มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่จุติจากนรกไปเกิดในนรก เกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน เกิดในปิตติวิสัย มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่จุติจากนรกไปเกิดในเทพยดา มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่จุติจากนรกไปเกิดในนรก เกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน เกิดในปิตติวิสัย มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่จุติจากกำเนิดสัตว์ดิรัจฉานกลับมาเกิดในมนุษย์ มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่จุติจากกำเนิดสัตว์ดิรัจฉานไปเกิดในนรก เกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน เกิดในปิตติวิสัย มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่จุติจากกำเนิดสัตว์ดิรัจฉานไปเกิดในเทพยดา มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่จุติจากกำเนิดสัตว์ดิรัจฉานไปเกิดในนรก เกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉานเกิดในปิตติวิสัย มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่จุติจากปิตติวิสัยกลับมาเกิดในมนุษย์ มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่จุติจากปิตติวิสัยไปเกิดในนรก เกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน เกิดในปิตติวิสัย มากกว่าโดยแท้

สัตว์ที่จุติจากปิตติวิสัยไปเกิดในเทพยดา มีเป็นส่วนน้อย

สัตว์ที่จุติจากปิตติวิสัย ไปเกิดในนรก เกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน เกิดในปิตติวิสัย มากกว่าโดยแท้

เปรียบเหมือนในชมพูทวีปนี้ มีส่วนที่น่ารื่นรมย์ มีป่าที่น่ารื่นรมย์ มีภูมิประเทศที่น่ารื่นรมย์ มีสระโบกขรณีที่น่ารื่นรมย์ เพียงเล็กน้อย มีที่ดอน ที่ลุ่ม เป็นลำน้ำ เป็นที่ตั้งแห่งตอและหนาม มีภูเขาระเกะระกะ เป็นส่วนมากโดยแท้ ฉะนั้น."

พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ ๒๐ อังคุตตรนิกาย เอก-ทุก-ติกนิบาต ข้อ ๒๐๕ หน้า ๔๔.

ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารึ
ธมฺโม สุจิณฺโณ สุขมาวหาติ
เอสานิสํโส ธมฺเม สุจิณฺเณ
น ทุคฺคตึ คจฺฉติ ธมฺมจารี.

สุตฺต. ขุ. ๑๘/๓๓๒/๒๖๙

ธรรมแล ย่อมรักษาบุคคลผู้ประพฤติธรรม ธรรมอันบุคคลประพฤติดีแล้ว ย่อมนำสุขมาให้ นี้เป็นอานิสงส์ในธรรมอันบุคคลประพฤติดีแล้ว ผู้มีปกติประพฤติธรรม ย่อมไม่ไปสู่ทุคติ